

ศ. ๓๕๔

หนังสือ สอน อ่าน จินต กระจว นิพนธ์

กรมราชบัณฑิต

คำกลอน อธิเภา คึก กะหมัง กุหนิง

พระราช นิพนธ์ ในรัชกาลที่ ๒

พิมพ์ ครั้ง ที่ ๓ ๑๐,๐๐๐ ฉบับ

ร.ศ. ๑๓๐

ปกกระดาษ ราคา เล่ม ละ ๒๖ สตางค์

โรงพิมพ์ สามมิตร

ป

๒๕๕.๕๑๑

พ

กรมการศาสนา
กระทรวงมหาดไทย

n 01413

n 01413

7 01413

7 01413

พ. ๓๕๔

งล้อ สอน อ่าน จินต กระวี นิพนธ์

กรมราชบัณฑิต

กลอน อีเหินา คึก กะหมั่ง กุหนิง

พระราช นิพนธ์ ในรัชกาลที่ ๒

พิมพ์ ครังที่ห้า ๑๐,๐๐๐ ฉบับ

ร.ศ. ๑๓๑

ปกกระดาษ ราคาเล่มละ ๒๖ สตางค์

โรงพิมพ์ สามมิตร

แจ้งความ กระทรวง ธรรมการ

หนังสือ ฉบับนี้

เป็น หนังสือ ที่กระทรวง ธรรมการ ได้ให้

กรมราชบัณฑิต จัด พิมพ์ ขึ้น

เพื่อให้ เป็น หนังสือ อ่าน ประกอบ

ประโยชน์ แก่ การ ศึกษา ทาง หนึ่ง มี หลาย เรื่อง ใน พวก เดียว กัน

จัด เป็น ลำดับ หนึ่ง ให้ ชื่อ ว่า “หนังสือ สอน อ่าน จินตกระวีนิพนธ์”

เพราะ เป็น หนังสือ ที่ ท่าน จินตกระวี แต่เก่า ก่อน ได้ ร้อย กรอง ไว้ ด้วย

ถ้อย คำ อัน ไพเราะ ได้ เลือก ที่ โวหาร และ วิถี ประพันธ์ แปลก ๆ

คัด ตัด ตอน มา พิมพ์ ขึ้น เฉพาะ เป็น เล่ม เล็ก ๆ เพื่อให้ เยาวราคา

แก่นักเรียน ที่ จะ ซื้อ หา ไป เล่าเรียน และได้ ตั้ง ใจ ตรวจ อักษร และ

วรรค ตอน โดย กวด ขัน อาจารย์ จะ ใช้ สำหรับ ให้ นักเรียน หัด อ่าน

ก็ได้ ให้ เรียน คัด ทัก ได้ บอก ให้ เขียน หรือ เลือก ใช้ เป็น แบบ ผูก หัด

ไวยากรณ์ ผูก หัด การ ย่อ ความ เวียง ความ ในการ แต่ง หนังสือ ก็ได้

ทั้ง จะ ได้ เป็น เครื่อง บำรุง ความ รู้ ให้ เจริญ กว้าง ขวาง คือ

เมื่อ มี หนังสือ อ่าน หนังสือ เรียน มาก อย่าง นักเรียน ก็ จำ ต้อง

ได้เห็น มาก ได้ ยิน มาก ไป ตั้งแต่ เวลา เล่า เรียน แต่ ให้ ผู้ ใช้

ถือ เขา เป็น แบบ เรียน แต่ เฉพาะ ชั้น ที่ กรม ราชบัณฑิต ได้ จัด พิมพ์
ขึ้น เพราะ เจ้า พนักงาน ต้อง ตรวจ แก้ไข พิมพ์ เสมอ ทุก ๆ
คราว ที่จะสั่งให้พิมพ์ จึง จะ ยอมให้ เป็น ฉบับ สำหรับ เล่า เรียน
ห้าม มิ ให้ นักเรียน ทั้ง หลาย ใช้ หนังสือ เรื่อง เดียว กัน ซึ่ง ไม่ได้ พิมพ์
ด้วย คำ สั่ง ของ กรม ราชบัณฑิต อัน กรม ราชบัณฑิต ไม่ได้ รับ
รอง ว่า ถูก ต้อง นั้น เป็น ฉบับ เรียนเป็น อัน ชาติ

กระทรวงธรรมการ

วิสุทธสุริยศักดิ์.

อิเหนา

ศึก กะหมัง กุหนิง

เมื่อนั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง เรื่อง ศรี เสด็จ เหนือ แผ่น รัตน
มณี ภูมิ เห็น สองอนุชา จึง ตรัส เรียก ให้ นั่ง ร่วม อาสน์
ลำราญ ราช ฤทัย ھرรษา แล้ว ปราไล ระบุบรรดา มา ยัง ปรีดา
ผาคูก หรือ ทุกข์ ภัย ซึ่ง เรา ให้หา มา ทั้ง นี้ จะ ไป ตีดาหา
กรุง ใหญ่ ระบุ ทุก นคร อย่าง นอน ใจ ช่วยเรา ซึ่ง ไชย ให้ ท้นการ
เมื่อนั้น เหล่า ระบุ ปรีดี เปรม เกษม สานต์ จึง สมอง มอรรค
พจมาน พระ มี การ สงคราม แต่ ละ ครั้ง จะ ตั้ง หน้า อาศาศ ออก
ซึ่ง ไชย มิได้ ย่อ ท้อ ถอย หลัง สู้ตาย ไม่ เสี่ยง ตาย แก่ ชีวี้ง
กว่า จะ ล้น กำลัง ของข้า นี้

เมื่อนั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง เรื่อง ศรี พัง ระบุ ทูล ตอบ ขอบ ที่
สม ถวิล ยินดี ปรีดา จึง ตรัส ว่า ท่าน มา เหนื่อย นั้ก จง ไป พัก
พลชั้น ให้ ھرรษา ตรัส พลาญ ทาง ขวน อนุชา เข้า มหา ปราสาท รุจี
สถ องค์ ลง นั่ง บน แผ่น ทอง กับ ด้วยพระ น้อง ทั้ง สอง ศรี
จึง ตรัส เล่า ความ ตาม คดี จง ใช้ ลี เสน่หือ สาร ไป

เมื่อ นั้น สอง กษัตริย์ พัง แจ้ง แดลง ไช จิง ทูล ชัด ทัด
 ทาน ท้น ไต เปน ไฉน ผ่าน เกล้า มา เบา ความ อัน สร้อย วงษ์ เทวัญ
 อสัณฺฑ ทยา เรื่อง เทช เตชา ชาญ สนาม ทั้ง โยธี กิ ชำนาญ การ
 สงคราม ลือ นาม ใน ขว ะธา จุฑี กรุง กษัตริย์ ขอ ขึ้น กิ
 นัย ร้อย เรา เปน เมือง น้อย กะจิหริต ตั้ง หึง ห้อย จะ แข่ง แสง
 อาทิตย เห็น ผิด ะบอบ ไบราณ มา ไซ้ จะ ไร้ ธิดา ทุก ธาณี มี
 งาม แต่ บุตรี ท้าว ดาหา พระองค์ จงควร ตรึก ตรา ไพร่ พ้า ประชา
 ราชภู่ จะ ร้อน นึก

เมื่อ นั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง มี คักดี จิง บ่าย เบียง เลียง
 คอบ พระ น้อง รัก ไซ้ จะ หัก ทาญ วงษ์ เทวัญ ด้วย บัด นี้ บุตรี
 ดาหา จรกา ให้ มา ตูนา หงัน เรา จะ ยก พล ไกร ไป โรม วัน
 ช่วง ชิง นาง นั้น กับ จรกา

เมื่อ นั้น สอง ะตุ ทูล คอบ พระ เชษฐา เมื่อ นาง ยัง อยู่ กับ
 บิดา ที่ ใน ดาหา กรุง ไกร แม้น เกิด การ สงคราม ช่วง ชิง
 ท้าว ดาหา หรือ จะ นั่ง ดู ได้ จะ บอก ความ ไป สาม เวียง ไชย ให้ กริธา
 หัพ ไหญ่ มา มาก มาย ก็ จะ เปน คัก กระ หนาบ หน้า หลัง เหลือ กำลัง
 โยธา ทั้ง หลาย ถ้า เสีย ที่ เพลียง ปล้า ลี ซ้ำ ร้าย จะ อประยค อด
 อาย แก่ จรกา

ศึก กะหมัง กุหนิง

๓

เมื่อ นั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง นาถา จึ่ง ตรัส ตอบ สอนอง
พระ น้อย ยา จึ่ง ว่า นี้ เจ้า ไม่ เข้าใจ อัน ระเณน มนตรี กุเรนัน
ก็ ชัด ช้อง เคียง กัน เป็น ข้อ ไหญ่ ไป อยู่ เมือง หมัน หยา กว่า บั ไป
ที่ ไทน จะ ยก พล มา แต่ กาทลึง สิงหัต ลำหรี จะ กลัว ดี เปน กะไร
หนักหนา ฝ่าย เรา เล่า ก็ สาม ภาวา เปน ไหญ่ ใน ชาว
แวน แคว้น ถึง ทัพ จรกา ลำ ลำ นั้น พี่ ไม่ พรัน ให้ มา ลัก ลิบ แสน
จะ หัก โหม โจม ดี ให้ แดก แตน พัก เดียว ก็ จะ แล่น เข้า บ่า ไป
เจ้า ออย่า ย่อ ท้อ ไม่ พอ ที่ แต่ เพียง นี้ ไม่ พรัน หวัน ไทว เอ็น ดู
นัดดา โคกาลัย ว่า มิ ได้ อรทัย จะ มรณา แม้น วิทยา ละกำ
มอด ม้วย พี่ จะ ตาย ด้วย โอรสา ไทน ๆ คง จะ วาย ชีว
ถึง เร็ว ถึง ช้า ก็ เหมือน กัน ผิด ก็ ทำ สงคราม ดู ตาม ที่ เคะระห์
ดี ก็ จะ ได้ ดัง ไม้ ผืน พี่ ตั้ง พฤกษา พนาวัน จะ อาลัญ เพราะ ลูก
เหมือน กล่าว มา

เมื่อ นั้น ลอง กษัตริย์ ตรัส พัง เชษฐา จะ เข้า ชัก ก็
จะ ชัด พระ อชฌมา ต่าง กับ ภัคตรา ไม่ พา ที่

เมื่อ นั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง เรื่อง ศรี ชาว ลอง อนุชาธิป ที่
เข้าสู่ ที่ บรรณ ลำราญ

บัด นั้น ฝ่าย ทูต จำ ทูล ราชสาร เดิน ทาง อรัญ กัน ดาร
รีบ มา ประมาณ สิบ ห้า วัน ครั้น ถึง ด่าน ดาหา ธาณี ก็ หยุด

ยัง โยธี อยู่ ที่ นั้น จึง บอก แก่ ชน ต่ำน ด้วย พลัน ตาม บัญชา
ใช้ ให้ มา

บัด นั้น ชน ต่ำน ซึ่ง พิทักษ์ รักษา ถ้าม ไต่ ไม่ แคลง กิจจา
ก็ ชื่น ม้า ควบ ขับ เข้า ถานี้

ครั้น ถึง ศาลา ลูก ชน ใน จึง กราบ ไหว้ เสนา ทั้ง สี่ แล้ว เรียน
เรื่อง ความ ตาม มี ถ้วน ถี่ แคลง ให้ แจ้ง ใจ

บัด นั้น ทั้ง สี่ เสนี ผู้ใหญ่ ได้ พัง กิจจา ก็ คลา ไคล เข้า ไป
ยัง ท้อง พระ โรง คัล กัม เกล้า ประนต บทบงส์ พระ ผู้ วงษ์ เทว
กระยา หงัน ทูล ว่า ท้าว อะหมัง กุหนิง นั้น แต่ง เครื่อง สุวรรณ
บรรณาการ ให้ ทูล ถ้อ มา ถึง ถานี้ บัด นี้ ยัง หยุด อยู่ ปลาย ต่ำน
จะ ขอ เข้า มา เผ้า บทมาลย์ พระ ผู้ ผ่าน เขต รชันต์ สุวรรณยา

เมื่อ นั้น พระ องค์ ทรง พิภพ ตา หา จึง ตรัส สั่ง อะหมัง เสนา
เร่ง ไป รับ เข้า มา บัด นี้

บัด นั้น อะหมัง รับ สั่ง ใส่ เกษี กัม เกล้า กราบ งาม สาม ที่
มา อะเถณต ตาม มี พจมาน จัด เครื่อง แท้ แหน ต่าง ๆ ตาม
อย่าง เคย รับ ราช สาร ครั้น เสรี จ พร้อม กัน มี ท้น นาน ให้
เจ้าพนักงาน รับ ไป

บัด นั้น เสนี นาย ร้อย น้อยใหญ่ นำ กระบวน โยธา คลา ไคล
ออกจาก เวียง ไชย ฉบัพลัน

ครั้น ถึง จึง แจง กิจจา แก่ ทูตา นุทุต คน ขยัน แล้ว คำ นับ
รับ ราชสาร พลัน แท้ แทน แน่น นันต์ เข้า ธาณี

พา ไป อยู่ ศาลา ที่ อาศรัย ทั้ง นายไพร่ เปน สุข เกษม ครี
จ่าย สะเบียง เลี้ยง เหล่าโยธี มิ ให้ มี เดือด ร้อน วิญญา

บัด นั้น คำมะหงง ตะหม้ง ยาลา ครั้น ถึง วัน แหก เมือง
จะ เข้า มา ก็ ตรวจ ทรา ตาม เคย เหมือน ทุก ครั้ง ให้ ผู้
เครื่อง ม้า ช้าง นาง พระ ยา เอา พาน ทอง รอง หย้า เข้า มา ตั้ง
บรรดา โรง บัน ใหญ่ ที่ ใน วัง เกณฑ์ ฝรั่ง อยู่ ประจำ ราย ไป เหล่า
นั้ กลายาต นั้น จัด แจง เอา เลื้อ แดง หมวก แดง มา ให้ ใส่
ราช วัตร ราย คั่น กัน ไว้ พนักงาน ของ ใคร ก็ ตรวจ ดู บ้าง ตก แต่ง
ปราสาท ราชฐาน เพดาน ระย้า ย้อย ห้อย พู่ พรหม เจียม สอาด
ลาด ปู แท่น ที่ ตั้ง อยู่ ท่ามกลาง เครื่อง อานพาน พระศรี พระแสง
จัด แจง แต่ง ตั้ง ตาม ยศ อย่าง ผู้ ม่าน สู้วรรณ กัน ทาง พวก
ขุน นาง นั้ เฒ่า เปน เหล่า มา

เมื่อ นั้น พระองค์ ทรง พิกพ ตาหา ครั้น สूरีย นาย บ่าย สาม
นาฬิกา ก็ โสจร ตรง คงคา อ่า องค์ ทรง เครื่อง ประดับ สรรพ เสรี
แล้ว เสด็จ เยื้อง ย่าง มยุรหงส์ ออก จาก พระ โรง คัลบรรจง นั่งลง

บน บัลลังก์ ฐิติ ยาสา บังคม บรม นารถ เบิก ทูต ถือ ราชสาร ศรี
จึง ดำรัส ตรัส สั่ง ไป ทั่น ที่ ให้ เสนี นำ แยก เมือง มา

บัด นั้น อำมาตย์ รับ สั่ง ใส่ เกษา ออกไป พา สอง ทูตา
เข้า มา ประนต บท มาลัย

บัด นั้น เสนี ผู้ใหญ่ ฝ่าย ทหาร จึง ให้ อาลักษณ์ พนักงาน
รับ ราชสาร มา อ่าน พลัน

ใน สาร พระ ผู้ ผ่าน นครศ กะหมัง กุหนิง นิเวศน์ เขต รชันชั
ขอ ถวาย ประนม บังคม คัล พระ ผู้ วงษ์ เทวัญ อัน คักดา ไม่ ควร
เคื่อง เบื่อง บาท บท ศรี ด้วย ข้า น้อย นี้ มี โอรสา เดิม ไป ได้
ล้อม มฤคา ได้ รูป พระธิดา ใน กลาง ไฟ รอย เปน บุปเพ
นิวาสา เทวา อารักษ์ มา ชัก ให้ ความ แสน เวทนา อาลัย
แต่ หลง ไหล ไม่ ผัน รั้น ทด หวัง เปน เกือก ทอง รong บาทา พระ
ผู้ วงษ์ เทวา อัน ปรากฏ จะ ขอ พระ บุตรี มี ยศ ให้ โอรส ข้า
น้อย ดัง จินตา อัน กรุง ไกร ไocy ทั้ง สอง จะ เปน ทอง แผ่น
เดียว ไป วัน หน้า ขอ พำ นัก ภัต พึ่ง พระ เตชา ไป กว่า ชั่ว วัน
จะ บรรลีย์

เมื่อ นั้น องค์ ศรี บัด ทรา เปน ไหญ่ พัง สาร ทราย อัด ถ
แล้ว ตรัส ไป แก่ เสนา ใน ทั้ง สอง นั้น อัน อะนะ บุชบา บังอร
ครั้ง ก่อน จรกา ตูนาหงัน ได้ ปลด ปลง ลง ใจ ให้ บั้น นัด กัน จะ

แต่ง การ วิวาท ซึ่ง จะ รับ ของ สู้ ระบุ นั้น เห็น ผิด ประเพณี
หนักหนา ผู้ คน ทั้ง แผ่นดิน จะ นิินทา สิ่ง ของ ที่ เอา มา จง คืบไป
บัด นั้น ทูตา นุทูต แดลงไซ ท้าว กะหมัง กุหนิง ภาวนาย

สั่งให้ ข้า ทูล พระ ภูมิ ถ้า แม้น มิ ยิน ยอม อนุญาต ให้ พระ ราช
ธิดา มารศรี เร่ง ระวัง พระองค์ ให้ จง ดี ตก แต่ง มูรี ให้ มั่น คง

เมื่อ นั้น พระ ผู้ ผ่าน ไอคูรย์ สูง สูง ปกาสิต ลีหนาท อาจ ของ
จะ ทำ การ ฌรณงค์ ก็ ตามใจ ตรัส พลง ย่าง เยื้อง ยุรยาตร จาก
อาศน์ แท่น ทอง ผ่องใส พนักงาน บัด ม่าน เลี้ย ทนใด เล็ดจ ขึ้น
ข้างใน ฉับ พลัน

บัด นั้น ทูตา นุทูต ก็ ผาย ผน ออก จาก ภารา ดาหา นั้น
พา กัน กลับ ไป มิ ได้ ข้า

เมื่อ นั้น พระ สุริยวงษ์ องค์ ศรี บัดหรวา เผย สืบ บัญชร แล้ว บัญชา
ตรัส สั่ง เสนา อธิบดี จง เร่ง ไป ทูล เหตุ พระ เชษฐา อีก องค์
อนุชา ทั้ง สอง ศรี บอก ระตุ จรกา อย่า ข้า ที่ ว่า ไฟ จะ ยก มา ชิง ไชย

บัด นั้น เสนี ดี นาย บังคม ไหว มา ขึ้น ม้า เร็ว รีบ ไป

ออกจาก กรุง ไกร พร้อม กัน

ครั้น ถึง สิ่ง หัก สำหรับ ก็ ลง จาก พาชี ขมิ ขม้น ให้ ยาสาพา
เข้าไป เผ้า พลัน บังคม คัล ทูล แจ้ง ถึง จา

เมื่อนั้น ท้าวสิงหัดล่ำหรีนาคา ครั้นทราบดังนั้น จึง
มัญญา เสนาเร่งกลับไปฉับไว ทูลพระเชษฐาสุริย์วงษ์
อย่าให้ทรงพระวิตกหมกไหม้ เราจะให้สุหรานางงไป ช่วย
พระชิงไชยด้วยไพร่

บัดนั้น เสนาประนตบทธศรี บังคมลามาชั้นพาชี รีบไป
บุรีไม่หยุดยั้ง

บัดนั้น ฝ่ายอำมาตย์ที่มาภายหลัง ครั้นถึงนครเจดนิเวศวัง
ก็ไปยังพระโรงรัตนชัชวาล จึงบังคมก้มเกล้าเคารพ พระ
องค์ทรงพิภพราชฐาน ทูลแถลงแจ้งเหตุทุกประการ ให้
ทราบบทมालย์พระผ่านฟ้า

เมื่อนั้น ท้าวภายหลังฟังแจ้งไม่กังขา จึงมีพจนารถ
ประกาศมา พระเชษฐาทำผิดจะโทษใคร เอาอะนะไปยกให้ระตุ
คัตรุ จึงประมาทหมิ่นได้ แล้วสั่งตำมะหงงเสนาใน เร่งตรวจ
เตรียมทัพไชยอย่าช้าที่ ท่านเป็นแม่ทัพกับตะหมิง ยกไปยัง
ตาทากรุงศรี สังเสจเสถียรจดี เข้าปราสาทมณีพรายพรรณ

บัดนั้น ฝ่ายเสนาม้าไช้คนขยัน รีบมาถึงกรุงกูเรยัน จึงแจ้ง
ความทั้งนั้นแก่เสนา แล้วพากันคลาไคลเข้าไปเฝ้า ก้มเกล้า
บังคมเหนือเกศา กราบทูลคดีซึ่งมีมา ให้ทราบบาปทุกประการ

ศึก กะหมัง กุหนิง

เมื่อ นั้น พระ บัน ภาพ กุเร บัน ราชฐาน แจ้ง ว่าไฟรี มา
รอน ราษฎร พระ จั้ให้ แต่ง สรร หนึ่งสี่ ลับ ครัน เสร็จ ลัง สอง
เสนา จง ถือไป หมัน หยา สอง ฉับ ไบ หนึ่ง นั้น เร่ง กองทัพ
กำซั อีเหเนาให้ยกมา ไบหนึ่งให้ แก่ระตุ ท้าว ผู้ผ่าน เมือง หมันหยา
จง รีบ ไปให้ถึง ภารา แต่ใน สิบ ห้า ราตรี

บัด นั้น ตะหมัง รับ ลังสี่ เกษี จั้ นำ สารา จรลี มา จาก
ที่ พระโรงไชย ฉับ พลัน เรียก หา บ่าว ไฟรีได้ พร้อมหน้า ตะหมัง
ขึ้น ชี ม้าผาย ผัน ออก จาก นครเศศ กุเรบัน พา กัน เร่ง รีบ คลาไคล

เมื่อ นั้น องค์ ท้าว กุเรบัน เป้นใหญ่ ครัน ตะหมัง เสนา
ทูลลา ไป พระ ตรีก ไตรโน คดี ด้วย ปรีชา แล้ว ตรัส แก่ กะหรัต
ติปาตี อัน สง คราม ครั้ นเห็น หนัก หนา จะ เปลี่ยว เปลา
เศร้าใจ อนุชา ไม่มีที่ ปกฤษา หารือใคร เจ้า จง ยก พลชั้นธไป
บรรจบ สมทบ ทัพ อีเหเนาให้ จงได้ ชวน กัน ยก รีบ เร็วไป
อย่าให้ ทัพ บัจจา มิตร ติด ภารา

เมื่อ นั้น กะหรัต ติปาตีโอธสา กั้ม เกล้าทูล ส่นอง พระ
บัญชา จะ ถวาย บั้คม ลา พรง นี้
เมื่อ นั้น พระ บัน ภาพ กุเรบัน กรุงศรี พังโอธสา พา ที่
จ้ง ตรัส ลัง เลื่อน ทัพ ไต จง เร่ง เกณชต์ พวก พล รณยุทธ ให้สรรพ

ด้วย อาวุธ น้อยใหญ่ กำหนด กันให้ ท้น ยก ไป แต่ใน ย่า รุ่ง สุริยา
บัด นั้น ปาเตะ รับ สั่งให้ เกษา รีบ ออก ไป ยัง ศาลา

ให้ ทา พัน พุม พัน พรหม

เร่ง รัต ขุน หมื่น ลักดี ทำ บัญชี ทาง ว้าว เหล่า เลข สม
เกณท์ ทหาร พล เรือ น เตือน ระดม มา พร้อม กัน ทุก กรม มาก มาย
ขุน นาง ข้าง ตำแหน่ง แสง นอก เอา ตาม หอก ขึ้น ฆา มา จำ
หมวด เลือ สำหรับ รบ ครบ ไพร่ นาย แจก จำ หน่าย ลูก ดิน ลีลา
ผู้ กำ กับ นัย อ่าน ประมาณ คน ได้ สิบ หมื่น พัน พล อาศา ตั้ง
กอง ท้อง สนาม ตาม ตำรา เตรียม รด क्षा พาสี ให้ ผู้ก ลิน ธพ
ที่ นั่ง ทรง พร้อม ขนัต จตุรงค์ อังมี ที่ บ่าว ไพร ใคร มา ไม่ ท้น ที่
นาย หมวด ตรวจ ดี กัน วุ่น ไป

เมื่อนั้น กะหวัด ตี ปาตี ศรี ไล้ ครั้น รุ่ง ลาง สุริยา ก็ คลาไคล
เข้า ใน ที่ สำนาน สำราญ องค์

รด ชำระ มลทิน อินทรีย์ มุรธา วารี วิเสก สรง ลูบ ไส้
เสาวคน ธาต ทรง บรรจง สด รับ สนิบ เฟลา ภูเขา ยก พัน ตำ
อาไฟ สดไล้ ฉลอง องค์ ทรง วัน เสาร์ เจียร บาท คาค รัต
ท่น่ง เนา บั้น เหน่ง เพ็ชร เพริด เพรา พรรณราย ตาม ทิด ทับ
ทรวง ห่วง ห้อย สวม สร้อย สักวาล ประ สาน สาย ทอง กร แก้ว

คึก กะหม้ง กุหนิง

๑๑

กึ่ง พรัง พราย ถ้ามรงค์ เรือน รวย พลอย เพ็ชร ทรง ขว้า
มาลัย ดอกไม้ ทัด กระเจียก จอน จำรัส ตรัง เคร็จ เหน็บ
พระแสง กัน หยั่น กัน ละเม็ด แล้ว เสด็จ ขึ้น เฝ้า พระบิดา

ก้ม เกล้า เคารพ อภิวาทน์ พระ บัน ภูพ ภูวนารถ นาคา ยับ ยั้ง
คอย พัง พระ วาจา จะ บัญชาให้ ยกโยธี

เมื่อ นั้น องค์ ท้าว กุ เบน เรือง ศรี จึง อำ นวย อวย พร สวัสดิ์
ให้ เจ้า มี เตชาวรา ฤทธิ อัน เหล่า คัทรุ หมู่ ร้าย จง แพ้ พ่าย อย่ำ
รอต่อ ติด อานุภาพ ปรายไป ทัว ทิศ บั๊จจา มิตร จง เกรง ฤทธิ รอน
เมื่อ นั้น กะหัด ตีปาดี ซาญ สุมร กรวย ถวาย บังคม

ประ นม กร รับ พร พระบิดา แล้ว คลาไคล

ครั้น ถึง เกย ซาลา หน้า พระลาน พร้อม หมู่ ทวย หาญ น้อย ใหญ่
เสด็จ ทรง มิ่ง ม้า อาชาไนย ให้ เคลื่อน พลไกร ยাত্রา

ร้อน แรม มา ใน พนาเวศ ถึง ทาง ร่วม นค เรศ หมันทยา พระ ลัง
ให้ หยุด พลโยธา คอย ท่า ทัพ ระเค้นมนตรี

บัด นั้น ฝ่าย ตะหม้ง ลิงหัด ลำหรี เร่ง กะเกณฑ์ พลชั้นธ่ ท้น ที่
ตาม บาลูชีใหม่ เก่า เข้า ขบ

เลือก เหล่า อาศา ล้วน กล้า หาญ วิชา การ โล่ เซน เจน จบ
แปด หมื่น พัน นครรค์ ครัน ครบ เคย รุก รบ ไฟรี มี ผี มี อ ไฟรี

นาย ขำ นาญใน การ ยุทธ เลือกหา อาวุธ สำหรับ ถือ ทดลอง
 กระบอง คีกร ผัก ปรีอ แต่ ออก ชื่อ ไพรี ก็ ดี ใจ ตั้งกอง เต็ม ท้อง
 สนาม นอก ทวน ธง ตาย หอก ออก ไสว ม้า ช้าง ต่าง ครว
 เตรียม ไว้ บั่นใหญ่ ไล่ ล้อ ลาก มา เกณฑ์ ถ้วน กระ บวน ทัพ หน้า
 หลัง พร้อม พรัง ปัก ช้าย ปัก ขวา ผูก สิ้นอพ ประ ทับ กัณ เถย
 ลา คอย ทำ รับ เล่ห์ จรลี

เมื่อนั้น สุหรานากง เรือง ศรี ครัน อรอุณ รุ่ง ราชะ ราตรี
 ก็ เข้า ที่ สระสรง คงคา

สระสรง ทรง สุนทร ปณ ทอง ชม พุท พุด ม่วง มังสา สดใส
 สนิบ เพลา เพรา ตา ภูษา เชิง กรวย เจ็ด ตะ ศรี ฉลอง องค์
 โหมต ม่วง ดวง ระยับ เจียรบาด คาค ทับ สลับลี บั่น เหน่ง ลง ยา
 ราชาวดี ทับ ทรง ดวง มณี เจียรใน สังกวาล เพ็ชร พรรณ ราย
 สายสร้อย เพ็ชร์ ห้อย พลอย แดง แล้ง ไส้ ทอง กร ภูกาม แก้ว แวไว
 สดใส เนิวรรัตน์ อัม รงค์ ทรง ขว้า ประ ดับ เพ็ชร เจริญ ตรัง
 ห้อย ทัด พวง สุวรรณ ดัน หยง ถือ เช็ด หน้า เหน็บ กฤต ฤทธิรงค์
 มา ทรง มโนมัย ชัย ชาญ

ได้ ถูก ช้ ให้ เลิก โยธี แล่นสระ เล่น ห้วยหาญ เข้า ใน ไพร
 ระหง คงคาน ข้าม ห้วย เทวธาร ผ่าน ไป

บัด นั้น ตำมะหงง กาหลัง กรุงใหญ่ ทั้ง ตะหมัง มหา เสนาใน
เร่ง เกณฑ์ ทัพไชยฉับพลัน จัด ทหาร อาศา ได้ ห้า หมื่น แต่
พื้น กำแพง แชน ชัน ช้าง ม้า อารุ ครบ ครัน ธง สำคัญ คอย นำ
ตำ เนิน พล ทั้ง สอง เสนี ขึ้น ชี ม้า โยธา เยียด ยัด อัด ถนน
ทนาย เติง เคียง ข้าง ทาง ลับทน ยก พล ออก จาก ภารา

มาถึง ทาง ร่วม ริม ดง พบ สุทรา นางง วงษา สอง ทพ
สม ทบโยธา ยก ร่วม มรรคา มา พร้อม กัน

บัด นั้น ทั้ง สองทูตา คน ขยัน ซึ่ง ถ้อสาร ไป เมือง ตาหานัน
พากัน รีบ กลับ มา ฉับไว ถึง กะหมัง กุหนิง นครเขต มายัง นิเวศน์
วังใหญ่ พอ เวลา เฝ้า ท้าวไทย ก็ เข้า ไป พระโรง รงนา

จึง ประนม ก้ม เกล้า เคารพ ทูล พระองค์ ทรง พิกพ นาถา เข้า ไป
ได้ ถวาย สารา ท้าว ตาหา ทราบ ล้น ทู ประการ ตรัส ขาด ว่า
ราชบุตรี จรกา ธิดี มา ว่า ขาน พระ ยก ให้ ได้ กำหนด นัด งาน
ยัง แต่ จะ แต่ง การ วิวาท กัน บรรดา ของ ถวาย ไป นั้น ไม่ รับ

ส่ง กลับ คืน มา ทุก สิ่ง สรรพ์ มิ ได้ คิด เกรง องค์ พระ ทรง ธรรม์
บาก บั่น สลัด ตัด รอน ข้า ทูล ความ ตาม สั้ง นอก สารา ว่า มิ ให้
ธิดา ดวง สมร จง เร่ง ตก แต่ง พระ นคร รับ ทัพ ภูธร จะ ยก มา
จะ ชิง นางโฉมยงให้ จง ได้ ใคร มี ไชย ก็ จะ สม ปรารถนา
ท้าวทรส ว่า ตาม แต่ วิญญา พระ ราชา จง ทราบ บาทมุล

เมื่อ นั้น ท้าว กะหมัง กุหนิงนเรศวร ได้ พังทั้ง สอง ทูตทูต
ให้อาตุร เตือดใจ ตังไฟ พัว จึง บัญชา ตรัส ด้วย ชัดเคื่อง ตุตุ
เจ้า เมือง ตาหา เรา อ่อน ง้อ ขอไป ใน สารา แต่ว่าจะ รับไหว ก็
ไม่มี ถึง จรกา มา กล่าว นางไว้ ได้ยก ให้เขา ก่อน ก็ควร ที่
จะโอภา ปราไล เปนไร มี นีลิตตโมตรี ให้ ขาดทาง เรา ก็เรื่อง
ฤทธา คักดา เดช อาณา จักร นครเรศ กว้าง ขวาง จำ มีมานะไม่
ละ วาง จะ ชิง นาง บุษบา วิลาวรรณ แม้น มีได้ ส้ม คิด ตัง จิตร
ปอง ไม่ คื่น ครอง กรุง ไกร โอศวรรย์ จะ สงคราม ตาม ตี ติต พัน
ไป กว่า ชีวัน จะ บรรลัย

บัด นั้น สอง ทูตทูตแจ้ง แกลงไข ข้าได้ยิน ตระหนกประจักษ์ใจ
ท้าว ตาหา ตรัส ใช้ เสนี ให้รีบไป แจ้ง เหตุ พระเชษฐา กับ
ภาวา สิงหัตถ์ สำหรับ อนุชา กาหลัง ธิดา อีก บุรี ระตุ จรกา
เห็น กษัตริย์ ทั้ง ลี ธาณี นั้น จะ มา ช่วย บ้อง กัน กรุง ตาหา
เมื่อ วัน ข้า ออก จาก เมือง มา เสนา ก็ ไป พร้อม กัน

เมื่อ นั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง แขง ช้น ได้ พัง กรัวโกรธ คือ
เพลิง กัลป์ จึง กระช่น สิงหนาท ประภาษไป ถึง ว่า กษัตริย์
ทั้ง ลี กรุง จะ มา ช่วย รบ ฟ่ง เปน คักใหญ่ กุ ก็ ไม่ ครัน คร้าม
ขามใจ จะ ทักให้ เปน รัศมี อลัส ลง ว่า พลงทาง มี พจนาคถ์

สั่ง อำมาตย์ ตะหมัง ตำมะหงง
 ที่สามารถ อาจ องใน สงคราม
 เคย ทำลาย ค่าย คู ขวาก หนาม
 ให้ครบ สามสิบ หมื่น พัน ตัว ดี
 ตรวจตรา เตรียม กระบวน จง ถ้วน ถี
 ทั้ง สอง ศรี อนุชา ผู้ใจ รักดี
 หนุน พล ลูก ยา เข้าโหม ทัก
 ให้ปรากฏ ยอด ศักดิ์ เสีย ครั่ง น้
 จึงถาม ขุนโหรา ทั้ง สี่
 ดีร้าย ประการใด

บัดนั้น โหราราชครู ผู้ใหญ่
 คลี่คำหวั่น ชัยไล่ไป มา
 กับโอรส ถึง ขาว ขันชา
 พระเคราะห์ ชัด ถูกชะ พา สาระพัน
 จะเสียไชย ไพร่ เปน แม่น มั่น
 ถ้า พัน นั้น ก็เห็น ไม่ เปน ไว
 ทั้ง คำโหรา หาถูกชะ ไหม
 ชนักร หนอง น้ำ พระทัย ดูให้ ดี

เร่งเกณฑ์ พวก พล ธรณ รงค์
 เลือก สรรโยธี ทั้ง สี่ หมู
 แต่ กอง ร้อย นั้บ พัน ไม่ ครั้น คร้าม
 เอา วิทยา สะก่า เปน กอง หน้า
 อัน กอง หลัง รัง พล มนตรี
 กุ จะ เปน จอม พลโยธา
 ไม่ เกรง วงษ์ เทว สุรา รักษ์
 ครั้น เสร็จ สั่ง มหา เสนา
 เรา จะ ยก พลไกร ไป ต่อ ดี พรั่ง น้

รับ รล พจนาด์ ภูไนย
 เทียบ ดู ดวง ชตา พระ ทรง ยอด
 ตั้ง ขึ้นโชคโยค ยาม ยাত্রา
 จึง ทูล ว่า จะ ยก พล พรั่ง น้
 งค อยู่ อย่า เสียดิจ ลัก เจ็ด วัน
 ขอ พระ องค์ จง กำหนดโยธา
 อัน การ ยุทธ ยิง ชิงไชย

เมื่อนั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง เรืองศรี ได้ พังโหรา พาท
 จึงมี พจนาดถ์ ประหาญไป เมื่อ บัญชา การ กำหนด ทัพ แล้ว
 จะ กลับ งด อยู่ อย่างไร ได้ อาย แก่ โพร พ้า เสนา ใน จะ ว่า
 กลัว ฤทธิ ไกร ไพริน จำ จะ ไป ต้าน ต่อ รอ ฤทธิ ถึง ม้วยมิต
 มิ ให้ ใคร ตูหมิ่น เกียรติยศ จะ ไว้ ใน ธรณินทร จนสุด ล้น ดิน แดน
 แผ่น พ้า ประการ หนึ่ง ถ้า ว่า ชั่ว วัน ไป ทัพ ไหญ่ จะ มา พร้อม
 ยิง ดา हा จะ ต้อง หัก หนัก มือ โยธา เห็น จะ ยาก ยิ่ง กว่า นี้ ไม่
 สุด แท้ แต่ บุญ กับ กรรม จะ พัง คำ โหรา นั้น หา ไม่ ครัล พลัง
 ทาง เสด็จ คลา ไคล เข้า ใน ไพชยนต์ มณ เที่ยร ทอง

บัด นั้น คำ มะหง ตะหมัง ทั้ง สอง ให้ ประชุม นายทัพ นาย
 กอง พร้อม กัน ที่ ท้อง สนาม ใน

จึง กะเกณฑ์ กำหนด กฎหมาย ทุก มุส นาย ตรวจ ตรา หา โพร
 หมวด หมู่ ผู้ คน ของ ใคร จะ บอก ขาด บ่วย ใช้นั้น ไม่ พัง ที่มี
 เกวียน เกณฑ์ บรรทุก ลำ เลียง ไล่ สะเปียง ครบ คน ละ ลิบ ถึง โพร
 หลวง ต่าง กรม สม กำลัง พร้อม พรัง แอ อัด ชนิด บั้น บ้าง จัด
 หา หอก ดาบ หาบ คอน จอบ พร้า ผ้า ผ่อน หลาย ผืน เอา โค
 ต่าง ช้าง ม้า ออก มา ยืน คั่ง คับ นัย หมื่น มาก มาย พวก กอง
 นอก นั้น เกณฑ์ ทำ ทาง ปลุก ฉาง ฉาง ที่ ตั้ง ค่าย แบ่ง กอง บ้าง

กัน อัน ตราย ไพร่ นาย ทั้ง ปวง ให้ ล่วง ไป จัด ถ้วน กระบวน ทัพ
หน้า หลัง กอง ฝรั่ง ตั้ง เตรียม ปืนใหญ่ แล้ว เทียม รถ ประทับ

กับ เกยไว้ สารวัตร ตรวจ ไตร ไป มา

เมื่อ นั้น ท้าว กะหมัง กุหนึ่ง นาถา บรรทม ตื่น พ้น พัง นาฬิกา

พอ เวลา ย่ำ รุ่ง ราตรี จึง ตรัส เรียก ไอรส ยศยง ชวน องค์

อนชา ทั้ง สอง ศรี ต่าง เล็ดจ์ จาก แทน มณี ไป เข้า ที่ ไสรจ สรง

คงคาลัย

สี่ องค์ ทรง ขำระ สระสนาม ลำ รากู สรรพวงค์ ผ่อง ไล สุนธรา
กลืน พุง จรุง ใจ ต่าง ไล่ สนับเพลา เชิง งาม ภูเขา ยก แย่ง

ครุฑ ภูษงค์ นลอม องค์ คาท โหมต ม่วง อ่อน ผ้า ทิพย์ ขลิบ สลับ

ชัย ช้อน บั้น เหน่ง คำ พระ นคร คาท รัต ทับ ทรวงสังวาล ประ

ดับ เพ็ชร น้ำ หนัก แต่ ละเม็ด เจ็ด กะรัต ทอง กร มุกดา ดวง

ช่วง ชัด ถำมรงค์ เนาวรัตน์ รจนา ทรง ไล่ ขญา แก้ว แพรว

พราย กรรเจียก ห้อย พลอย ราย ช้าย ขวา เหน็บ กฤต ฤทธิ

ไกร แล้ว ไคล คลา เล็ดจ์ ไป เกย ลา หน้า พระลาน

ต่าง องค์ ขึ้น ทรง รถ มณี

ให้ คลาย คลี กริธา ทวย ทาญ

ออก ตาม ทิศ พิธี ไชลอน ทวาร

ล่อง คำน ผ่าน มา ใน อารญ

รต เอย ราช รต แก้ว

ทั้งสี่ รต พราย แพรว เวหน

บัลลังก์

ลอย คล้อย เคลื่อน มา กลาง พล

งอน ระหง ธง บน สบัต ปลาย

สารถีนั่ง หน้า ถือ ธนู

เทียม อาชา ห้า คู่ ผัน ผาย

เครื่อง สูง

ครบ เคียง เรียง รวย

อภิรมชุม สาย พราย พรรณ

กอง หน้า แค

พื้น ถือ บัน แดง

ม้า แขง ข้าง เชน สลัษ คั่น

กอง หลวง กอง หลัง

คั่ง กัน

ประโคม ข้อง กลอง ลั่น สนั่น ดง

ทัพ หนุน เนืองแน่น

พนา ลิน

ลูก ดิน ทาบ หาม ตาม ล่ง

บ้าง ลาก บัน จินดา จ่าง

สำคัญ อง นำ หน้า คลา ไคล

มา ถึง แดน เมือง บุหรา หงัน

เขตร ชันฑ์ ดาหา กรุงใหญ่ จึง

ตรัส ลัง เสนา บรรดาไป

หมวด กอง ของ ใคร กำชับ กัน

หยุด

ไทน ให้ ค้าง ค่าย นอน

ทุก สำนัก พัก ผ่อน พลชั้นธ

จะ เดิน ทัพ

หน้า หลัง ทั้ง นั้น

ให้ กอง พัน กอง ร้อย ระวัง ระวัง

เกลือก คัทรุ

จะ จู่โจม ตี

ใน ทาง ที่ จะ ข้าม ทัพ ใหญ่

ที่ ช้องแคบช่องเขา

แห่งไร

อย่า ไว้ใจ จัด กอง ออก บ้อง กัน

บัด นั้น

เสนา สามนต์ คน ขยั้น

รับ ลัง พระ องค์ ทรง ธรรม

มา บอก กัน กำชับ ทั้ง ทัพ ไชย

นายกองซ้าย ขวา หน้า หลัง ต่าง

ต่าง

ระวัง มิ ให้ เสีย กระบวน ได้

หยุด พล จตุรงค์ ลง ไว้

ตรวจ ใคร

ตาม พระบัญชาการ

บัดนั้น ฝ่าย พวก กอง เกณฑ์ ตระเวน ต่ำน นั่ง ทาง อยู่ กลาง
 ดง คาน คอย เหตุ เกต พาล ไฟรี ได้ยิน เสียง พันไม้ ไนไฟร เปรี้ยก
 ก็ ร้อง เรียก พวก เพื่อน ออก จากที่ มา แอบ พัง ริม ฝั่ง วารี
 เสียง ช้าง ม้า มี อัง ไป บ้าง ชวน กัน ขึ้น บน ต้น ไม้ มอง แล เห็น
 เปน กอง ทัพ ใหญ่ หมาย ประมาณ พวก พล สกล ไกร ดู ไป ไม่
 สัน สุต ตา ต่าง คน แจ้ง ใจ ใน เหตุ การณ์ ก็ ลน ลาน ลง จาก พูกษา
 ค่อย เล็ด ลอด คอด ต้อม ออก มา ที่ ชาย ดง พง คา บ่า ช้าง พบ คน
 สอง คน ต้น ตัด ไม้ พร้อม กัน ออก ไล่ ล้อม สกัด รุม จับ ตัว ได้
 ให้ ผูก มัด แล้ว พา ลัด เลาะ บ่า มา นอก ทาง

ครั้น ถึง เมือง ธิบ มา หา ผู้ รัง ให้ บ่าว คุม คน นั่ง อยู่ ข้าง ล่าง
 ชน ต่ำน คลาน ขึ้น ศาลา กลาง กราบ พลาญ ทาง เรียบ เนื่อ ความ ไป
 ข้า เลียบ ต่ำน พาน พบ กอง ทัพ ก็ ชุ่ม ชู่ จน จับ คน ได้ ชาว
 กะหมัง กุหนิง กรุง ไกร เห็น จะ เปน ศัก ใหญ่ ยก มา ไฟร พล
 นั้บ แสน แ่นน ดง ทวน ธง แดง ตาเซ ไป ทั้ง บ่า แต่ ที่ พบ กอง
 ทัพ กับ ภารา แม้น ว่า เดิน ลำ ลอง ก็ สอง วัน

บัด นั้น ระตุ ผู้ ผ่าน บุ หรา หงัน ยกระ บัตร ปลัด นั่ง พร้อม กัน
 ทั้ง ข้าว คิต พรัน อยู่ ใน ใจ ท่าน เจ้า เมือง จึง ลัง บัง คับ เอา ตัว คน
 ที่ จับ มา ได้ พระตำมรงค์ จง ถาม ชัก ไซ้ ว่า ผู้ ไใด ไคร มา เปน แม่ ทัพ

บัดนั้น พระตำมรงค์พร้อมพร้อมนั่งกำกับ เขาคนโทษ ออก
มาถามตามบังคับ บ้างลำทับ ชูเขียนจะฆ่าตี พวกพลเท่าไร
ใครยกมา เร่งว่าตามจริงจงถือนี่ จะเป็นค้ำเสนาบดี
หรือทัพท้าวเจ้าบุรียกมา

บัดนั้น สองคนจวนตัวกลัวจะฆ่า ยกมือไหว้ใจนึก
ภาวนา ให้การว่าตามจริงทุกสิ่งอัน

บัดนั้น ผู้รังพึงความเห็นเหมาะมัน จึงปลุกชากรมการ
ทั้งนั้น จำจะคิดบ้องกันเมืองไว้ ว่าพลางทางสั่งหลวงพล
เร่งแบ่งคนผ่อนครวญเสียจะได้ บ้านเมืองรายทางที่ห่างไกล
ออกไปบอกกันให้ทันที่ แล้วเกณฑ์เข้ามารักษาค่าย จง
รอบรายประจำทุกหน้าที่ บินผาอาวุธของใครมี กฤษณะมี
สำหรับมือถือมา ข้าศึกสองคนที่จับได้ มหาตไทยคุม
ตัวไปดาหา แต่งหนังสือบอกคดีตรา รีบไปในเวลาวันนี้

บัดนั้น พระหลวงขุนหมื่นยังมี รับคำผู้รังสั่งคดี
ต่างไปจากที่ศาลา บ้างกะเกณฑ์ผู้คนอลหม่าน นายบ้าน
เที่ยวเร่งเรียกหา ทั้งในเรือนนอกเรือนเนื่องมา พร้อมกันยังหน้า
ศาลากลาง ตัวนายจ่ายขึ้นสำหรับยุทธ ตรวจเตรียมอาวุธ
ต่าง ๆ ยกขึ้นฉัตรไชยขึ้นใส่ราง ผูกประจำที่ทางทุก

บ้อมไป บ้าง บอกเหล่า ชาว บ้าน ให้รู้ทั่ว จะผ่อน ครว วัว
 ควาย แยกไถ เร่ง เก็บ ของเข้า ยา เขาไว้ อพยพ ออกไปใน
 พุ่งนี้ มหาตไทยนั้น ทำหนังสือ บอก จำลอง ลงลง กระดาษ
 ถ้วนถี่ เรียกหา บ่าวไพร่ได้ทัน ที่ ให้คุม พวกไพร่ที่ จับมา
 จำตะโหงก ใส่ลิ้ม ชื่อมือ ผู้คุม ถือ เชือกจูง นำหน้า แล้ว
 ขุนมหาตไทยไป ขึ้นม้า เร่งรัด รีบพา กัน คลาไคล
 บัดนั้น ผู้ ขาว ชน บท น้อยใหญ่ ครั้น รู้ข่าว ศึกมา
 ไม่ไว้ใจ บ้านช่อง ของใคร ก็ผ่อน ครว พวก ผู้หญิง วังหา
 แสร้ง คาน ถน ถาน แบ่ง สะ เบียง ไว้ให้ผัว เอา ผ้า คาด ออกมัน
 พันพั้ว เตรียม ตัว เก็บ ของใส่ หาบ คอน บ้างชน ของ น้ำ บ้า
 ย่ายาย พืมผ้า ยพูก เบาะ เมาะ หมอน ช่วย กัน ทาย หั่ว หาม
 ที่นอน ลูก อ่อน อุ่ม จูง มา รุง รัง บ้าง ชวน ชัก พรวด พวก พี่น้อง
 ยักย้าย เงิน ทองไป เทียวผัว ชุบ ชิบพุด กัน มิให้ดัง ช่อน มิต
 บัดยังไม่ บอก ใคร เหล่า พวกแม่ หม้ายไว้ ลูก ผัว ทาย คน
 ของตัว มาตามได้ เข้า ประสม กรม การ ที่ คุมไป พุดจา
 เกลียไกล่ เปนไมตรี ทุก ถิ่น ฐาน บ้าน เรือน ราย ทาง ก็ยก ครว
 วัว ต่าง ออกจาก ที่ ทั้ง ครบ ครว หั่ว เมือง บรรดา มี อพยพ
 ยกหนี เข้าป่า ดง

เมื่อ นั้น ท้าว กะหมัง กุหนึ่งสูงส่ง หยุด ลำนัก พัก พล
จตุรงค์ ประทับแรมริมตงพงไพร ครั้นอรุณเรืองแสงทอง
ให้ลั่นฆ้องสำคัญ หวันไหว ทัพหน้าดำเนินองไชย คลายเคลื่อน
พลไกรจรรวล

ครั้นถึงริมฝั่งคงคา ฟากท่าหน้าเมืองบุหราหงัน เห็นบ้อม
ค่ายครอบขอบคัน หอรับนางจรัลเรียงราย จึงดำรัสตรัส
ถึงมังคับ แก่นายทัพนายกองทั้งหลาย เร่งข้ามพหลพลงนิกาย
เดินค่ายเข้าประชิดติดการา

บัดนั้น เสนีนายกองทัพหน้า ได้แจ้งแห่งราชบัญชา
ต่างคุมโยธามาทันใด วางกองเหนือน้ำประจำฝั่ง ขกสนาม
เพลาะยังปืนใหญ่ ลูกหาบเร่งรัดตัดไม้ ขนส่งลงไปริมวาริ

บัดนั้น ชาวเมืองไม่ท้อถอยหนี ประจวบกับบ้อมพลันทันที
หมายที่ท่าข้ามคนประชุม เห็นตรงทางแล้ววางปืนใหญ่ ฆักร
ไชยมณฑกนกคุ้ม จุดปืนหลักลั่นควันคลุ้ม กลบกลุ้ม
ไปกลางคงคา

บัดนั้น พวกทหารชาญชัยใจกล้า พุนสนาม
เพลาะตั้งบังคา วัดวาหน้า ที่ทำการ บ้างลงหลักปักเรียง
ออกไป ฝ่าไม้ตีตะล่อมอลหม่าน ขนสิลามาได้

ศึก กะหมัง กุหนิง

๒๓

แปน เสา สะพาน ทอ หม้อ ค้ำ ข้ำ กราน ขา ทวาย บัลลังก์ รอด
 ทอด ตง เรียบ ชิต ผูก บิด ลูก สะเนาะ เปลาะ ทวาย ที่ น้ำ ลึก
 แปน ห่วง พ่วง แพ รวย ทอด สาย ทุ่น ถ่วง หน่วง รัง บ้าง ตี
 เรือก รัด ชัด ลาย สาม ปู พื้น สะพาน ข้าม ไป ถึง ผัง แล้ว ฉาย
 ที่ ตลิ่ง ชัน กัน ดิน พัง ประชิด ตั้ง ค่าย คับ ชื่น ฉับ พลัน

บัด นั้น กรม การ ตัว นาย ใน ค่าย มั่น จัด แจง แบ่ง คน
 ได้ สาม พัน ยก ออก ทะลวง พัน ทัน ที่ ทหาร บิน ยืน ยิง
 กลาง แผลง บ้าง วิ่ง เข้า โถม แทะ ถึง หน้า ที่ หัก ต้าน สะพาน
 เรือก ริม วารี ต่อ ตี ตลุมน บอน รอน รบ

บัด นั้น พวก กอง ทัพ รับ ไว้ ไม่ หลีก หลบ แย้ง ยิง บิน
 ระทม สมทบ รุก รบ ไฟรี ตี ประดา เหล่า พวก ลำลอง กอง แสง
 ชัย ม้า ทวน แทะ แ่ง หน้า แยก บีก หลีก เลย ลง มา กระหนาบ
 ข้าง ซ้าย ขวา ผ่า แทะ

บัด นั้น ชาว เมือง บุหราหงัน ชัน แสง คน น้อย ถอย ล่อ
 ต่อ แย้ง แอบ แผลง ไม่ ยิง หยุก รับ ผลัด กัน รัง หลัง ระวัง ทาง
 หนี พลาจ วาง บิน ปล่อย คับ ตี ข้อง ลำคัญ สัญญาทัพ ม้วน ธง
 ถอย กลับ เข้า ใน เมือง

บัด นั้น พวก ทัพ หน้า ทัพ หนุน แน่น เนือง ชุต ดิน ค่าย ดับ
 ขยับ เยื้อง ถึง มุม เมือง คู คั่น ชัน ใน ทำ หอ รม เสรี จักรวรรพ์
 วิหัตถ์ บัง ยก ตั้ง ประชิด เข้า ไป ไกล เกณฑ์ คน ขึ้น คอย
 ประจำ ไว้ บิน ไหญ่ ยิ่ง ตอ ย กัน ไป มา

เมื่อ นั้น วิหยา สะก่า ใจ กล้า ให้ กอง ทัพ ประชิด ดิต ภารา
 เห็น ว่า เกือบ ไกล ได้ ท่วง ที่ จึง ตรัส สั่ง สาราวัด ตรวจ ค่าย
 จง ไป บอก ตัว นาย ทุก หน้า ที่ เร่ง คน ปล้น บิน เอา บุรี รับ ตี
 อย่า ไว้ ให้ ชั่ว วัน

บัด นั้น สาราวัด กอง ตรวจ กวด ชัน รับ สั่ง แล้ว รับ
 เร็ว พลัน ไป บอก กัน ตาม มี พระ บัญชา
 บัด นั้น พวก ทหาร ตัว นาย ค่าย หน้า ให้ ตี กลอง สำคัญ
 สัญญา ต่าง ค้อน โยธา เข้า ชิง ไชย ทะลาย รว้ ขวาก ลง
 ตรง ประตู เอา แตะ ทั้ง ทับ คู ข้าม ไป ได้ ระดม บิน ครืน ครัน
 สนั่น ไป ยก บันได พาด บิน ขึ้น ทัน ที่

บัด นั้น ชาว เมือง ซึ่ง ประจำ หน้า ที่ ลอด แทะ แฉ่ง ยิ่ง ไฟรี
 ไม่ ท้อ ถอย คอย ที่ ด้าน ทาน วาง บิน ดับ ตอ ย รอบ ค่าย คน
 ราย รักษา ทก หน้า ด้าน ชัก บั๊ก กา กัน ประจันบาน ยก กระดาน
 ด้าน ตั้ง ขึ้น บัง ตน บน หอ รม เรียบ บิน ไหญ่ ยิ่ง ม้าง ทุ่ม ทั้ง
 หินผา ตั้ง ท่า ฝน ตัว นาย ราย กำกับ พวก พล ต่าง คน คอย รับ รับ ไว้

บัด นั้น พวก ทหารโห่ สนั่น หวันไหว ยัด บั้น ยืน ยิง
 ชิงไชย หนุน กัน ขึ้นไป มาก มาย บ้าง วัง ทั้ง ถอน ขวาก
 เขา กวาง คืบ ขว้าง เข้าไปใน ค่าย เขา เชื้อ ชุต จุต คบ
 เพลิง พราย เผา ทำ ลาย ค่าย ล่อ หอ คอย กอง ช้าง ชับ ช้าง
 เข้า ้าง แยก จวง คว่า งา แทะไม้ ท้อ ถอย กรุย แทะ เส้า ได้
 ไหญ่ น้อย ทั้ง ทัพ ยับ ย่อย ลง ท้น ไต

บัด นั้น ชาว เมือง หน้าด่าน ไม่ ทาน ได้ ต่าง ทั้ง บั้น ผา
 อารุสไว้ วัง วน ชน ไป ออก ประตุ ผู้ รัง ทั้ง ปลัด หลวง พล
 ลกัต กัน พัน คน ไว้ ไม่ อยู่ ช้าง ด้าน หลัง พัง เชื้อน ขวาก คู
 เขี่ยบ กัน ไป ไม่ รู้ ว่า ไพร่ นาย บ้าง โจน จาก สนาม เพลาะ
 เลาะลัก บุก พง หลง พลัด เข้า เชิง หวาย บ้าง บั้น ขึ้น ต้นไม้
 ไต่ ตะ กาย จวน ตัว กลัว ตาย เต็ม ที่ ลาง คน สู้ กำ ลัง
 ลง นัง หอบ เสียง ไบ ไม่ กรอบ ก็ วัง หนี แล เห็น พวก เพื่อน
 ว่า ไพร่ ท่อย ที่ ตื่น ตระหนก ตกใจ บ้าง บุก ชฎ ลัด ดง หลง บ่า
 ไม่ รู้ ว่า หน ทาง อยู่ ช้าง ไหน ต่าง คน ต่าง พลัด กัน ไป นาย ไพร่
 ไม่ เปน สม ประที

บัด นั้น พวกทหาร ของ อาจ ตัง ราช ลีห์ ครั้น หัก เข้า ไป
 ได้ ใน บุรี ขึ้น ค้น ทุก หน้า ที่ ทัว ไป เก็บ เอา หอก ดาบ บัน ฆา
 ศาตรา อาวุธ น้อย ใหญ่ ขน มา ศาลา กลาง วังไว้ ส่ง ให้ นาย
 หมวด นาย กอง บ้าง จัด แจง แบ่ง พลโยธา ไป ลาด ทา สะเบียง
 ทุก บ้าน ช่อ ให้ เหล่า ทนาย บัน พัน ลำ ลง ตั้ง กอง ประจำ
 ไว้ ใน การ

บัด นั้น ฝ่าย ขุน มหาตไทย ใจ กล้า ถือ หนังสือ คุม คน
 โทษ มา นอน ทาง กลาง บ้าง หลาย วัน ลุถึง ดาหา ธาณ
 ลง จาก พาชี ขมี ขมัน จึง นำ เอา หนังสือ บอก นั้น พา กัน มา
 ยัง วัง ใน

ครั้น ถึง จึง ตรง ไป ศาลา วาง ตรา เลี่ยม เหว ผู้ใหญ่
 แล้ว นำ นักโทษ นั้น เข้า ไป กราบ ไหว้ แจง การ ท่าน เลนา

บัด นั้น ปาเตะได้ พัง ไม่ กัง ขา ก็ ถน ลาน ลง จาก ศาลา
 รีบ มา พระโรง คัล มี ทน นาน

กัม เกล้า กราบ ทูล มูล เหตุ พระ บัน บัก นครศ ราชฐาน
 บัด นี้ มี หนังสือ กรม การ บอก ขาน ข้าว คึก มา ทิด พัน จับ
 คน มา ได้ ให้ การ ว่า จะ ตี การา บุหรา หงัน ราษฎร ผ่อน
 ครว เข้า ไพร วัน พระ ทรง ธรรม์ จง ทราบ ผ้า อลี้

ศึก กะหมัง กุหนิง

๒๑๗

เมื่อนั้น พระผ่าน ภพ ตาหา กรุง ศรี ได้ พัง ข้าว ราช ไพร
ภูมิ ลังปะหรัศ กะติกา ไป ตรวจ ทัพ เมือง ขึ้น ของ เรา นั้น
มา พร้อม กัน อยู่ นอก ตาหา ให้ ตั้ง ค่าย ราย รอบ ภาว รัक्षा
เป็น สอง ชั้น มั่นไว้

บัดนั้น ปะหรัศ กะติกา บังคมไพร่ รับ พระ บัญชา แล้ว
คลาไคล รีบไป เจริญ พลัน ท้นที่

จึง บอก กล่าว ท้าว พระยา ทั้ง หลาย เร่ง ตั้ง ค่าย ราย รอบ
กรุง ศรี ข้าว คึก เห็น จะ มา ถึง ถานี้ รับ ลัง ทั้ง น้อยา นอนใจ

เมื่อนั้น ฝ่าย ท้าว พระยา น้อยใหญ่ พัง กำหนด พจนาคถ์
ภูไนย ก็ ตรวจ ตรา หา ไพร ได้ พรัง พร้อม เร่ง ตั้ง ค่าย ราย

รอบกำแพงเมือง ยก เยื้อง มี ให้ บัง หน้า บั้ม ชัก บั๊กกา ถึง

กัน เป็น หลั่น ล้อม วง อ้อม โอบ รอบ ขอบ คู ยก หอ รอบ

หอ คอย ลอย ตระหง่าน ลับ กระดาน ต้าน ตั้ง บัง อยู่ รื้อ ขวาก

ชั้น ไนไว้ ประตุ เส้า กระทุ้ เชื้อน คั่น มั่น คง ทุก หน้า ค่าย ภาย

นอก ออกไป ก็ กั้น ไม้ ขุด ก่อ ไม้ หล่อ หลง ฉาย จอม ปลวก

ปราบ ราย ลง ให้ เตียน ตรง บั้ม ขึ้น ใน ภาว สนาม เพลาะ

ใน ค่าย ราย ขึ้น น้อย วาง คน ประจำ คอย อยู่ รัक्षा แล้ว นาย

กอง รีบ รัด จัด โยธา เป็น หมู่ หมวด ตรวจ ตรา ทุก ราตรี

เมื่อ นั้น ฝ่าย วิทยา สะก่า เรื่อง ศรี ครั้น หัก คึกมี ไชย
 ได้ บุรี ให้ ตรวจ เตรียม โยธี ทุก กระทรวง แล้ว ยก พล นิกร
 กอง หน้า ยাত্রา ดำเนิน นำ ทัพ หลวง ที่ เมือง รวย ทาง ทั้ง ปวง
 เลย ล่วง ไป ตาม มรคา

สิบ ห้า วัน ขึ้น เดิน ใน ไพร พง ก็ สิ้น ดง ตก หุ่น กรุง ดาหา
 แล ไป เห็น กำแพง ภารา ทั้ง มหา ปราสาท เรียง วัน จึง ยับยั้ง
 พัง องค์ พระ ทรง ยศ จะ กำหนด ให้ ตั้ง ค่าย มั่น กอง ทัพ นั้บ
 แสน แน่น นั้บต์ พร้อม กัน หยุด อยู่ ชาย ไพร

เมื่อ นั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง เปน ไทใหญ่ เร่ง รับ ร้ พล
 สกล ไกร มา ไกล ที่ หุ่น อันนี้ เห็น ละหาน ธารน้ำ ไหล หลั่ง
 รม ไทร ใบ บัง สุริย ศรี จึง ดำรัส ตรัส สั่ง เสน่ ให้ ตั้ง ที่ นาค
 นาม ตาม ดำรา

บัด นั้น ตะหมัง รับ สั่ง ไล่ เกษา ออก มา เกณฑ์ กัน ตั้ง
 บัญชา ให้ โยธา ดาง ที่ นั้บ นั้บต์

ทำ ค่าย หน้า ค่าย หลัง ตั้ง บรรจบ ยก หอ รบ ขึ้น ปรับ ลับ
 วิהלัน ชัก บัก กา ชิง ไป ถึง กัน ผูก คร่าว สาม ชั้น ช้น ชะเนาะ
 วาง บั้ม เปน จัหวะ ระยะ แยะ ไล่ บัง ตา จา แสง มั่น เหมาะ
 พุน ดิน เต็ม ตาม สนาม เพลาะ ไม่ ใ้ เจาะ รวง ปล้อง เปน ช่อง ขึ้น

คึก กะหมัง กุหนึ่ง

๒๔

บ้าง ปลุก โรง รด คชา ทั้ง ที่ ผูก ข้าง ม้า มิให้ตื่น เส้า ตลุ้ง
หลัก แผลง แผลง ยืน พ่าง พัน ปราบ เลียน เตียน ตา บ้าง เร่ง ทำ
ค้ำหนัก น้อย ใหญ่ เพิง ราย รอบ ใน ซ้าย ขวา ข้าง นอก ค่าย
บั๊ก ขวาก ตาชะตา ชัก เชื้อน เข้า หา ประ จบ มุม บ้าง จัด คน
ล่ำ ลอง ทุก กอง เกณฑ์ ออก ตระ เวณ นั้ง ทาง วาง หลุม คอย
เล็ด ลอด ลอด แนม จับ กุม ชื่น ใน ให้ ประ ชุม จตุรงค์

เมื่อนั้น ท้าว กะหมัง กุหนึ่ง สูง ล่ง เห็น ตั้ง ค่าย เลี้ยว
พลัน มั่น คง จึ่ง ชวน องค์ โอโรค อิบตี ตรัส เรียก ลอง ราช
อนชา เสก จาก รดา เรือง ศรี พร้อม ด้วย กิดา หยัน เล่น
จวลี ขึ้น สุวรรณ พลับ พลา

บัดนั้น กองร้อย คอย เทุ ข้าง ทาหา ออก ลอด แนม
อยู่นอก ภารา เห็น ไฟเรียก มา ถึง ชาย ไพร กระ บวน ทัพ หน้า
หลัง มา ตั้ง ลง ทิว ธงซ้อน ซับ ไม่นับ ได้ เสียง คน อึง อัด
คัต ไม รบ ไป ทั้ง บ้า พนาลี ต่าง คนต่าง เผลน ขึ้น หลังม้า
พลาจประมาณ หมาย ตา ตู ถ้วน ถี่ แล้ว อ้อม ออก นอก ท่ง ท้น ที่
ซับ ควบ พาชี เข้า เวียงไชย

ครั้น ถึง จึ่ง ไป แจ้ง กิจจา แก่ ปา เตะ เสนา ผู้ใหญ่ เล้า ความ
แต่ ต้น จน ปลาย ไป โดย ได้ เห็น ลั่น ทุก สิ่ง อัน

บัด นั้น ปา เตะ ตกใจ ไหว ห้วน ให้ จต เหา ถ้อย คำ สำคัญ
แล้ว ฝาย ฝัน เข้า พระโรง รงนา

กัม เกล้า ประ นต บท บงศ์ ทูล พระ องค์ ทรง พิภพ ตา หา
ว่า ไพร ดี เมือง ล่วง มา ไร้ พล โยธามาก มาย ม้า รด คช กรรม
ครัน ครัน ตั้ง เสี่ยง คลื่น ใน ลมุต ไม่ขาด สาย บัด นี้ มา ตั้ง ยิง
เนิน ทราย ที่ ชาย ทุ่ง กับ บ้า ต่อ กัน

เมื่อ นั้น องค์ ศรี บัด ทรา รัง สรรค์ ได้ พัง ปา เตะ ทูล พลัน
พระ ทรง ธรรม์ ตรี ตรึก นึก ใน อัน คึก ครั่ง น ซึ่ง มี มา เพราะ
เขา ขอบุขบา เรา ไม่ ให้ จึง เป็น เสียน ศัตรู หมู่ ภัย น้อยใจ
ด้วย อิเหนา นั้ดตา แกล้ง จะ ให้ เกิดการ โกลาหล ร้อน รน ไป
ทั่ว ทุก เส้น หล้า จะ เลื่อม เดช เพศ พงษ์ เทวา คึก มา ถึง
ราชธานี คิด พลัง ทาง ลัง เสนา ใน เร่ง ให้ เกณฑ์ คน ชื่น
หน้าที่ รักษา มั่น ไว้ ใน บุรี จะ ดู ที่ ข้ำ คึก ซึ่ง ยก มา อนึ่ง จะ
คอย ท่า ม้า ไซ้ ที่ ให้ ไป แจ้ง เหตุ พระ เชษฐา กับ สอง ศรี
ราช อนุชา ยัง จะ มา ช่วย หรือ ประ การ ไต แม้น จะ เคื่อง ชัด
ดัก รอน ทั้ง สาม พระ นคร หา ช่วย ไม่ แต่ ผู้ เดียว จะ เคี้ยว
สิง คราม ไป จะ ยาก เย็น เปน กะไร ก็ ตาม ที่

บัด นั้น ปา เตะ ประ นต บท ศรี ออก มา เกณฑ์ ไพร พล
มน ตรี ตาม มี พระ บัญชา การ

เร่ รัด จัด พล อาศา ขึ้น ประจำ เสมอ ทุก หน้า ด้าน ประตุ
เมือง ลีทิด ให้ บัด บาน ลง เชื้อน มั่น ล้น ดาน ท้น ไต เหล่า
พวก กอง ฝรั่ง พร้ง พร้อม ขึ้น อยู่ บ้อม ประจุ บั้นใหญ่ กะเกณฑ์
กอง กลาง วางไว้ เลี้ยง บิน หนัก ไท ให้ ไป ท้น อันโยธา อาศา
หก เหล่า ทหาร หัด จัด เข้า เปน กอง ช้น สามารถ อาจ ออก
ทะลวง พัน ราย กัน ตั้ง กอง ริม กำแพง ล้อม วง ตั้ง ล้อม
พระ นิเวศน์ วาง ม้า คอย เหตุ ไร ลี แห่ง กอง ตระเวน สารวัด
จัด แจง ตก แต่ง ตรวจ ตรา ทั้ง อาณ

มา จะ กล่าว บทไป ถึง สุธรา นางง เรือง ศรี กับ เสนา
กาหลัง ปรี ยก พล मन ตรี รับ มา แรม ร้อน นอน บ้า ลีบ ห้า วัน
ก็ ถึง เขต รันต์ ดาหา ได้ ข้าว บัจจามิตร ทิด ภารา ก็ เร่ง
ยกโยธา เข้า กรุงไกร

ครั้น ถึง กึ่ง กลาง พระ นคร จึง หยุต พล นิกร น้อย ใหญ่
แล้ว ขวน ตำมะหงง คลาไคล เข้าไป ที่ เฝ้า พระ ผ่าน พ้า

เมื่อ นั้น พระองค์ ทรง พิกพ ดาหา เห็น สุธรา นางง นัตตา
กับ เสนา กาหลัง ปรี จึง มี บัญชา ปรวไล เรา ขอบใจ อนุชา
ทั้ง สอง ศรี ให้ ยก มา ช่วย ต่อ คี ก็ เห็น ขอบ ท่วง ที่ ดี นัก
แต่ การ ศึก ครั้ง นี้ ไม่ ควร เปน เกิด เชิญ เพราะ ลุก มั่น อประลักษณ์

จะมี คู่ผู้ชาย ก็ไม่รัก จึง หัก ให้สาสมใจ อัน องค์
พระ บรม เซษฐา เห็น จะ ให้ ใคร มา หรือ หา ไม่ เจ้า มา ใน
กลาง บ่า พนา ลัย ยัง ได้ ข้าว บ้าง หรือ นัตตา

เมื่อ นั้น สุธรา นางง วงษา ก้ม เกล้า ทูล สอนอง พระบญชา
ข้า มา แฉ่ง ข้าว ที่ กลาง คัน พระ บัน ภพ กรบ้น ธาณี ให้
กะหรัต ตีปา ตีเปน ทัพ ชัน ยก จาก เวียงไชย ได้ หลาย วัน

บรรจบ กัน กับ ระเด่น มนตรี มา

เมื่อ นั้น พระ องค์ ทรง พิภพ ตาหา พัง สุธรา นางง นัตตา
จึง มี บญชา ว่าไป อัน กะหรัต ตีปา ตีจะ มา ช่วย เห็น จะ จริง
อยู่ ด้วย ไม่ สงสัย แต่ อิเหนา เขา จะ มา ทำไม ผิดไป เจ้า อย่า
เจรจา พระเซษฐา ให้สาร ไป ก็ ครัง เขายัง ไม่ จาก หมัน หยา
จน สลัด ตัด การ วิวาท คึก ติด ภาวาก็ เพราะใคร เห็น จะ
รัก เมีย จริง ยิ่ง กว่า ญาติ ไหน จะ คลาด จาก เมือง หมัน หยา ได้
ถึง มาตร จะ มา ก็ จำใจ ด้วย กลัว ภัย พระ ราชนิดา เรา อย่า
คอย เขา เลย นะหลาน รัก ก้ม ภาคร์ รม คึก ไป ดี กว่า แต่ ว่า
วัน นี้ เจ้า เห็น้อยมา จึง ไป พัก โยธา ให้ สำราญ

เมื่อ นั้น สุธรา นางง ใจ หาญ ก้ม เกล้า ทูล สอนอง พงมาน
อัน การ สังคราม ครัง นี้ จะ ขอเอา เมือง ชัน บรรดา มา กับ โยธา

สิง หัต ลำหรี ยก ออกโรม วัน ประจัญตี ดุที มีมือ บัจจา มิตร
 ถ้า เห็น คึก ย่น ย่อ ท้อ กำลัง จะโหม หัก มิให้ตั้ง ตัวติด ขอ
 อาศากว่า จะสิ้น สุตฤทธิ ชีวิต อยู่ได้บาทบงสุ

เมื่อ นั้น พระ ผ่าน ภพ ดาหา สูงส่ง จึง ตรัส ทอบ สุหรา
 นางง เจ้า คิด อ่าน การ ฌรณคฺทณง นัก ทัพ เขายก มา ย่อม
 สามารถ ทั้ง สิทธิ ขาด ความ คิด แผลม หลัก ม้า รด คช พลก็
 พร้อม พรัก หมาย จะ หัก ที่ กล้า ด้วย กัน ไม่ ควร จะ ต่วน
 ออก ชิงไชย ชอบ อยู่ ใน ภาวรา รักษา มั่น แม่น ข้าศึก ประชิด
 ติด พัน บุก บั่น เข้า ปล้น บั่น กำแพง เรา จะ รบ รับไว้ให้
 หยุด ยั้ง แต่ พอ ฝ่อ่น หย่อน กำลัง เข้ม แขง จึง ยก หน้า ออก
 หัก เอา กลาง แปลง จะมี ไชยไม่ แคลง วิญญา ทัพ ช่วย ก็ ไม่
 ข้า จะ มา ตัน พร้อม กัน ตี กระหนาบ หลัง หน้า รุก รบ กระทบ
 นอก เข้า มา เห็น คึก ก็ จะ ลำ เลิกไป เจ้า เปน ผู้บัญชาใน
 ธาณี โยธา หน้า ที่ เอาใจใส่ ตรัส แล้ว ลีลา คลาไคล เข้า
 ใน ปราสาท รจนา

เมื่อ นั้น สุหรา นางง วงษา ครั้น เสด็จ ขึ้น แล้ว ก็ ไคลคลา
 ออก มา ที่ อยู่ ภูมิ

บัด นั้น ฝ่าย ตะมัง กุเรบัง กรุงศรี ครั้น ถึง หมันทยาธานี
ก็ตรงไป ยัง ที่ ประเลบัน ขึ้น บน ชาล พัก คำหนัก นอก พอ เห็น
เสด็จ ออก กิดาหยัน จึง เข้าไป ไกล้องค์ พระ ทรง ธรรม์ อภิวันท์
แล้ว ถวาย สารา

เมื่อ นั้น พระ โดมยง พงษ์ อลัญญ์ แดหวา คลี สาร สมเด็จ
พระ บิดา พลัง ทอด ทัดนา ทันโต

ใน ลักษณะ นั้น ว่า บัจจา มิตร มา ตั้ง คิด ดาหา กรุงใหญ่ จง
เร่ง รีบ รี พล สกลไกร ไป ช่วย ชิง ไซยให้ ทัน ที่ ถึง ไม่ เลียง
บุษบา เห็น ว่า ชั่ว แต่ เขา รู้ อยู่ ว่า ตัว นั้น เปน พี่ อัน องค์
ท้าว ดาหา ธิบัติ นั้น มิใช่ อ้าว หรือ ว่าไร มาตร แม้น เลี้ย เมือง
ดาหา จะ พลอย อาย ขาย หน้า หรือ หาไม่ ซึ่ง เกิด คัก ลาเหตุ
เภทภัย ก็ เพราะ ใคร ทำ ความ ว่างาม ภัคทร ครั้ง หนึ่ง ก็
ให้ เลี้ย วาจา อาย ขาว ดาหา อาณา จักร ครั้ง นี้ เร่ง คิด ตู จง
นัก จะ ชำให้ เลี้ย คักดี ก็ ตาม ที่ แม้น มิ ยก พลไกรไป ช่วย
ถึง เรา ม้วย ก็ อย่า มา ตู ฝึ อย่า ตู ทั้ง เปลว อัคคี แต่ วัน นี้ ขาด
กัน จน บรรลัย

ครั้น อ่าน สาร เสรี จัน พระ ทรง ฤทธิ์ ถอน ฤทัยให้ คิด
สงสัย บุษบา จัก งาม ลัก เพียงไร จึง ต้อง ใจ ระตุ ทุก บุรี

คัก กะหมัง กุหมิง

๓๕

หลง รัก รูป นาง แต่ อย่าง นั้น จะ พา กัน มา ม้วยไม่ พอ ที่ แม้น
งาม เหมือน จินตะหาว วาตี ถึง จะ เสีย ชีวี ก็ ควร นึก แล้ว

ทรลั แก่ ตะหมัง เสนา เรา จะ ยก โยธา ไป โหม หัก มี ให้ เสีย
วงษา สุวารักษ์ งต ลัก เจ็ด วัน จะ ยก ไป

บัด นั้น ตะหมัง บังคม ประนม ไหว้ ทูล ว่า ข้า นั ก ฎา ไนย
เกลือก ไป ไม่ ทน จะ เสีย ที่ เชิญ เสด็จ คลาไคล ไป ก่อน แล้ว
จึง ค่อย ผัน ผ่อน มา กรุงศรี อัน ข้าศึก ยก มา ต่อ ตี บ่าน นี้ จะ
ประชิด ติด กรุง ไกร

เมื่อ นั้น พระ สุริยวงษ์ เทวา อชฌาสัย สุต ที่ จะ บิด เบือน
เลื่อน วัน ไป ด้วย เกรง ใน บิตุเรศร์ ตรีลมา ความ กลัว ความ
รัก สลัก ทรวง ให้ เบ่น ห่วง หน หลัง กังวล หนา แต่ เร วรณ
หวน นึก ตรึก ตรา พระราชา สะท้อน ถอน ใจ จึง ดำรัส ตรัส
สั่ง คำมะหง แรง เติรียม จตุรงค์ ทัพ ไหญ่ ม้า รด คชสาร
ชาญไชย รีบ รัต จัด ไว้ ให้ ครบ ครัน เลือก สรร โยธา จง
สามารถ ที่ อยู่ คง อดอาจ แข่ง ชัน แต่ บั้น ตั้ง ก็ ถึง ท้น ควัน
เข้า โรม รุก บุก บัน พัน แทง เรา จะ ตัด คีกร ไหญ่ ให้ ย่อ ย่น ด้วย
กำลัง ทัพพล เข้ม แขง แม้น ไฟรี หนี มี อกลาง แปลง เห็น หัก ได้
ไม่ แคลง วิญญา ฤกษ์ รุ่ง พุ่ง นี้ จะ ยก ไป ชิง ไชย ช่วย กรุง

ดาทา สั่งเสร็จ เล็ดจ์ ทรง อาชา ไป เฝ้า ท้าว หนัทยา ฉับ พลัน
ครั้น ถึง นิเวศน์วัง ใน ลง จาก มโนมัย ผายผัน ยบุยาคร

นาท กร จรจรัล เข้า พระ โรง สุวรรณ ทันโต

บัด นั้น ตะหมัง กุเรบัน กรุง ไทใหญ่ จึง รีบ ไป ทา เสนา ใน
แถลงไข ข้อ ความ ตาม คดี

บัด นั้น อำมาตย์ หนัทยา กรุง ศรี ได้ แจ้ง แห่ง ตะหมัง เสนี
ก็ พา ไป ใน ที่ พระโรงคัล

กัม เกล้า ประนต บทมาลัย พระ ผู้ผ่าน เวียง ไชย ใสศวรรย์
ทูล เบิก ตะหมัง เสนา นั้น ว่า พระ บัน กุเรบัน ไซ้ มา

บัด นั้น ตะหมัง ผู้มี ยศดา นบ นั บังคม คัล วันทา ทูล
ถวาย สารา พระภูมิ

เมื่อ นั้น ระตุ หนัทยา กรุงศรี รับ สาร มา จาก เสนี
แล้ว คลี ออก อ่าน ทันโต

ใน ลักษณะ อักษร สารา ว่า ระตุ หนัทยา เปน ผู้ใหญ่
มี ราช ธิบายา ใจ แดง ให้ แต่ง ตัว ไว้ ยัว ชาย จน ลูกรา

ร้าง คู่ ทุนาหั่น ไป หลง รัก ผูก พัน มั่น หมาย จะ ให้ ชิง ผัว

เขา เขา เด็ด ตาย ช่าง ไม่ อาย ไพร พ้า ประชา ชน บัด นี้ คัก

ประชิด ดิต ดาทา กิจจา ลือ แจ่ง ทุก แห่ง หน เสียงาน การ

ศึก กะหมัง กุหนิง

๓๗

วิวาห์ จลาจล ต่าง คน ต่าง ข้อง หมอง ใจ การ สงคราม ครั้ง นี้
มิไป ช่วย ยัง เห็น ชอบ อยู่ ด้วย หรือ ไฉน จะ ตัด วงษ์ ตัด ญาติ
ให้ขาดไป ตาม แต่ น้ำ ใจ จะ เห็น ดี

ทรง อ่าน สาร เลิศ จี ล้น เรื่อง กลัว จะ เคื่อง ชุ่น ข้อง หมอง
ศรี จึง ยื่น สาร ให้ ระเด่น มนตรี แล้ว มี พจนาด ถวาย
เห็น นาม อยู่ แล้ว หรือ หลาน รัก เจ้า หาญ หัก ไม่ พัง คำ ขำ มา
พลอย ได้ ความ ผิด ด้วย นั้ดดา เมื่อ กระนั้น จะ ว่า ประการ ไฉน แม้น
มิ ยก พลชั้น ทัพ ไป พัน ตู หา ให้ อยู่ กับ จินตะหาว ไม่ อย่า หน่วง
หนัก ชัก ขำ แรง คลาไคล รีบ ไป ให้ ทัน ท่วง ที่ อัน ระเด่น
ดาหย่น วงษา จง คุม พล หมัน ทยา กรุง ศรี สมทบ ทัพ ระเด่น
มนตรี ได้ ฤกษ์ รุ่ง รุ่ง นี้ จง ยাত্রา

เมื่อ นั้น พระ โคมยง วงษ์ อลัญ แดหาว รับ สั่ง แล้ว บังคม ลา
ไป ปราสาท จินตะหาว วาตี

ครั้น ถึง แท่น สุวรรณ บรรจง นั่ง แขน แอบ อด คาง โคม
ศรี ทอด ถอน ฤทัย พลาจ ทาง พา ที่ ภูมี แจ้ง ความ แก่ ทรม
วัย บัด นี้ ตะหมัง เสนา ถือ สาร พระ บิดา มา ให้ เปน
เหตุ ด้วย ดาหา เวียง ไชย เกิด การ คึก ใหญ่ ไพร ให้ พิกรัธ
ทัพ ขัน ไป ช่วย บัอง กัน กรุง ศรี จะ รีบ ยก พล มนตรี

พรั่ง นี้ ให้ ท้น พระ บัญชา อยู่ จง ดี เกิด พี่ จะ ลา นื่อง ย่ำ
 หม่น หมอง เสร้า สร้อย ละห้อย หา เสรี จัก วันไร จะ ไคลคลา
 กลับ มา สู่ สม ภริมย์ รัก

เมื่อ นั้น จินตะหรา วาตี มี คักคัก พัง ตรัส ชัด แค้น ฤ
 ทัย นัก สะบัด ภัคตร์ ผิน หลัง ไม่ บังคม แล้ว ตอบ ถ้อย
 น้อย หรือ พระทรงฤทธิ์ ช่าง ประติต คิต ความ พองามสม ล้วน
 กล่าว แกล้ง แล้งเส เล่ห์หลม คด คม แยก คาย หลาย ชั้น พระ
 จะไป ดาหา ปราบ ข้ำศึก หรือ ล่าลึก ถึง คู่ตุนาหงัน ด้วย สงคราม
 ใน จิตร ทิต พัน จึง บิด ผัน พงนา ไม่ อาลัย ไทน พระ ผ่าน
 พ้า สัจญญา นื่อง จะ ปก บ้อง ครอง ความ พิสมย์ ไม่ นิราศ
 แรม ร้าง ห่าง ไกล จน บรรลัย มอด ม้วย ไป ด้วย กัน พระ
 วาจา น่า เชื่อ เปน พัน นัก จึง หลง รัก ภัคคี่ ไม่ เคียด ฉันท์ พา
 ชื่อ สจฺจิต คิต ลำคัญ หมายถึง มั่น ว่า เมตตา ปราณี้ มิ รู้ มา อาภัพ
 กลับ กลาย จะ หลีก เลี่ยง เบี่ยง บ่าย หน้าย หนี ยัง สม คำ
 สัจญญา พ้าที่ ก็ ร้อย บี พระ จะ กลับ คืบ มา
 เมื่อ นั้น พระ สริยวงษ์ เทวัญ อสัจญญา โลม นาง พलग
 กล่าว วาจา จง ผืน มา พาที่ ด้วย พี่ ชาย เปน สัจจา จริง ไม่
 ทั้ง นื่อง ว่า จะ ครอง ไมตรี ไม่ หนี หน้าย มิ ได้ แกล้ง พาที่

กิปราย อย่า สงกา ว่า จะ วาย คลาย รัก จะจำ จากโฉม เฉลา
 เยาว เรศ ไป แจ้ง เหตุ บิดรungsk์ ทรง คักดิ์ ข้อ ความ งาม แคลง
 กิน แทนง นัก ด้วย เจ้า ไม่ ประจักษ์ ที่จริงใจ สมเด็จพระ บิดา
 ให้หา พี่ ไซ้แต่ ครั้ง นี้ นัน หาไม่ ถึง สอง ครั้ง พี่ ชัด รับ ลัง ไว้
 ยังมี ได้ บอก เจ้า ให้ แจ้ง การ บัด นี้ เกิด คัก ก็ สด คิต จน
 จิตร ที่ จะ ชัด พระ บรรหาร สารา มี มา เปน พยาน พระ ยืน
 สารา ให้ นาง ทศนา

เมื่อ นั้น โคมยง องค์ ระเด่น จินตะหรา ค้อน ให้ ไม่
 แด ตุ สารา กัลยา คัง แค้น แน่นใจ โอ้ ว่า อนิจจา ความ รัก
 พี่ ประจักษ์ ดัง สาย น้ำไหล ตัง แต่ จะ เชี่ยว เปน เกลียวไป
 ไทน เลย จะไหล กลับ มา สัตว์ ไตโน พิภพ จบ แคน ไม่มี
 ใครได้ แค้น เหมือน ออก ข้ำ ด้วย ใฝ่ รัก ให้ เกิน ภาครา จะ มี แต่
 เวทนา เปน เนือง นิตย โอ้ ว่า นำ เสีย ดาย ตัว นัก เพราะ เชื่อ
 ล้น หลง รัก จัง ข้ำ จิตร จะ ออก ชื่อ ลือ ชั่วไป ทัว ทิศ เมื่อ
 พลึง คิต ผิด แล้ว จะโทษใคร เสีย แรง หวัง ผั่ง ฝาก ชั่ว พระ จะ
 มี เมตตา ก็ หาไม่ หมายถึง จะ เล็ดจ็ รีบไป พอ รู้เท่า
 เข้าใจใน ท่านอง ด้วย ระเด่น บุษบาโฉม ตรู ควร คู่ ภิรมย์
 สม สอง ไม่ ต่ำ คักดิ์ รูป ชั่ว เหมือน ตัว น้อย ทั้ง พวก พ้อง

สุริยวงษ์ พงษ์ พันธุ์ โอ้แต่ นี่สืบไป ภาย หน้า จะฉาย ชาว คาหา
 เปน แม่น มั่น เขา จะ ค่อน นินทา ทุก สิ่งอัน นาง รำพัน
 ว่า พลัง ทาง โคกกา

เมื่อ นั้น พระ สุริยวงษ์ เทวัญ อัสญู หยา ปลอบ พลังทาง
 เช็ด ชลนา ดวง ยิหาวา อย่า ทรงโคกี้ จง สร้าง สิ้นกิน แหง
 แคลงใจ ที่ใน บุษบา มารศรี พี่ สลัด ตัด ไปไม่โยตี มิ
 ได้มี ปราณ อาลัย จรกา จึงได้ ไป ว่า ขาน กำหนด นัดทำ
 งาน การใหญ่ พอ กะหมังกุหนึ่ง รู้ไป ก็ ซ้ำให้ มากล่าว
 กลัยา ครั้น ขอ นาง มิได้ ตั้งใจ จง จึงเกิด การ ฌรงค์ ใน
 คาหา เพราะ แหน หวง ช่วง ชิง วนิทา ไขว่ นาง เปลา อยู่
 เมื่อไร อัน ลือ ขาว บุษบา ว่า งาม นั้ก จะดี กว่า น้อง รัก
 นั้น หาไม่ว่า นี่ จำ เปน จึง จำ จะ จากไป เพราะกลัวภัย พระ
 ราช บิภา แม่น เสีย คาหา ก็ เสีย วงษ์ อประยค ถึง องค์
 อัสญูหยา เจ้า กับ พี่ ก็ จะ มี แต่ นินทา แก้วตา จง ดำริห์ ตรี
 ตรอง ถึงไป ก็ ไม่ อยู่ นาน เยาวมาลย์ อย่า โศกเศร้า หมอง
 พระ จุม พิต ชิก เชย ปราง ทอง กรประคอง นฤมล ขึ้น บน เพลา
 เมื่อ นั้น จิน ตะหรา วาตี โนม เฉลา ได้ เห็น สารทราษ
 ความ ตาม ลำเนา ค่อย บันเทา คลาย ทุกข์ ที่ แคลงใจ จึง เคลื่อน

องค์ ลง จาก พระเพลลา พลัง นื่อง นาง บัง คม ทูล แกลงไซ ซึ่ง
 พระจะ เล็กจิ ไป ซิงไซย ก็ ตาม ใจไม่ ชัด ธิธยา แม้น ลำ เร็จ
 ราชการ งาน คึก แล้ว รำ ลึก อย่า ลืม หมัน หยา จง เร่ง รีบ ยก
 ทัพ กลับ มา นื่อง จะนับ วัน ทำ ภูวไนย
 เมื่อ นั้น พระ ทรง โคม ประ โคม พิลมัย รับ ขวัญ กัลยา
 แล้ว ว่า ไป พี่ จะ ลืม ปลื้ม ใจโย มี เปน เวลา กรรม จำ จาก
 ขอ ฝาก มาหยา รัคมี กับ นาง สะการะวาที้ ด้วย ทรม วัย
 ไร ที่ พึง พา นาง ไกล บิตุราช มาตรงค์ โคมยง อย่า เคียดขี้ หึงษา
 ถ้า พลั้ง ผิด สิ่งใดได้ เมตตา อย่าถือโทษ โกรธา เทวี่ ว่า พลัง
 ทาง แลื่อง ลังวาล ทรง ให้ องค์ จินตะหรา มารครี่ เจ้า จง เขา
 เครื่อง ประดับ นี้ ไว้ ตู ต่าง กักตร พี่ จะขอ ลา
 เมื่อ นั้น โคมยง องค์ ระเด่น จินตะหรา ได้ พัง พระ ราช
 บัญชา กัลยา นอบ นย อภิวันท์ แล้ว ทูล ว่า พระ องค์ อย่า
 สงสัย นื่อง มิได้ รัง เกียง เคียด หนัก จะ รักใคร่ ใน สอง
 นาง นั้น เหมือน พี่ นื่อง ร่วม ครอบ กั้น มา ว่า พลัง นาง เปลื้อง
 สะไบ ทรง ถวาย องค์ สมเด็จ พระเชษฐา เกลือก จะ ลืม คำ
 มั่น ลัญญา พอ เห็น ผัว เปน เพื่อน เตือน ฤทัย

เมื่อนั้น ระเด่น มนตรี ศรีไส เห็น นาง ค่อย สร้างโคกาลัย
 ภูไฉน ตรีล บอกร บังอร บัดนี้ พี่ จะ ขอ อำลา ไป สัก สอง
 สุกดา ดวง สมร ว่า พลาญ ผัน ผาย กราย กร บทจร ไป ห้อง สอง นารี
 เล็ดจี่ นัง บัดลึงก์ รัตน รจนา แล้ว ตรีล บอกร มาหยาร รัศมี
 ทั้ง นาง สะการ ระวาที้ ตามใน สาร ศรี ซึ่ง มี มา พรุ่งนี้ พี่ จะ ลา
 เจ้าไป ซึ่ง ไชยไพร่ ถึง ตาหา ค่อย อยู่ เกิด นวล น้อง สอง สุกดา
 อุล่าห์ อุปถัมภ์ บารุง กัน จะผิด ชอบ สิ่งไร ให้ปรอง ดอง มิ ควร
 ช้อง เคื่อง ชุ่น อย่า หุน หัน เจ้า ก็ ร่วม สิริยวงษ์ พงษ์พันธุ์ ถนอม
 น้ำ ใจ กัน ไว้ ให้ดี จง อต ออม ถ่อม คำ จำนรรจา ฝาก ตัว
 จินตะหรา มารศรี โฉม เฉลา อย่า เคร้าไค้ พอ คัก เสรี
 แล้ว พี่ จะ กลับ มา

เมื่อนั้น สอง นาง แฉ่ง น้อย เล่นหา ไต้ พัง ดั่ง จะ ม้วยชีวา
 กัลยา ครวญ คร่ำ รำพัน

โอ้ อนิจจา นะอก เหย้ กะไร เลย ไม่ วาย ที่ โศก ศัลย์ จาก
 บิดา มารดา มา นั้น ก็ โศกา จาบัลย์ พัน ทวี ไต้ พัง บาท บงสุ
 พระ ทรง เเดช ตั้ง ฉัตร แก้ว กัน เกษ เกษี หรือ จะ ช้ำ จำ จาก
 พระ ภูมิ ครั้ง นี้ จะ บ่าย หน้า ไป หา ใคร จะ กิน แต่ น้ำ ตา
 ต่าง อาหาร ทน ทุกข์ ทรมาน หม่นไหม้ ชรอย เวรา กรรม ทำ ไว้

จึงจำได้ ซึ่ง ความ เวทนา โอ้แต่ นั้ นั้ จะ ลับ เนตร แล่น เทวด
 เสร้า สร้อย ละ ห้อย ทา ร่ำ พลัง บังอร ข้อน อรุา กอด บาท
 ภาคตา เข้าโคกี้

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี เรือง ศรี เห็น สอง สุตา นารี
 โคกี้ กอด บาทไม่ คลาศ คลาย พระ จุม พิต ชิต ชม เชย ปราง
 โลม ลูบ ปฤษฏางค์ นาง โคม ฉาย เช็ด ชลนา พลัง ทาง ภิปราย
 เจ้า สายสุดที่ รัก จง หักใจ จำ เปน จำ ร้าง ท่าง ห้อง กรรม
 ของ เรา แล้ว จะ ทำ ไฉน พี่ นั้ มิ ใคร จะ จาก ไป แต่ จม ใจ ด้วย
 กิจ การ ณรงค์

เมื่อ นั้น สอง นาง แฉ่ง น้อย นวลหงส์ พัง ถ้อย ค่อย คลาย
 กำสรต ทรง โคม ยง ทูลฝาก พระน้อง รัก อัน ลัง คามาระตากุมาร
 ไม่ ขำนาญ การ รบ หาญ หัก ทั้ง ความ คิตติต จะ เยาว์ เบา นัก
 พระ ทรง ศักดิ์ จง ได้ เมตตา เกลือก จะ ประมาท ใน ราชกิจ
 ถ้า พลั้ง ผิด พระ จะ ลง โทษา จง ไปรต ปราน ขอ ประทาน ชื่อา
 เหมือน เห็น แก่ ข้า ทั้ง สอง นั้

เมื่อ นั้น พระ ผู้ พงษ์ เทวาในราชี พัง นาง พลัง กล่าว ว่าที่
 แก้ว พี่ ย่า ประหวั้น พรันใจ อัน องค์ พระ น้อง ของ เจ้า พี่ รัก
 เทา ดวง ตา ก็ ว่า ได้ ถึง ผิด พลั้ง จะ ลัง สอนไป จะ เอา ไว้

เป็นเพื่อน ชีวี่ ว่า พลง ทาง ถอด อัม รงค์ ให้ โฉม ยง
 มาหา รัคมี ทรง เปลื้อง ซ่าโยะของภูมิ ให้ สะการะวาทิ กัลยา
 แล้ว ว่า ซ่าโยะกับ อัมรงค์ สอง อนงค์ เอาไว้ ตู ต่าง หน้า พอ
 ระบุณ ดับ ความ โศกา ให้ คลาย ทุกข์ ฉวีล ทา ขาวรณ

เมื่อ นั้น นวล นาง พี่ น้อง สอง สมร ได้ อัมรงค์ ทรง
 สะ พัก ภูธร บังอร ค่อย คลาย วาย โคกี้ นาง มาหา รัคมี
 ณง ลักษณ จึ่ง ถอด บั้น ที่ บัก เกษี นวล นาง สะการะวาทิ
 ถอด สะพัง มณี ออก จาก กรรณ ต่าง ประนม ก้ม กราบ กับ บา ทา
 ทูล ถวาย ภัตตา รังสรรค์ แต่ พอ ได้ ไป เห็น เป็น สำคัญ ให้
 ทรง ธรรม ชม พลง ต่าง ภัคตรา

เมื่อ นั้น พระโฉม ยง องค์ อลัญเจ หวา เห็น เครื่อง ทรง
 ของ สอง สุกา ยิ่ง แลน เล่นหา อาลัย กร กอด ประทับ ไว้ กับ
 ทรง เป็น ท่วง ด้วย ความ พิสมัย ชม โฉม โลม เล้า เอาใจ
 เห็น ทรม วัย ค่อย วาย คลาย จาบัลย์ จึ่ง ตรัส ว่า พี่ยา จะ ลา แล้ว
 จง ผ่องแผ้ว ฆา ศุก เกษม ลันต์ สั่ง นาง พลง เลดีจ จรจรลี ไป
 ปราสาท แก้ว กัลยา ณี

ครั้น ถึง ห้อง ทอง รจนา พระ กุมกร จินตะหรา มารศรี ขึ้น
 ยน แทน รัตน์ รุจี พระภูมิ สวม สอด กอด ประ คอง หยอก

ศึก กะหมัง กุหนิง

๔๕

เฝ้า เสด็จ ทั่ว บุษบง โคม ยง หยิก พระหัตถ์ บัด บ้อง พระ
จุม พิต ชิต เชย ปราง ทอง นวล ลออง ค้อน คม นัยนา รด รัก
หนัก จิตร พิศวง ลออง ทรง โคก ลัง เสน่หา พลาญ ภิมมัย สม สนิท
นิทรา อยู่ บน แท่น ไสยา พราย พรณ

บัด นั้น ตะ หมัง เสนา คน ขยัน กับ ลี พี่ เลียง ทรง ธรรม
พา กัน มา จัด โยธา

กะเกณฑ์ พลชั้นธ บรรจบ สม ทบ กอง ทัพ หมดหย้า ตั้ง เปน
กระบวน เบื้อง เสนา ทัพ หน้า ทัพ หลัง ทั้ง ปวง จัด ทหาร หน้า
ข้าง พระ ที่ นั่ง พร้อม พรัง ทวน ทอง กอง หลวง บัก ข้าย มั๊ก
ขวา ตาม กระ ทรวง มิ ให้ ล่วง หมู่ หมวด ตรวจ กัน จัด ข้าง
ชนะงา ออก มา ยืน ผูก บั้น ลับประคับ เครื่อง มั่น โตด แล่น โจน
จับ ขั้ว มั่น พลาย พัง ตั้ง กัน แซก แซง เกณฑ์ ถ้วน กระบวน
ทัพ คช สาร หมอ ชาญ ขั้ว ขี่ เข้ม แขง ล้วนไล่ เลื้อ แดง หมวก
แดง ตก แต่ง เกรียม ไว่ ทั้งไพร่ นาย ผูก ข้าง พระ ที่ นั่ง หลังคา
ทอง เรือง ร่อง พระวิสูตร รุด สาย ประสันดา ตัว ตี ขึ้น ขี่ ท้าย
คอย เสด็จจโหม ฉาย จรลี

เมื่อ นั้น ระเค่น มน ตรี เรือง ตรี บรรทม เหนือ แท่น รัตน
รุจี ด้วย จินตะหาว วาตี กัลยา ประคอง เชย ขึ้น ชม สม สวาด

แล้ว ทุกข์ ที่ จะ นิราศ เล่นหา แต่เวียน ลัง ทรมานวัย อาลัย ลา
 จน สุริยา เยี่ยม ยอด บุกุน ธร ไก่ ชัน กระชัน เสียง อยู่แจ้ว ๆ
 พัง แว่ว ห้วน ใจ จะไกล สมนร พิศภักตร์พินิตา ยิ่ง อารมณ์ พลัง
 ตะทอน ถอน จิตร จามลย์

อุม องค์ นงลักษณ์ ไล่ ตักไว้ ดุบไล่ โลม นาง พลัง รับ ขวัญ
 จำ เปน จำ พราก จาก กัน สว สวรรค์ ค่อย อยู่ สวัสดิ์

เมื่อ นั้น นวล นาง จินตะหรา มารศรี ให้ ตะห้อย สร้อย
 เสร้า แสน ทวี สง สาร ที่ ถ้อย คำ พระ อำลา ก้ม ภักตร์ลง
 เช็ด ชล เนตร พลัง ทูล ภุเรศ เชษฐา นื่อง จะ อยู่ ผู้ เตียว
 เปลี่ยว วิญญา ทุกข์ ถึง คณิง หา ไม่ เว้น วาย เสด็จ ไป จงตี
 มี สุข ให้ห่าง ภัยไกล ทุกข์ ทั้ง หลาย อันศัตรู นอก กาย
 ใน กาย สารพัด แพ้ พ่าย อย่า พ้อง พาน แม้น เสรี ก็นึก กลับ
 หมั่น หยา ให้ สม ซึ่ง สัญญา ได้ว่า ขาน อย่า ลืม คำลื้ม เคย ที่
 ไปรด ปราน เยาวมาลย์ ทูล พลัง ทาง โคก

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี เรื่องศรี ตรัสปลอบ ขนิษฐา แล้ว พาที่
 แก้ว พี่ อย่า พระวง สงกา ถึง ตัว พี่ จะ ไป รณรงค์ แต่ใจ จง
 พุ่ม พวง ดวง ยิหาว พอ เสรี พันทุไม่ อยู่ ข้ำ จะ เร่ง รีบ กลับ
 มาหา นื่อง ประ โลม ลา ดุบ หลัง แล้ว ลัง เล่า ขวัญ เข้า ค่อย

อยู่อย่า หม่น หมอง ตรัส พลาญ ย่าง เยื้อง จาก ปรางค์ทอง เล็ดจ์
ไป ยัง ห้อย สอง นารี

นั่ง แบน แอบ องค์ กัลยา ประคอง ชม มาหา รัตมี เชย
ปราง นาง สะการะวาที ตรัสสั่ง สอง ศรี ด้วย สุนทร ค่อย อยู่ เด็ด
นะ นื่อง อย่า หมองไหม้ พี่ จะ ลา ทรม วยไป ก่อน อย่า
กรรแสง โศกา อารวณ เป็น กรรม จำ รจาก กัน จง รู้ รัก อด
ออม ถนอม จิตร สิ่ง ไต อย่า ได้ คิด เคียด ฉันท สิ่ง เลว ็จ พระ
เล็ดจ์ จรจรล ขึ้น เผ้า ทรง ธรรม เจ้า ธานี

กัม เกล้า ประ นต บทบงล ทูล องค์ ประหมัน ทั้ง สองศรี พระ
องค์ จง อยู่ สวัสดิ์ หลาน น ขอ ฉวย บัง คม ลา

เมื่อ นั้น ระตุ ผู้ผ่าน หม่น หยา ทั้ง ประโหม สุธรี ศรี โสภา
ทั้ง ราช นัตตา ก็ อารวณ ต่าง องค์ อำนวย อวยไชย เข้าไป
เป็น สุข สโมส อัน เหล่า อาสจ ดัสกร จง ฟ่าย แพ้ ฤทธิรอน
พระ หลาน รัก

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี มี คัคค รับ พร ภูวไนย ด้วย ใจ
รักดี บังคม ลา มา คำหนัก ประเลี่ยน

ครั้น ถึง มณฑิเยร ที่ ข้าง หน้า พร้อม หมู่ เสนา กิตาหยัน เล็ดจ์
เข้า มณฑล พิธี กรรม นั่ง เหนือ เคียง สุวรรณ บรรจง ราช ครุ

ปี่ ภู ประมา หนา ถวาย อา เคียร พาท ภิเสก สรง ลูบไล้ สุกคนธา
 อา องค์ บรรจง ทรง เครื่อง วัน อาทิตย

ทรง ภูษา ลาย กระหนก กระ หนาบ ฉลอง องค์ เข้ม ขาบ คต
 กฤต ห้อย หน้า บัก ทอง รอง ดอก ชิด ลัง วาล วรรณ อัน วิจิตร
 จำรัสเรือง ทับ ทรวง พวง เพ็ชร เม็ด แดง ทอง กร แก้ว แดง
 ประดับเนือง อามรงค์ รนา ค่า เมือง อร่าม เรือง เพ็ชรรัตน ตรี จัไตร
 ทรง มงกุฏ กรรเจียก จอน สรวรรณ วาว แว แก้ว กุดัน ดอกไม้
 ไหว ห้อย อุบะ บูหา มาลัย เหน็บ กฤต ฤทธิไกร แล้ว ไคล คลา
 ขึ้น เกย กิริณี ที่ ประทับ ผัน ภัคร์ สู้ พายัพ ทิศา พร้อม หมู
 อามาศย์ มาตยา ไหรา อิบตี ชี พรหมณ พอได้ศุภฤกษ์ ก็
 ลั่น ช้อง ประโคม คึก กึกก้อง ท้อง สนาม ปะโรหิต พันไม้ ช่ม
 นาม ทำ ตาม ตำรา พิไชย ยุทธ ทัพ หน้า ทัพ หลวง ทัพ หลัง
 พร้อม พรัง ตั้งโห่ อึง อุดม ทหาร โบก ธง ทอง กระบี่ ครุฑ ฝรั่ง
 จุต บั้น ไหญ่ เปน สัญญา ปี่ ภู ก็ เบิก ไชลอน ทวาร โอม อ่านอาคม
 คาถา โห่ สนั่น ลั่น ช้อง ขึ้น สาม ลา คลาย เคลื่อน โยธา ทุก
 ทมวกกอง

ช้างเอเชย ช้าง ที่ นัง สะพัก พัง หลัง ดี ไม่ มีสอง งาม สรัพ
 สรรพางค์ ทาง บัง คลอง ผูก จำ ลอง จำ ลัก ลาย พรายพรรณ

สอง หู พู่ ห้อย พรอย แพรว จง กล แก้ว แว วาว ดาว กุดัน
 ปก กระ พอง พรณ ราย ข่าย สวรรณ ผูก ฉกรรจ์ จัก รัน รัง รัต
 ประดับ อภิ รม ชุม สาย ธง นาน ธง ชาย มยุรฉัตร อาชา แขง
 นอก ล้วน หอก ชัด เบียด เลียด เยียดยัด อัด แอ ชนัด หอก
 ชนัด ตาบ โล่ ตั้ง คับ คัง ธง ทวน กระบวน แท้ สนั่น เสียง บั
 กลอง ช้อง กระ แด่ สังข์ แตร แซ่ เสนาะ เพราะ เปรียง เสียง ช้าง
 เสียง ม้า กลาหล เสียง คน อึง อ้อ บัน ลือเสียง กองหลัง รัง
 ท้าย คุม ลำ เลียง รัย รัน ขน สะเบียง ตาม ไป

ครั้น ออก มา นอก นคร เสด็จ พระ ทรง เดช เคร้า สร้อย ละห้อย ให้
 เหลียว หลัง ตั้ง ตา ดู เวียง ชัย ญา ทัย ห้วน ห้วน ถึง กลยา
 โอ้ว่า เจ้า ดวง ยิ หวาฬ บ่าน นี้ จะ คร่ำ ครวญ หวนหา
 ใคร จะปลอบ โถม งาม สาม สุกา แต่ พอพาใจ เคร้า บัน เทา คลาย
 สง สาร น้ำ คำ ที่ พร่ำ สั่ง คิด ถึง คำ หลัง แล้ว ใจหาย ครวญ
 พลาญ กำ สรต ระทด กาย แล้วคิด อาย พวก พล มน ตรี จิง ชัก
 ม่าน ทอง ทั้ง ลี ติศ ดังจะบัต บัง แสง พระสุริย์ ศรี ลม หวน
 อวล กลิ่น สุมาลี เหมือน ผ้า ยาหยี ซึ่ง เปลี่ยนมา แว่ว เสียง
 ลำ เนียง บุหร ร้อง ว่า เสียง สาม นิม นื่อง เล่นหา พระ แย้ม

เยี่ยม ม่านทอง ทัดนา เห็น แต่ บ้าฟุ่ม ไม้ใบบัง เอนองค์ ลง
 อิง ฟิง เชนย กร เกย ก่าย ภาศร์ ถวิล หวัง รด รัก ร้อน รน
 พัน กำ ลัง ชลนัยน์ ไหล หลัง ลง พรัง พราย

บัด นั้น ประสันตา พี่ เลียง พระโหม ฉาย ชี ข้าง พระ ที่ นั่ง
 มา ข้าง ท้าย เห็น พระ ไม้ สบาย คลาย ทุกข์ ทน จึ่ง เส แสร้ง
 แกล้ง กล่าว วาจา บ้า น สุก กว่า ทุก แห่ง ทน แต่ เห็น มา
 มาก มาย หลาย คำบล ก็ ยัง ไม่ ชอบ กล เหมือน บ้า น แม้น
 ไม่มี ราช การ งาน เตือน คง จะ มา ปลุก เรือน อยู่ ที่ นี้ น้ำ ทำ
 หาง่าย สบายดี สาระพัด จะ มี ไม่ ยาก ใจ ถ้า เลิก ทัพ กลับ
 มาหมั่น ทยา จะ จำ บำ ไว้ ทุก แดง ไช ให้ พระ พา สาม สมร
 ุทธัย มา ประ พาศ พรณ ไม่ ให้ สำราญ

เมื่อ นั้น พระ สุริย วงษ์ เทว คักดาหาญ นึ่ง พัง ประ ลัน ตา
 อยู่ ช้านาน ค่อย คลาย ร้อน รำคาญ วิญญา จึ่ง ลุก ขึ้น ตรัส
 ถาม ทน ที่ บ้า น หรือ สุก หนัก หนา ตรัส พลาจ แหวก ม่าน
 ทัดนา ไทน์ ชี บอก มา อย่า ลวง กัน

บัด นั้น ประ ลันตา แดน กล คน ขยัน ทำ ตก ใจ ทูต องค์
 พระ ทรง ธรรม์ ขำ ลำคัญ มั่น อยู่ ที่ ตรง นี ด้วย ข้าง บาท ่าง
 ที่ สะเทิน เดิน เกิน คำบล มา พัน ที่ เขา ว่า ดง หน้า ก็ ยังมี
 จึ่ง จะ ชี ทูล เชิญ ให้ ทัดนา

เมื่อนั้น พระโณม ยงวงษ์ อดัญญแดทวา ยัม พलग ทางตอ
 วาจา ปด เล่น ต่อ หน้า ไม่อายใจ ครัน ชัก ไซ้ ได้ หาความ
 จริง ยัง กลอก กลิ้ง กลับ ลงไป ใหม่ ชอบ ผลัก ให้ พลัด
 ตก ลงไป คน อะไร เช่น นี้ ก็ยังมี

ว่า พलग ทาง ชม คณานก โณน ผกจับ ไม่ อึ้งมี เบญจวรรณ
 จับ วลัย ชาลี เหมือน วัน พี่ จาก ลาม สุกตมา นาง นวลจับนาง
 นวลนอน เหมือน พี่ แบน นวล สุมร จินตะทรา จาก พราก จับ
 จาก จันรรจา เหมือน จาก นาง สะกา ระวาคี แหก เต้า จับ เต้า
 ร้าง ร้อง เหมือน ร้าง น้อย มาทยา รัศมี นก แก้ว จับ แก้ว พาที่
 เหมือน แก้ว พี่ ทั้ง ลาม ลัง ความ มา ตะเวน ไพร ร่อน ร้อง ตะ
 เวน ไพร เหมือน เวน โต ให้ นราค เสนหา เค้า โมง จับ โมง
 อยู่ เอกา เหมือน พี่ นัย โมง มา ที่ โกล นาง คับ แด จับ แด ลัน
 โตษ เตี้ยว เหมือน เปล่า เปลี้ยว คับ ใจ ใน ไพร กว้าง ชมวิหค
 นก ไม่ ไป ตาม ทาง คณิง นาง พलग รับ โยธี

แรม ร้อน ผ่อน พัก มา หลาย วัน ถึง ทาง ร่วม กุรบัน กรุง ศรี
 พย ทัพ กะ หรด ตีปา ตี ภูมิ ให้ หยุด โยธา
 เมื่อนั้น กะหรด ตีปา ตี เซษฐา เห็น ระ เค้น มน ตรี ก็ ปรีดา
 จิง เล็กจิ มา หา ทัน ไต แล้ว ทูล ว่า สม เติจ พระนิตร ให้ ช้า

คุมนิกร น้อยใหญ่ มาบรรจบ ทัพ พระ องค์ไป ช่วยพิไชย
 ตาหาธานี หลายวัน แล้ว แต่มา คอยท่า ยับ ยั้งโยธา อยู่ที่นี่
 ชาว คึกว่า ประ ชิต คิต บุรี มา จะ จรลี รับไป

เมื่อนั้น ระเด่น มนตรี เผลยไช ข้าก็ เร่ง รับ ร้อน ไม่นอน
 ใจ แต่ทางไกล อ้อม กว่า กุ เร บัน ว่า แล้ว สอง กษัตริย์ ก็
 จัด ทัพ พร้อม สรรพ พหุลผล ชันธ เข้า กระบวน สม ทบ
 บรรจบ กัน แล้ว ยก จากที่ นั้น รับ มา

ครั้น ถึง เนิน ทราย ชาย ท่ง แว่น แคว้น แดน กรุง ตาหา จึง
 ให้หยุด กอง ทัพ ตั้ง พลับ พลา ที่ ต้อง นาม ครุฑา เกรียง ไกร
 แล้ว บัญชา ใช้ตำ มะหงง ท่าน จร รับ เข้าไป กรุง ใหญ่ ทูล
 ศรี บัศตรา เรื่อง ไชย แก่ ไช อย่า ให้เคื่อง พระ บาทา

บัด นั้น ตำมะหงง รับ ลัง ไล่ เกษา กัม เกล้า กราบ ถวาย
 บัง คมลา มา ชัน ม้า ควบ ขับ ไป ขับ พลัน

ครั้น ถึง จึงแจ้ง คดี แก่ยาสา เลื่อน คน ขยัน บัด นี้ องค์
 อิเหนา กุ เร บัน กรี ธา ทัพ ชัน ยกมา สอง ทัพ กับ กะหรีตติปาตี
 มา ช่วย บุรี ตาหา จงพา เรา เข้า เฝ้า พระ ผ่าน พ้า จะ กราบ
 ทล กิจจา ให้แจ้ง การ

บัด นั้น ยาสา ปรีดี เปรม เกษม สานต์ จึง พา กัน เข้า ไป
มิ ทน นาน ยัง สดงาน ท้อง พระโรง รุจี

นบ นว ประนม บัง คม คัล ทราย ทูล ทรง ธรรม ถ้วน ถี่
บัด นั้น ระเด่น มน ตรี กับ กะ หรตฺ ติ ปา ตีย กมา รั พล มากมาย
หลาย แล่น ตั้ง อยู่ ปลาย แดน กรุง ดาหา ใช้ ให้ ตำ มะ หง เสนา
เข้า มา เผ้า เบื้อง บาท บง สู่

เมื่อ นั้น พระ บัน บัก นค เศวต สุธงส์ แจ้ง ว่า อิเหนา สุนิยวงษ์
มา ช่วย รณรงค์ ราช มี ความ เกษม สันต์ หาร ษา ดัง ไต่ ผ่าน
เมือง พำ ราช ด้วย นัคตา เรือง อิทธิ ฤทธิ เห็น ว่า บุรี ไม่ อันตราย
พระ เปรม ปรีดี ดี ใจ แต่ ใน ภัค ทร มิ ให้ ประ จักษ์ คน พัง หลาย
จึง เยื้อน เยื้อน โอษฐ์ อภิ ปราย ซึ่ง หลาน ชาย เรา อุล่า ห์ มา
ตำ มะ หง ไป บอก ให้ ถ้วน ถี่ ว่า กู นี้ ชอบ ใจ หนัก หนา
เชิญ ให้ เข้า มา ใน ภารา จะได้ พัก โยธา ให้ สำราญ

บัด นั้น ตำ มะ หง ไต่ พัง พระ บรรหาร จึง ส่นอง มธรรค
พจมาน พระ หลาน รัก ถวาย บัง คม มา ให้ ข้า ทูล องค์
พระ ทรง ฤทธิ ด้วย โทะษ ผิด ติด พ้น อยู่ หนัก หนา จะ ขอ ทำ
การ ส่นอง พระ บาท เสร็จ แล้ว จึง จะ มา อัญ ษิต

เมื่อ นั้น พระ ผู้ ผ่าน ดาหา กรุง ศรี ได้ พัง ตำ มะ หง เสนี
มิ ได้ มี พจมาน ประ การ ไค จึง ผิน พระ ภัค ทร มา บัญ ษา

แก่ สุธรานางง ศรี ไส้ บัด น้อเหนา ชาญ ไชย กร้อทัพใหญ่ยก
มา กับกะหรัต ตีป่าตี พืยานัน แม่น มั่น เหมือน คำ ของเจ้า ว่า
เจ้า จะอยู่ ทำ การ ในภารา หรือ จะ ช่วย เชษฐา ราวี

เมื่อนั้น สุธรา นางง เรือง ศรี ไส้ พัง ผ่าน พ้า พาที่ อัญชลี
แล้ว ส่นอง พระ บัญชา แต่มาอยู่ ดาหากี ช้านาน ยัง มิได้

ทำ การ อาศา ขอ กราบ บาท ภูวนารถ บังคมลา ออกไป ช่วย

เชษฐา ชิง ไชย ทูล พลัง ทาง ถวาย อัญ ชลี ลาครี บัดหรา
เป่น ไหญ่ ออก มา ที่ อยู่ ภูว ไนย ตรว เตรียม ทัพ ไชย ฉับ

พลัน ครัน เสรี เสด็จ ทรง อาชา พร้อม พี่ เลี้ยง เลนา กิดาหยัน
ยก จาก พระ นคร จรรัล คำมะ หงกฏร บัน รืบ ตาม มา

ครัน ถึง จึง หยุด จตุรงค์ เลด็จ ไป เผ้า องค์ พระ เชษฐา
ถ้อย ที่ มี ใจปรีดา ตรัส ลัง ส่นทนา พาที่ แล้ว แดลง แจ้ง เหตุ
บรรยาย แต่ ต้น จน ปลาย ถ้วน ถี่ วัน เมื่อ น้อย มาถึง ธานี

ได้ ทูล ว่า พระ พี่ จะ ยก มา ดู ที่ ทำว ตรัส เห็น ชัด เคื่อง

ว่า ไหน จะจาก เมือง หมัน หยา เมีย เขา เขารัก ดัง แก้ว ดา

หรือ จะ อาจ คลาด คลา เห็น ผิด ไป แต่ พระ เชษฐา ให้ หา ตัว

ก็ ไม่ มี ความ กลัว ยัง ชัด ได้ เกิด ฌรณงค์ สงคราม ก็ เพราะ ใคร

จน เค็ด ร้อน ทั่ว ไป ทั้ง ธานี นับ ประสา อะไร กับ ตัว เรา

ถึงตาย ก็เขาไม่ดูผี เห็น เคื่อง ชัด ตรัส ช้า อยู่ ดังนี้ พระภูมิ
จง ทราบ บทมาลย์

เมื่อนั้น ระเด่น มนตรี ใจหาญ พัง สุธรานากง แจ้ง การ
จึง ตอบ พงมาน อนุชา ซึ่ง ท่าน ชุ่น แค้น เคื่องนัก ก็ ประจักษ์
แจ้ง ใจไม่ กังขา ไม่ ถือ โทษ โกรธ ตอบ พระผ่าน พ้า จะตั้ง
หน้า หัก หาญ พาล ภัย เสรีจ คัก จะ เข้าไป อัญ ชูลี จะดำดี
ก็ ตาม อชฌมา ลัย เมื่อ ได้ เกิน แล้ว ก็ จิน ใจ ตาม แต่ ภูว ไนย
จะ ปรานี

บัด นั้น ตำมะหง บังคม เห็นอ เกษี จึง กราบ ทูล แดง
แจ้ง คดี องค์ ศรี บัดทรา รับ ลัง มา ให้ ข้า บังคม ทูล ภูว ไนย
ว่า ช้ ชอบ ชอบ พระ ทัย หนักหนา ขอ เชิญ เข้าไป ใน ภารา
จะได้ พัก โยธา พลากร ข้า จึง ทูล ส่นอง พงมาน พระนัดดา
จะ ทำ การ แก่ ตัว ก่อน เสรีจ คัก จึง จะบทร มา เฝ้า ภูธร
ธิบตี พระ มิ ได้ ตรัส ตอบ ว่า ขาน ตรัส แต่ กิจ การ กรุง ศรี
แต่ดู พระ กิริยา พาที่ เหมือน จะ เคลื่อน คลาย ที่ โกรธา

เมื่อนั้น พระโฌมยง องค์ อลัญแดหวา ได้ พัง ตำมะหง
เสนา เกษม ลันต์ ทรรษา เปน พันไป จึง เสด็จ คลา ไคล เข้า

ใน ห้อง ให้ ชัก บัด ม่าน ทอง สอง ไข ภูหรานากง ทรง ไข
ก็ กลับ ไป ที่ ประทับ พลับ พลา

บัด นั้น ฝ่าย กอง ร้อย คอย เหตุ อาศา ชาว กะหมิง กุหนิง
ภรรจา เห็น ทัฟไฟใหญ่ ยก มา มาก มี รั พล คณนา นั บ แลน
อเนก แน่น รด รัด หัด ดี ต่าง ตื่น ตก ใจ ไม่ สม ประที แผ่น
ขึ้น พาชี้ กลับ ไป

ครั้น ถึง จึง เข้า ใน ค่าย หลวง เอา กิจจา ทั้ง ปวง แดง ไข
บอก แก่ ยาสา เสนา ใน โดย ได้ ไป เห็น รั พล

บัด นั้น ยาสา ได้ แจ้ง แห่ง เหตุ ผล จึง พา ม้า ไข สาม คน
รีบ รัน มา ยัง พลับ พลา ไข

กัม เกล้า กราบ ทูล ภูเรศ ว่า คอย เหตุ ได้ เห็น ทัฟไฟใหญ่
ยก มา แน่น ดง พงไพร ดู ไป ไม่ ล้น โยธา เชิง แซ่ แตร สังข์
ระฆัง ข้อง ข้าง ร้อง เรียก มั่น สนั่น บ้า เสียง โกลน กระทบ
แผง ข้าง ม้า ดัง ว่า เสียง พุท อึง อล อัน แสง อาวุธ หอก ทาบ
ปลาบ แปลบ แว่ว วับ เวหน ผืน คลุ้ม กลุ้ม กลบ โปยม บน
บด บัง ลูยีน ใน ท้อง พ้า ธง หน้า มา บัก ลง บัด ใจ แล ไป ไม่
ราย ไป ทั้ง บ้า แล้ว มี ทัฟไฟ ออก มา จาก ภรรจา เข้า หา กระทบ
บรรจบ กัน กำลัง สังครม ครั้ง นี้ ดู ที่ ยิง ยวด กวด ขึ้น
พรง นี้ เห็น ที่ จะ โรม รัน พระ ทรง ธรรม จง ทราบ ผ้า อู่ลี

ศึกกะหมัง กุหนึ่ง

๕๗

เมื่อนั้น ท้าวกะหมัง กุหนึ่ง เรื่อง ศรี ได้ พัง ยา ลา เสนี
จึง มี สิ่ง หนาต ประ ภาษ ไป กุ เห็น จะ เปน จรกา ทั้ง เซษฐา
ล่า ล่า กรุง ใหญ่ บรรจบ กับ ทับ ขาว เวียงไชย พลไกร จึง
มาก โดย ประ มาณ แต่ อรุณ ฤกษ์ รุ่ง รุ่ง นี้ จำ จะ ยก ไป ตี
ให้ แดก ฉาน จง ตรวจ ตรา ม้า ข้าง ที่ ขำ นาญ จัด ทัพ ทวย หาญ
เตรียม ไว้

บัด นั้น เสนา รับ ลั้ง มัง คม ไหว มา เร่ง รัด จัด กัน ทน ใจ
ตาม ใน พระ ราช บัญชา

เกณฑ์ ทหาร หอก มั่น พัน ลำ ลอง เปน กอง สอด แนม ขึ้น หน้า
แล้ว กอง ร้อย คอย หนุน เนือง มา กระทั่ง ถึง โยธา นั้ พัน อัน
กอง ชุ่ม เลื้อ บ้า แมว เขา ให้ ลอบ เข้า โจม ตี ทัพ ชัน กอง
กลาง ห้า หมื่น พัน ฉกรรจ์ หนัก ไทน์ ช่วย กัน ให้ ตัน ที่ เกณฑ์
ถ้วน กระ บวน ทัพ หน้า กอง วิหยา สะก่า เรื่อง ศรี ทัพ หลวง
ถ้วน ทหาร ตัว ดี ลียบ หมื่น พัน มี ฝีมือ รบ โยธา ป่า หยัง
ปะ หมัน เปน บั๊ก บ้อง กอง ชัน บรรจบ ตำ มะ หง รัง หลัง ตั้ง ครบ
พล รบ กอง ละ ห้า หมื่น ปลาย แล้ว ให้ ผูก ลิน ธพ อาชา คอย
ท่า รับ เลด็จ ผัน ผาย พวัง พร้อม พหล พล นิกาย ตัว นาย
ตรวจ ตรา ใน ราชรี

เมื่อนั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง เวียง ศรี ครั้น แสง ทอง ล่อง พัน
 ปลื้ พระ ตื่น จาก ที่ บรรทม ใน จึ่ง ชวน สอง ระคุ อุณา กับ
 ไอรสา พิสมย์ บทร จาก อาศน์ อำไพ เสด็จ ไป ที่ สรง คง คา

สี่ องค์ สรง น้ำทิพย์ สำนาน สุกน ธา ประทีนกลิ่น บุหงา ต่างใส่
 สนับ เพลา รจนา ทรง ภูษา แย่ง ยก กระหนก พัน เกราะ เพ็ชร
 เก็จ กรอง ฉลอง องค์ เจียร บาด บรรจง ทรง กระสัน คาด บัน

เหม่ง พรรณ รวย สาย สวรรณ สลับ คั่น ประจำ ยาม อร่าม เรือง
 ใส่ สังกวาล สำหรับ รณรงค์ ทับ ทรง ทรง สาย สร้อย ห้อย เพ็ญ

คาบทิศ ทับ ทิม แสง ประ เทือง ทอง กร ประ ตับ เนือง เนาว รัตน์
 ทรง มหา อามรงค์ เรือน ครุฑ ทรง มงกุฎ กรร เจียก จอน จำรัส

อุบะ เพ็ชร พวง ผจง ทรง ทัด สี กษัตริย์ ทรง กฤษ แล้ว คลา ไคล
 เสด็จ ยัง เกย รัตน์ รุจี พร้อม กระบวน โยธีย์ ทัพ ไทใหญ่ ต่าง

องค์ ขึ้น ทรง มโนมัย เสนา ใน อภิวัต ตาษดา ได้ ฤกษ์ เล็ก
 พล รณ รงค์ ให้ ดำเนิน เดิน ธง ทัพ หน้า สารวัตร รัต เร่ง โยธา
 ออกจาก ค่าย ขาย บำ พนาดี

พระ ธิเบ เร่ง พล ชันธ แล้ว ผัน ผาย มาตาม ชาย ทิว ทุ่ง กรุง ศรี
 ทอด พระ เนตร แล ดู หมู่ โยธีย์ ภูมิ เห็น เป็น อัศจรรย์ อัน
 ทวน ทอง ธง ฉาน ธงไช แล ไปไม่ มี ลี สรรพ์ จะ ดู ดิน พ้า

ศึก กะหมัง กุหนิง

๕๔

พนา วัน สาระพัน อัมระภาค หลากกลาง มิ่ง ม้า พาชี ที่ นั่ง
ทรง ณะเอิญง งวย เจื่อง เยื่อง ย่าง กา เขี้ยว เขี้ยว ฉาบ มา
ริม ทาง ข้าม ขวาง หน้า ฉาน ผ่าน ไป ให้ อาเพท เหตุ เห็น
วิปริต ก็ แจ้ง จิตร ว่า จะ ม้วย ไม่ สง ลัย ยิ่ง คิด คร้าม ครั้น
พริ้น ใจ พระ สั่ง ให้ หยุด พล มนตรี

บัด นั้น เสนา รับ สั่ง ไล่ เกษี ให้ นาย กอง เอา ข้อง กระ แด่ ตี
สัญญา โยธ ให้ หยุด ยิ่ง ขุน พล ผู้ใหญ่ ไป ตรวจ ทรา วาง
กอง โยธา หน้า หลัง บัก ขวา บัก ซ้าย ราย ระวัง จัด ตั้ง ให้
ต้อง นาม นาคา

บัด นั้น ฝ่าย ทหาร กุเรบัน แลแล้ว กล้า นั่ง ทาง อยู่ ท้าย
ภรา เห็น ไฟรียก มา แด่ ชายไฟร ม้า รดเคช พล คับ คัง
หยุด ตั้ง กลาง ทู่ง กรุง ไหญ่ ต่าง คน เผ่น ขึ้น มโนมัย ควบ
ขับ กลับ ไป พลับ พลา

ครั้น ถึง จึง ลง จาก พาชี เห็น เล็น ฟี่ เลียง พร้อม หน้า จึง
เข้าไป แจ้ง ความ ตาม กิจจา โดยได้ เห็นโยธา ไฟร

บัด นั้น พระ ฟี่ เลียง แจ้ง เหตุ ถ้วน ถี่ ก็ เข้า ไป บังคม คัล
อัญ ชูลี่ ทูล ระเด่น มนตรี กุเรบัน บัด นี้ ม้า คอย เหตุ มรคา
กลับ มา แด่ ชาย บ้า พนา สันท เห็น ทฬ ท้าว กะหมัง กุหนิง นั้น

ออกจาก ค่าย มั่น ยก มา หยุด บัง ตั้ง กอง อยู่ ชายทุ่ง ที่ เนิน
 ทราย ท้าย กรุง ทาหา ขอ พระ องค์ ผู้ ทรง คักดา จง ทราย
 บาตาผ้า ถูดี

เมื่อนั้น พระ ผู้ พงษ์ เทวา ใน ราชย์ ได้ พัง พี เลี้ยง ทูลคดี
 จึง มี พระ บัญชา การ คำมะหงง จง เร่ง ไป ตรวจ ครา เกณฑ์
 พลโยธา ทวย หาญ เรา จะ ออก หัก โหม โรม ราชญ์ รับ รัต จัด
 การให้พร้อมไว้

บัด นั้น คำมะหงง กุเรปัน กรุง ใหญ่ รับ ลัง บัง คม ลา
 คลาไคล ออก ไป จัด ทัพ ฉับ พลัน

เกณฑ์ กระบวน ทัพ หน้า ห้า หมื่น แต่ พัน พวก บั๊ก มา หงัน
 จัด ลำ ลอง กอง ร้อย กอง พัน ทั้ง กอง กัน กอง แล่น ล้วน ตัว ดี
 บั๊ก ช้าย นาย ไพร พร้อม หน้า ล้วน โยธา ลิง หัก ลำหรี บั๊ก
 ขวา กอง กะหริด ตีป่าตี จัด พลโยธีย์ ให้ เท่า กัน พวก อาศา พาชี

ช้าง เชน ต่าง เกณฑ์ เปน กอง แสง แสง ชัน ทัพ หลวง ล้วน
 ทหาร กุเรปัน แก้ว หมื่น พัน ฉกรรจ์ ด้ร มา กอง หลัง รั้ง ท้าย

ทั้ง นาย ไพร พัน พวก พล พิไชย หมัน หยา เกณฑ์ ถ้วน กระบวน

เบญจ เลนา นาย หมวด ตรวจ ครา ทั้ง ห้า ทัพ แล้ว ให้ ผู้ ก

พาชี ที่นั่ง ทรง เครื่อง กุดัน บรรจง ดาว ประดับ จตุรงค์ พร้อม

ฝรั่ง คัง คับ เตรียม ทัพ รับ เล็ดจ จร จรล

เมื่อนั้น พระผู้พงษ์เทวา กระยา หงัน ครั้น ฤกษ์ดี แจ่ม
ดวง สริยัน ทรง ธรรม์ ชวน กะหรีด ดิปาตี ทั้ง สุทรา นากง
อนุชา สังคา มาระตา เรือง ศรี กับ ระเด่น ดาหยนผู้ภักดี มา เข้า
ที่ ลังร น้ำ ทิพ มนต์

ห้า องค์ ชำระ สระ สนาน กิดา หยัน ถวาย พาน เครื่อง ดัน
บรรจง ทรง ทา พระ สุนทร์ ปรง ปน เกสร สุมาลี สอดไล่ สนับ
เพลา ฤษา ทรง นลอง องค์ โหมด ตาด ต่าง ดี เจียร บาด คาค
รัต รุจี บั้น เหน่ง เพ็ชร พลอย มณี หนุ่น ชับ ทรง มหา สังวาล
พิชัย ยุทธ ชม พุณฺท เพื่อง ห้อย พลอย ประดับ ทอง กร แก้ว
ภูกาม วาม วัช อัมรงค์ รุ่ง ระบาย จับ ตา ทรง มงกุฏ ภูณฺทล
ทัด ตรจฺ เตรีจ อุบะ เพ็ชร แพรว พราย เวหา เหนียบ กฤด

ฤทธิ ไกร แล้ว ไคล คลา เลด็จ มา เกย แก้ว มณี
ต่าง องค์ ขึ้น ทรง ม้า ดัน พร้อม พล จรุงค์ ทั้ง ดี กิดา หยัน
พี เลียง เคียง พาชี ถวาย กลด โหมด ดี ต่าง กัน ให้เดิน ทัพ
โยธา ห้า กอง เลียง กลอง เลียง บั้น ครั้น ครั้น ผง คลี่ มีด คลุ้ม
นอุม ควัน รับ รัน พล ชันธ คลา ไคล

ครั้น มาใกล้ กอง ทัพ ไฟ เห็น โยธี ธง ทิว ปลิว ไสว
ช้าง ม้า ตา ทุง เปน แฉว ไป พระ สั่ง ให้หยุด พล จรุงค์

บัดนั้น จึง มหาเสนา ตำมะหงง รับราชบัญชา พระโสม ยง
ให้หยุด ณ สำคัญ สัญญา แล้วรีบ รัดจัต พลรณ ยุทธ ทั้ง
ที่ นาม ครุฑ บัณฑิต วาง กองเยื้อง กัน เป็น พัน ปลา ให้โยธา
คอย ยิง ชิงไชย

เมื่อนั้น ท้าวกะหมัง กุหนิง เป็นใหญ่ เห็นทัพ มาตั้ง มั่น
กัน เมืองไว้ พลไกร เพียบ พัน ปลาผี จึง ครัด เรียก โอรส ยศ
ยง กับ องค์อนุชา ทั้ง สองศรี ต่างรีบ กระตะ พาชี ออก
ยืน ที่ ประจำโยธา แล้วมี สิ่ง หนาท โอง การ ประกาศ สั่ง ทาย
หาญ กองหน้า จง เร่งตี ทัพ ให้ อับรา หัก เอา ดาหา ใน วัน นี้

บัดนั้น ตะหมัง รับสั่ง ใส่ เกษี ก็ เร่ง พล เร่ง พวกร พาชี
เข้า ต่อตี หัก โหม โจม ทัพ ม้าง เบ้า ชุต จุต ยิง บิน ใหญ่ นักร
ไชยมณฑก นก ลับ หมายถึงว่า แกว่ง ดาบ วาบ วับ ต่าง ชับ
พล วัง เข้า ชิงไชย

บัดนั้น นายทหาร กุเรนัน ไม่ หวั่น ไหว ให้ระดม บิน ตับ
รับไว้ แล้วไล่ โยธิตี ประจัญ ต่าง มี ฝีมือ ตี ตึง วาง
วัง เข้า ถึง อาวุธ ลั่น ดาบ สอง มือ ถือ โถม ทลวง พัน เหล่า
กฤต ติต พัน ประจัญรบ ทหาร หอก กลอก กลับ สัประยุทธ บ้าง
บัด อาวุธ ไม่ หลีก หลบ พวก พล พาชี ตี กระ ทบ รำ ทวน ล้วน

ประจบ ทบ แทง บ้าง ลักต ซัด ฟุ้ง หอก คู่ เกาทัณฑ์ ธนู น้าว แผลง
 ตลุ้ม บอน ฟอน พัน กัน กลาง แปลง ต่อ แอ้ง ยุทธ ยิง ชิงไชย์
 ตาย ระดับ ทับ กัน ตั้ง ฟอน ฟาง เลือด นอง ท้อง ข้าง เหลวไหล

กอง หลัง ประดั่ง หนุ่น ขึ้นไป ตัว นาย โล่ไพร่ เข้า บุก บัน
 เมื่อ นั้น สังคามาระตา แชน ชัน เห็น พวก พลไพร่ ที่ประจัญ
 โยธา ขยัน หยุด ยัง พระ กริ้ว โกรธ หนัก ตั้ง อัดคี่ แกว่ง กระบี่
 ชี๋ ขยับ ม้า ที่ นั่ง โรม รุก บุก ไป แด่ ลำพัง โล่ หลัง พวก พล
 เข้า รณ รงค์

เมื่อ นั้น องค์ ระเด่น มนตรี สูง ล่ง กับ ระเด่น ทั้ง สาม สุริยวงษ์
 ต่าง องค์ ผนึ แปร แล ตาม เห็น สังคามาระตา กล้า หนัก ยัง ช่อน
 ศักดิ์ หัก คี๋ก ไม่ หนัก ขาม มี ใจ ใน ที่ ทำ สงคราม ต่าง ขยับ
 ม้า ตาม ไป ทันใด

เมื่อ นั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง เป็น ไทใหญ่ เห็น ระเด่น ทั้ง ลี จิง
 ถามไป เจ้า ผู้ใด ที่ ชื่อ จรกา

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี ใจ กล้า ยิ้ม พลาญ ทาง ทอบ วาจา
 เรา ยก มา แด่ กรุง กุเรบัน จะ ลัง หาร ผลาญ พวก บั๊จจา มิตร ที่
 มา ติต ดาหา เขต รันชัณฑ์ ซึ่ง ท่าน ถาม หา จรกา นั้น มิได้ มา
 ต้วย กัน ไน กอง ณ

เมื่อนั้น ท้าวกะหมัง กุหนิง เรืองศรี รู้ว่า ระเด่น มนตรี
 ภูมิ ครัน คร้าม ขาม วิญญา แต่มานะ ตอบไป ด้วย ใจ หาญ
 เจ้าผู้วงศ์ วาน อลัญหยา แต่ล้วน ทรง โคม โสภา ชันษา
 อายุ ก็ยังเยาว์ ได้เห็น ก็เป็น น่า เสียตาย จะ พา กัน มา
 ตายเสีย เปล่า เปล่า ไม่ควร คู่สู้รบ กัน กับ เรา ครัน จะฆ่า
 เสียเล่า ก็อายใจ อันหนึ่ง ตัวเจ้า กับ เรา นี้ จะ ราคี เคือง
 กัน ก็หาไม่ ให้จรกา มาเกิด จะ ชิง ไชย เจ้าจะได้ดูเล่น
 เปน ขวัญตา

เมื่อนั้น พระองค์ วงษ์ อลัญหยา จึง ว่าอัน ตัวจรกา
 มิได้ อยู่ ดาหาธานี เมื่อหลับ ตา มา รบ ให้ผิด เมือง รัพล
 ตาย เปลืองไม่พอที่ จะ รบ กับ จรกา ดัง ว่า นี้ จง เล่า เลิก
 โยธึ ถอยไป แม้นไม่รู้ แห่ง เมือง จรกา จะ ช่วย ชี้ มรรคานำ
 ให้ จะ ขึ้น ตั้ง ประชิดติด กรุงไกร จะ ชิง ไชย ไม่พึง ผ่าน พาที่
 มาตรฐาน แม้น จรกา มิ มา เล่า ตัวเรา จำ ช่วย ด้วย เปน พี่ เมตดา
 ว่าน้อง เปน ลัทธิ จะ ทอด ทั้ง มารศรี เสีย อย่างไร ใช้นาง
 เกิด ใน ประทุมมา สุริยวงษ์ พงษานันหาไม่ จะมาช่วง ชิง กัน ดัง
 ผลไม้ อัน จะได้ นางไป อย่า สงกา

เมื่อ นั้น ท้าว กะหม้ง กุหนิง ใจ กล้า จึง ว่า เรา ยกโยธา
 หมาย มา จะ ชิง พระ บุตรี ถึง จะ รับ ของ ลูกระตุไว้ ยัง มิ ได้ ทำ
 การ ภิเษก ศรี จรกา ไม่ มา ก็ ยิ่ง ดี ไม่ มี ผู้ หวง แหน เกี่ยง กัน
 สุด แต่ นาง อยู่ ที่ ไหน เรา จะ ชิง ไชย ที่ นั้น อัน ชิง นาง อย่าง
 นี้ ไม่ ผิด ธรรม ธรรม เนียม นั้น มี แต่ บุราณ มา สุด แต่ ใคร
 ที่ ก็ ใคร ได้ การ อะไร แก่ เจ้า ผู้ เชษฐา จง ยก ทัพ กลับ คืบ
 ไป ภารา เบื้อง หน้า จะ ได้ สืบ สร้อย วงษ์

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี ตอบ ตาม ประสงค์ ซึ่ง จะ ให้ เรา
 ยก จตุรงค์ คืบ คง กรุง ไกร นั้น ไม่ ควร อับ อาย ไพร่ พ้า ประชาชน
 เลื่อน วัล พล จะ แล้ สรวล หรือ หมาย ไม่ สม คะเน เร รวน จึง ชวน
 พุด จา อย่า ทัพ อย่า พัก อุมาย ให้ ตายใจ ท่าน มิ ยก คืบไป ก็
 ไม่ กลับ วัล ก็ จะ พล ออย ย่อย ยับ เรา กับ ระตุ มา ลูกัน
 จะ ได้ ดู ฤทธิ ฝีมือ ให้ ลือ ชื่อ ใน ชาว เขตร ชันท์ หรือ รัก ตัว
 กลัว จะ ม้วย ชีวัน บังคม คัล จะ ได้ คืบไป ภารา

เมื่อ นั้น วิทยา สะก่า ใจ กล้า ได้ พั้ง คัง แค้น แทน บิดา
 จึง ตอบ วาจา ว่า ไป ดู ก่อน อริราช ไพร่ อย่า พา ที่ ลบ หลู่ ท่าน
 ผู้ใหญ่ โอหัง บังอาจ ประมาท ใคร จะ นบ นอบ ยอบ ไหว

อย่า พึง นึก มิ เรา ก็ เจ้า จะ ตาย ลง อย่า หมาย จิตร คิด ทนง
 ใน การ คึก ยังมี ท้น พ้น ตู มา ชู่อีก จะ รับ แพ้ แล ลึก ไม่มี ลาย
 เมื่อ นั้น ลังคา มาระตา เจ็ด ฉาย พึง วิทยา สะก่า อภิปราย
 หยาบ คาย เคื่อง ชัด อ้อยา จึ่ง ทูล องค์ ระเด่น มนตรี น้อง นี้
 จะ ขอ อาศา ลู วิทยา สะก่า ผู้ คักดา พระองค์ จง ยืน ม้า
 เปน ประธาน

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี ใจ หาญ จึ่ง ตอบ อนุชา ชัย ชาญ
 เจ้า จะ ต้าน ต่อ ฤทธิ ก็ ตามใจ แต่ อย่า ลง จาก พาชี ด้วย
 กระบี่ ยัง หา ขำนาญไม่ เพลง ทวน สันตัดขัดเจนใจ เห็น จะ มี
 ไชย แก่ ไพร

เมื่อ นั้น ลังคา มาระตา เรื่อง ศรี น้อม องค์ ลง ถวาย อัญชลี
 กระตะ พาชี ขึ้นไป พลัน

ยืน อยู่ ตรง หน้า วิทยา สะก่า แสร้ง ทำ เปน ที่ เย้ย หยัน แล้ว
 ว่า ใคร ไม่ คิด แก่ ช้วน จะ ชิง ตูนาหงัน พระ ธิดา จง มา เล่น
 ทวน ด้วย กัน ก่อน ให้ เห็น ฤทธิ รอน แกล้ว กล้า แม้น ควร
 คู่ กับ วงษ์ เทวา จึ่ง จะ ยก ถลึงา ให้ ไป

เมื่อ นั้น วิทยา สะก่า ศรีโส ไต้ พัง แค้น ชัด อัดใจ จึ่ง ตอบ
 คำ ไป ด้วย พลัน ตู ก่อน ผู้ เรือง ฤทธิรงค์ รูป ทรง งาม สม

คม ลั่น เชื้อชาติ ญาติ วงษ์ พงษ์พันธุ์ อยู่เขตราชันย์ธานีบุรีไร
หรือ เปน วงษ์ อัสญ์ แดหว่า ใน ลี นครา เปนโฉน จึง ปั้น หน้า
มาต่อ ถุทธิไกร ไม่กลัว ชีวาลัยจะ มรณา ที่ ยืน ม้า อยู่ข้าง
หลัง นั้น ก็น กลด ฟัน ตูรณโธ่อ่า นาม วงษ์ พงษ์ ไคร จง
บอก มา แจ้ง กิจจา แล้ว จึง จะ รบ กัน

เมื่อ นั้น สังคา มาระตา เน็ด นั้น ได้ พัง ดัง คร เลียด กรรณ
จึง ตอบไป พลัน ทันใด อัน องค์ สมเด็จ พระ เปน เจ้า คือ อีหนา
กุเรบัน เปนใหญ่ นั้น กะหัด ตีปาติสาญไชย เปน ใน สุริย วงษ์
ธิบตี นี้ สุหรา นางท ทรง สวัสดิ์ องค์ อะนะสิงห์ดำหรี
นั้น ระเด่น ดาหยน ภูมิ อยู่หมัน หยา ธานี กรุง ไกร เรา ชื่อ
สังคา มาระตา หน่อ ท้าว บักมาหงัน เปน ใหญ่ ได้ เปน อนุชา
เรื่อง ไชย ภาวนาย องค์ ระเด่น มนตรี

เมื่อ นั้น วิหยา สะก่า เรื่อง ศรี ยัม แล้ว จึง ตอบ ว่า
ซึ่งว่า มา นี้ ก็ เข้าใจ อัน ภายหลัง สิงห์ดำหรี นั้น ดาหากเรบัน
กรุงใหญ่ หมัน หยา ธานี นั้น ไช้ ก็ แจ้ง ใจ ว่า วงษ์ นั้น ลีบ มา
ตัวลี อยู่บัก มา หงัน ไช้ วงษ์ อัสญ์ แดหว่า เหตุใดจึง เปน อนุชา
นับ ใน วงษา ประการใด หรือ หนึ่ง พัง จะ มา เปน น้อง เกี่ยวข้อง
รักกัน เปนโฉน เรา คิด เห็น ผิด ปลาดใจ จง บอกไป แต่
จริง บัดนี้

เมื่อนั้น สังคามาระตา เรื่อง ศรี พัง วิทยา สะก่า พาที่
 ตั้ง ศรีเพ็ชร บาด ใน อูรา จึงร้อง ว่า เหวย ไพรีน ลม ลั่น หยาบ
 คายหนักหนา มา ตามไถไล่เอา สัจจา คือ จะ ปราณาส์ สิ่ง ไค
 สุต แต่ว่า จิตร พิศวาส ก็ นับ ว่า วงษ์ ญาติ กันได้ อย่า ชัก
 เกรจาให้เข้าไป จะ ชิง ไชย ให้เห็น มีมือ กัน ว่า พलग ทาง กราย
 ปลาย ทวน ร่าย รำ เปน กระบวน หวน หัน ชัก อาชา ชิด คิด พัน
 เข้า ประจัญ จ้วง โถม โถม แทะ

เมื่อนั้น วิทยา สะก่า เข้ม แขง ชับ ม้า เลี้ยว ล่อ ค่อ แย้ง
 กราย พระแสง ทวน รำ เปน ท่า นอง กลดอก กระหยับ กลับ แทะ
 ห้าง ช้าย ขวา สังคา มาระตา บัด บ้อง ถ้อย ที่ หนีไล่ รับ รอง
 เปลี่ยน ท่า ทวน ทอง แทะ กัน

เมื่อนั้น สังคา มาระตา แขง ชัน ชับ ม้า ไว ว่อง บ้อง ประจัญ
 เปน เชิง ชัน ชิง ไชย ใน ที่ ทวน กราย กร กลับ แทะ ไม่ แผลง พล้า
 วิทยา สะก่า ผัด ผัน หัน ทวน ต่าง เรียง เคียง ร่าย ย้าย กระบวน
 ปะทะ ทวน รวน รุก คลุก คลี่

เมื่อนั้น วิทยา สะก่า เรื่อง ศรี ชัก ม้า วง วัง ชิง ที่ โหม
 หักไฟรี่ ด้วยแรง ฤทธิ โถม แทะ แล้ว แผลง เปลี่ยน กระบวน
 ทบ ทวน ม้า ที่ หนีไม่ พลั้ง ผิด หมายถึง ประจัญ เช่น ว่า บั๊จจา มิตร
 ตาม คิด ต้าน ทาน ราชู รอน

เมื่อนั้น ลังคา มาระตา ซาญ สมร รบ รับ เคียว ชับ อัดตร
 ยอก ยักน เปน กล รณรงค์ กลับ กลอก รำ ร่าย กราย พระแสง
 ปะทะแทง ทะลวง โล่ พอให้ หลง แล้ว ทำ เลี้ย เชิง ชัก ม้า ทรง
 ตลบ องค์ เวียน หันไป หัน ที่

พระเนตร มุ่ง หมาย ม้า วิหยา สะก่า เห็น ถล่ำ เลี้ยวไล่ ได้ ที่
 แทะ สอด ลอด เกราะ ถูกไฟรี ตก จาก พาชี มรณา

เมื่อนั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง ใจ กล้า เห็น โอธ ต้อง ลาดรา
 ตก จาก อาชา บรรลัย พระ กริ้วโกรธ โกรธา บำจิตร จะ รอ
 รัง ยัง คิด ก็ หา ไม่ แกว่ง หอก ควบ ชับ อาชาไนย เข้า รุกไล่

ลังคา มาระตา

เมื่อนั้น พระสุริย์ วงษ์ พงษ์ อลัญ แดหว่า เห็นไฟรี รุกไล่
 อนุชา พระชัย ม้า ถลัน ออก กัน ทาง กลับ กลอก หอก ทรง
 ฟุ่ง สกัก ระตุ รับ ผัน ผัด ไม่ ชัด ขวาง พระชัก อาชาไนย ไว้วาง
 สะบัด ย่าง เชื้อม ซาย ย้าย ทำนอง

เมื่อนั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง ไว ว่อง ชับ ม้า วง วัง ชิง คลอง
 เคล้า คล่อง กลับ กลอก หอก ชัด กระหยับ กร ผ่อน ฟุ้ง ข้าง ละ ที่
 ระ เเด่น มนตรี บ้อง บัด ระคุ ตาม คิต พันด้วย ลั่น ทัด ผัน ผัด
 อารุร กันไป มา

เมื่อนั้น พระผู้พงษ์เทวัญอลัญหยา ครอบคลุมนาง ชัก
 อาชา รังการอไว้วไม่รอนราญ จึงคิดว่าระตุผู้นี้ ท่วงที
 สามารถอาจหาญ ทั้งอาวุธต่าง ๆ ก็ชำนาญ จะผลาญบน
 หลังม้า เห็นยากใจ อย่าเลยจะชวนตีกระบี่ ได้ที
 จะฆ่าเสียให้ได้ คิดแล้วจึงร้องประกาศไป ดูก่อนภวโนย
 ธิบัติ เรารบกันบนหลังอาชา ต่างกล้าสามารถไม่ถอยหนี
 มาจะลงยังพื้นปดพี ตีกระบี่ให้เห็นฝีมือกัน ว่าพลางลง
 จากอัศดร พระกรทรงกระบี่ผายผัน ฆ่าร้ายหันเหียนเวียนวัน
 หมายมั่นเช่นฆ่ารวี

เมื่อนั้น ท้าวกะหมัง กุหนิง เรืองศรี จึงถอดโคลนโจน
 จากพาชี ภูมิไม่ยั้งร้งรา ทรงกระบี่ฆ่าเวียงเคี้ยงร้าย ประ
 ปรายปลายกระบี่แล้วให้ท่า กระหับหันผันหลังออกมา
 แล้วกลับหน้าจ้วงโจมเข้าฟันแทง

เมื่อนั้น พระสุริย์วงษ์เทวา กล้าแขง กลับกระบี่ให้
 ทำเปลี่ยนแปลง ต่อแย้งย่างเท้าก้าวชิด แทะต้องระตุแล้ว
 พ้นซ้ำ ไม่ชอกซ้ำผิวหนัง แต่ลักหนืด ต่างทรงคักดา
 วราฤทธิ์ เลี้ยวไล่ตามติดด้านทาน

คึกกะหมัง กุหนิง

๗๑

เมื่อ นั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง ท้าว หาญ แกว้าง กระบี่ ผัด ผั้น
ประจัญ บาน ไม่ ย่อ ท้อ ต่อ ต้าน ราชูรบ แหง ทะลวง จ้วง
พัน ท้น ที่ ระเด่น มนตรี หลีก หลบ กระบี่ ต่อ กระบี่ ดี กระทบ

เป่น ประกาย กลุ้ม กลบ กัน ไป มา

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี ใจ กล้า เห็น ระตู ต่อ ตี มี คักดา
คง ทั้ง ล่าตรา อารูธ ทาง หนี ที่ ไล้ ไว ว่อง เพลง กระบี่ ตี คล่อง
เป่น ที่ สุด ยาก ที่ จะ ไคร่ ร่อ ต่อ ยุทธ เป่น มุรุข ผู้หนึ่ง ใน แดน
ไคร จำ กู จะ ลังหาร ด้วย กฤส ซึ่ง เทเวศร์ ประสิทธิ์ ประสาท
ให้ คิด พลาง ชัก กฤส ฤทธิไกร แล้ว ร้อง ว่า ไป มิ ได้ ช้า
ดู ก่อน ระตู ภูมิ เพลง กระบี่ ตี กัน จน ลั้น ท่า ต่าง คน
ไม่ แพ้ ฤทธา เรา มา ว่า กฤส ลู กัน ว่า พลาง ทาง ถอด
กฤส กราย เบื่อง ย้าย ร่ายรำ บิด ผั้น กวัก พระหัตถ์ ตรัส เรียก
ระตู พลัน พระ ทำ ที่ เยี้ย หย่น ไฟรี

เมื่อ นั้น ท้าว กะหมัง กุหนิง เรือง ศรี ได้ พัง ขึ้น ชม ยินดี
ครั้ง นี้ อี เหนาะ จะ วาย ชนม์ อัน เพลง กฤส ขาว มลา ยุ กู รู้ ลั้น
ทัก ไม่ ชัก ส่น คิด แล้ว ชัก กฤส ฤทธิรณ ร่าย รำ ทำ กล มารยา
กร ขาว นั้น กุม กฤส กราย พระ หัตถ์ ช้าย นั้น ถือ เช็ด หน้า เข้า
ปะทะ ประกฤส ด้วย ฤทธา ผัด ผั้น ไป มา ไม่ ครัน คร้าม

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี ชาญ สนาม พระกร กราย กฤต ติต
ตาม ไม่ เช็ด ขาม คร้าม ถอย คอย รับ หลบ หลีก ไว ว่อง บ้อง
กัน ผัด ผั้น หัน ออก กลอก กลับ ปะทะ แทะ แล้ง ทำ ลำทับ
ย่าง กระหยับ รุก โล่ มิ ได้ ยั้ง

เห็น ระตุ ถอย เท้า ก้าว ผิด พระ กราย กฤต แทะ ออก ตลอด
หลัง ล้ม ลง ต่ำ ดัน ลั่น กำลัง มอด ม้วย ชีว้ง ปลด ปลง

เมื่อ นั้น กระหัด ตีปาตี สูง ล่ง ทั้ง ระเด่น ตาหยน สุริย์ วงษ์
สุหรานากง ทรง ฤทธิ์ เห็น ระเด่น มนตรี ต่อ สู้ แทะ ระตุ แม่ทัพ
ดับ จิตร ลาม องค์ ทรง ม้า กระชั้น ชิด จะ สังหาร ผลาญ ชีวัด
ไฟรี ต่าง เข้า ลุ โล่ ไม่ รอ รัง ท้าว ปาหยัง ประหมัน ผั้น หัน
ทหารโห่ เอาไชยได้ ที่ ตาม ตีโยธา ผ่า พัน

เมื่อ นั้น ระตุ ปาหยัง ประหมัน ลุด ที่ จะ รับ รอง บ้อง กัน
พล ชันธ พัง พ่าย ตาย ยับ ไฟรี พลัด จาก นาย กระจ่าย หัน เห็น
เสีย ที่ ดี ม้า ควน ชับ ปลอม พล ปนไป ใน กอง ทัพ ไม่ ผั้น
หน้า มา รับ แต่ ลัก คน บ้าง เข้า แยก คน ละ บ่า พา นาย วัง
ประเจียด เครื่อง เปลื้อง ทั้ง ไว เคลื่อน กล่น บ้าง หนาม เกี้ยว หัว หู
ไม่ รู้ ตน ชก ชน ดัน ไป แต่ ลำพัง บ้าง เหล่า ทั้ง ไถ่ เข่นขบ บัน
ลือ ดัน เลียง เพื่อน กัน ข้าง หลัง ถูก บัน ที่ บัวย ขา ละ ล้า ละ ลัง
อุล้าห์ คลาน ซาน ชัง ชุก ไป

คึกคะหมิง กุหนิง

๘๓

ครั้น มา ถึง ท้าย ค่าย มั่น ท้าว ประหมัน ปาหยัง เปน
ใหญ่ จึง หยุด ปฤกษา กัน ทันใด อัน เรา จะ หนี ไป เห็นไม่
พ้น ครั้น จะ คืบ เข้า ค่าย รวย รัช ไม่ ทัน ที่ กอง ทัพ ยิง ลับ สน
จะ ช้ำ เลี้ย เล็น รั พล จำ จะ ผ่อน ให้ พ้น มรณา มา เรา จะ เข้า
บังคม คัล พระ ผู้ พงษ์ อลัญ แด ทวา จึง ให้ ยก ธง อปรา
โยธา หยุด ยิง พร้อม กัน

สอง องค์ ลง จาก อาชา เล็ด จี มา กับ หมู่ กิดา หยัน เสนา
แวง ล้อม แน่น นันต์ จร จรัส มา สมรภูมิ ไชย

ครั้น ถึง จึง แจ้ง กิจา แก่ ตำมะหงง เสนา ผู้ใหญ่ เรา น้อง
ระตุ ที่ บรรลัย ตั้งใจ มา เผ้า บาท บงลั

บัด นั้น จึง มหา เสนา ตำมะหงง พา ระตุ พี่ น้อง ทั้งสอง องค์
มา เผ้า พระ สิริยวงษ์ ทรง ธรรม

วันทา ทูล แดลง แจ้ง คติ บัด นี้ ท้าว ปาหยัง ประหมัน น้อง
ระตุ ผู้ ม้วย ช้วน มา บังคม คัล ภาวนอย

เมื่อ นั้น สอง ระตุ ตัว สิ้น หวัน ไหว กราบ บาท มุล แล้ว
ทูลไป ภาวนอย ได้ ทรง พระ เมตตา ข้า บาท ทั้ง สอง เปน ไฟรี

โทษผิด ครั้ง นี้หนักหนา จงโปรด ปราน ขอ ประทาน ชีว
ไว้เป็น ข้าใต้ เบื้อง บทมาลัย ขอ เอา พระเดช ปกเกษเกล้า
ตราบ เท้า ล้น ชีพ สังขาร ถึง ปี จะ มี บรรณา การ มา ถวาย
ตาม มรณ ประเพณี

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี เรื่อง ศรี พัง ระตุสอง รา พาที่
ภูมิ จัง ครัล ตอบไป ซึ่ง ท่าน มางอน จ้อ ขอโทษ เรา จะ ถือ
โกรธ นั้น หาไม่ อัน เซษฐา นั้ดดา ซึ่งบรรลัษ เพราะใจโอหัง
กำลัง พาล ท่าน จง รับ ศพ ทั้งสอง นั้น พา กัน กลับไป ยัง ถิ่น
ฐาน บุษบา เพลิง ปลง สิ่ง ลัก การ ให้พร้อม วงษ์ วานใน ธานี
ครัล พลาญ ย่าง เบื้อง ยรยาตร อง อาจ ตั้งไกรสร ลีห์
สอง ระตุตาม เสถิจ จรลี ไป ที่ วิทยา สะก่า ตาย มา เห็น ศพ
ทอด ทั้ง กลิ้ง อยู่ พระ พิณิจ พิศ ดู แล้วใจ หาย หนุ่ม น้อยโสภา
นำ เลี้ย ตาย ควร จะ นับ ว่า ชายโฉม ยง ทนต์ แดง ตั้ง แสง
ทัม ติม เพร็ด พร้ม เพราะ รับ กับ ขนง เกษา ปลายงอน งาม ทรง
เอว องค์กร สาระพัดไม่ ชัด ตา กระ นี หรือ บิดา มิ พิศวาส จน
พิณาด ด้วยโยธธา แม้น ว่า ระตุจรกา งาม เหมือน วิทยา
สะก่า นี้ มิ ได้ ร้อน รน ด้วย ฝน คักคัก นำ รัก รูป ทรง สิ่ง ศรี
ครัล แล้ว ลีลา ขึ้น พาชี กลับไป ยัง ที่ พลับ พลา พลัน

เมื่อนั้น สอง ระบุ วิโยค โศก คัลย์ กอด ศพ เชษฐา เข้า
จบบัลย์ พิไร รำ รำพัน เข้าโศกา

โอ้ว่า พระองค์ ผู้ทรงยศ พระเกียรติ ปรากฏใน แหล่ง หล้า
สงคราม ทุก ครั้ง แต่ หลัง มา ไม่เคย อปรา แก่ ไพร ครั้ง นี้
ควร หรือ มา พิณาค เบา จิตร คิด ประมาทไม่ พอ ที่ เพราะ รัก
บุตร สุด สวาคี แล่น ทวี จะ ทัด ทาน ภูมิ ไม่ เชื่อ พัง อนิจจา
วิทยา สะก้าเอ๋ย เวร สิ่งใด เลย แต่ หน หลัง เลี้ย แรง เรือง ฤทธิ
มี กำลัง มา วอด วาย ชีวัง แต่ ยัง เบาว่า ตั้งแต่ นี้ ไป ไม่ เห็น หน้า
กลับ คืน ภารา จะ เจียบ เหนง สอง กษัตริย์ กำสรด ชบ เสา
ให้ ละห้อย สร้อย เสร้า วิญญา

ครั้น คลาย วาย โศก กระแสง คัลย์ ให้ เชิญ ศพ ทรง ธรรม์ เชษฐา
กับ ศพ ศรี ราช นัคตา ขึ้น มหา บุษบก รถ ไชย ระบุ สอง องค์
ทรง อัคร เล็ก นิกรโยธา ทัพใหญ่ เข้า ใน พนม พนา ลัย
กลับไป ยัง ราชธานี

บัด นั้น เสนา ตาหา กรุง ศรี เห็น อีเหณา มี ไชย แก่ ไพร
ก็ เฝื่อน ขึ้น พา ชี รืบ มา

ครั้น ถึง ซึ่ง ท้อง พระโรง คัล อภิวันทน องค์ ศรี บัด ทรา
ทูล ว่า อีเหณา นัคตา เช่น ฆ่า ไพร วาย ปราณ

เมื่อนั้น พระบัน บัณ ละคร รามฐาน แจ้งว่า ข้าศึก
 ประลัย ลาญ มีความ เกษม สานต์ โสมนัส ซึ่ง ดาล เตือด
 นัตตา มา แต่หลัง ก็ ค่อย คลาย แค้น คัง เคือง ชัด เล็ดจ จาก

แท่น ที่ นั่ง บัดลังก์ รัตน์ เข้า ปราสาท จารัล รูจี
 บัด นั้น ตำมะหงง กุณบัน กรุง ศรี จึง สั่ง พนักงาน ทันท
 บัด นี้ เสร็จ การ ชิง ไชย จะ เชิญ เสด็จ พระโหม ยง ไป สรง
 สนานใน สระใหญ่ ริม เชิง กุหนุง มาลัย เร่งไป ปลุก เกย และ
 พลับ พลา ประชุม เหล่า ไทรา ราชครู พราหมณ์ ชีปูกู ประมาทนา
 สำหรับ ราช พิธี กษัตรา ให้ พร้อม แต่ เวลา ควัน ชาย

บัด นั้น จึง เหล่า พนักงาน ทั้งหลาย รับ คำ บังคับ คำนับ นาย
 ออก จาก ค่าย เข้า บ่า พา กันไป

ครั้น ถึง ซึ่ง ผัง สระ ศรี ริม เชิง ศรี เขาใหญ่ เกณฑ์ กัน
 ปลุก เกย พลับ พลา ไชย ทูท หมวด หมาย นายไฟร ระดม กัน

บัด นั้น ตำมะหงง เลนา คน ขยัน เข้าไป เฝ้า องค์ พระ
 ทรง ธรรม บังคม คัล แล้ว ทูล ทนใจ อัน ประ เวณ กษัตริย์
 แต่ ก่อน รณรงค์ ราชู รอน คักใหญ่ แม้น ขณะไฟร มี ไชย
 ย่อมไป สระ สนาน ลำราญ องค์ ขอ เชิญ เสด็จ พระ ภูวนารถ
 ลีลาศไป ชำระ สระ สรง ยัง สระ ชื่อ เบญจ บุษบง ให้ เปน
 มงคล สวัสดิ์

ดึกกะหมิง กุหนิง

๗๗

เมื่อนั้น ระเด่น มนต์วี เมือง ศรี พัง คำ คำมะหงง เส้น
ภูมิ ขึ้น ชม ภิรมยา จึ่ง เสด็จ ขึ้น ม้า ที่ นั่ง ทรง กับ ระเด่น สี่
องค์ วงษา พร้อม ม้า พี่ เลียง และ เสนา ม้า หมู โยธา พลไกร
ครบถ้วน กระบวน พาชี ขัน ขี่ สบัด ย่าง วางใหญ่ ควบ แข่ง แขง
เสียด กันไป ตาม แฉว แฉวไม้ ชาย ดง

ครั้น ถึง ซึ่ง สระ ประทุมศ อยู่ นอก นครศ สำหรับ สรง
เสด็จ จาก พาชี ที่ นั่ง ทรง แล้ว ลงสระ สำนาน สำนากาย

ชี้ ชมโกสุม ประทุมมาศ ขาว แดง เตียร ดาษ ประหลาด
หลาย ชุก้าน บาน กลีบ คลี่ คลาย เกสร ร่วง ร่าย เรณู นวล
เหล่า ระเด่น เล่น น้ำใน สระ นั้น ยัม แยม หยอกกัน เกษม สรวล
พระทรง ฤทธิ คิต กระศัลย์ รัญจวน คณิง นวลโฉม จามสาม สุตา
บุษบง สิ่ง รศ รวย ริน หอมละม้าย คล้าย กลิ่น จินตะทรา ถวิด
วัน ลง สรง คงคา เมื่อไป ฉา ปะกะจ็โฮยก็ เห็น หมู มัจฉา
ว่าย คลา คล่า เหมือน เจ้า ว่าย แหวก น้ำ หนี พี่ โหย ทวล
ควรณ คำนิง ถึง เทวี ภูมิ เศวรา สร้อย กำสรตทรง

สรง เสริจ ก็ เสด็จ คลาไคล ประพาศไป ริม ฝั่งสระ สรง กับ
ระเด่น ทั้ง สี่ สร้อย วงษ์ ต่าง องค์ สับพะยอก หยอก กัน พระ หัก
ก้านโกสุม ประทุมมา รำ ท่า กระบี่ บิด ผัน กับ ระเด่น

สิงหัต ลำหรี นั้น บ้อง บัด ผัด ผั้น อลวน อัน องค์กะหรีต ติปาตี
 รำ กระบี่ กับ ระเด่น ดาหยน สังคา มาระดา นั้น ประจัญ ด้วย เสนา
 สามนต์ ไป มา ยะรุเตะ สันทัด กัน หย่น คู่ กัน กับ กระตะ ทา หลา
 ปุณ ตา คู่ กับ ประสันตา รำ กฤต ขาว ว่องไว

ครั้น เสร็จ พระเสด็จ จรลี ไป ยัง ที่ พลับ พลา อา ครัย
 ทรง ภูเขา โขม พัตร์ อำไพ แล้ว ทรงไป ขึ้น เกย พิธี การ

บัด นั้น ประโรหิตโหราม มหา คาล ต่าง คน ประนต บทมालย์
 โอม อ่านไสย เวท ขึ้น ฉับ พลัน

จึง เอาใบ มะพร้าว มา จำลัก เป็น รูปจักร์ หอก ดาบ
 พระแสง ขรรค์ ทั้ง กฤต และ เสนา เกาทัณฑ์ สารพัน อาวุธ
 นานา ลอยลงใน น้ำ พิธี การ ข้า อ่าน อาคม คาถา ไสย
 สรง ห้า องค์ กษัตรา ให้เมาะ ตาวิยะ กัด สิวลดี

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี เรือง ศรี ครั้น เสร็จ สรง น้ำ พิธี
 ภูมิ ขึ้น ชม ภริมา จึง ลำอาง อำ องค์ ทรง เครื่อง อร่าม เรือง
 จำรัส ทัด บุหงา ขึ้น ทรง ลิน ธพ อาชา คอบ ชับ ถลัน มา
 พลับ พลา ทอง

ครั้น ถึง จึง เสด็จ ขึ้น เหนือ อาคน์ ภูวนารถ ทุกข์ ทน หม่น หมอง
 คณิง ลำม ทราม ลังวน นวล น้อย ตรึก ตรอง แต่ จะ คืบไป ภารา

คักกะหมัง กุหนิง

என

พอ สุริยา สายัณห์ ลั่น แสง ค่คิดร แจ่ม แจ้ง เวหา พระ ดู
เดือน เหมือน นว ภัทตรา ระเด่น จินตะหาว ยาใจ โอ้ว่า เจ้า
ดวง ยิหาวาฬ อนุจา ปาน ฉะนั้น เป็นไฉน จะ ตั้ง แต่ อารณ ร้อน
ฤทัย คร่ำ ครวญ หวนให้ ไม่ เว้น วัน ลม เสวย เคย สุข จะ ทุกข์
ร้อน ยาม นอน จะวิโยค โศก คัดลย์ ใคร จะ ปลอบ ปรทัย
วิสัย วรรณ ให้ ล้าง กรรมแสง เสร้า โศกา จะได้ แต่ ปรียบ ทุกข์
กัน ทั้ง สาม จะ นัย วัน คีน ยาม คอย หา ออก เหย้ จำใจ ไกล
สุตา เพราะ ต้อง มา ปราย ราชไฟรี บัด นี้ การ คัก ก็ เสรีจ สรรพ
พี่ จะ เร่ง รีบ กลับไป สม ศรี พระ ครวญ คร่ำ กำสรวต แสน ทวี
คิด อยู่ แต่ ที่ จะ คลาไคล

จิ้ง ลัง ระเด่น ดาหย่น จง จัด พลโยธา ท้าใหญ่ พร้อม ทั้ง
ม้า รด คชไกร ตรวจ ครวา เตรี ยมไว้ ใน ราชรี พรุ่ง นี้ จะ เข้า
ไป ทูลลา กลับไป หมั่น ทยา กรุง ศรี ลัง เจริญ เติบโต จรดี
เข้าใน แดน ที่ ไสยา

มา จะ กล่าว บทไป ถึง ระตุ จรกา นาถา ตั้ง แต่ให้ ราช
 สารา ไป กล่าว บุษบาได้ ดังใจ พระ ยิง ชื่น ชม โสมนัส
 ใน จิตร ประดิพัทธ์ พิสมัย มี แต่ เปรม ปรีดมกระหึ่มใจ ดัง
 ได้ แล้ว สวรรค์ ชื่น พ้า เวียน คลี่ กระดาษ วาด รูป นาง ประทับ
 กับ ทรวง พลาญ ทาง หวน หา ป่าน นี้ พุ่ม พวง ดวง สุธา จะ คิด

คอย พียา ทุก นาที่ พี่ ก็ ให้ เร่งรัด จัดงาน จะ ยกไป ทำ การ
ภิเษก ศรี แต่ โหย หวน ครวญ คั่น ถึง เทวี ไม่ เปน อัน ที่ จะ นิทรา

ครั้น รุ่ง รังษี วั วรณ พระ ทรง ธรรม อำ องค์ ทรง ภูเขา
เยื้อง ย่าง ยุรยาตร คลาคลา ออก มา พระ โรง รัตน์ ชัชวาล

บัด นั้น เสนา ดาหาราช ฐาน ก้มเกล้า ประนตบ ทมालย์
ทูล แดง แจก การ ทนที่ บัด นี้ พระ ผู้ ผ่าน ดาหา ใช้ ขำ มา
ทูล บท ศรี ด้วย ท้าว กะหมัง กุหนิง ภูมิ ให้ เสนี นำ ราชนา สารา
ไป กล่าว พระ บุตรี โฉม ยง ให้ องค์ พระ โอรสา สนม เจริญ
พระ ราช บิดา ตอบ ว่า ได้ ให้ แก่ ภูวโนย ใน ว่า ไม่ ให้ ไม่ พัง กัน
จะ ชิง ตูนา หงัน ให้ ได้ ปาน นี้ เห็น จะ ยก พล ไกร มา ชิง ไชย
ดาหาธานี

เมื่อ นั้น ระตู จรกา เรื่อง ศรี ได้ พัง ค้าง แค้น แสน ทวี
ดัง อัคคี จั จุต ดวงใจ แมด เสี่ยง สิ่ง นาท อาจ หาญ เหม่ มั่น
อะหัง การ หยาบใหญ่ จะ ชิง ดวง ยิหาว ของ กู ไป ดี แล้ว จะ ได้
เห็น กัน จึง ครัส ล้าง ตะหมัง มนตรี เร่ง ตรวจ เตรียม โยธี
ทัพ ชันธ ม้า รถ คช ไกร ครบ ครัน ให้ ทน จะ ยก ยাত্রา
คำมะหงง จง เร่ง รีบ ไป ทูล ไท ธิเบศร์ เชษฐา ให้ กรีธา ทัพใหญ่
ไคล คลา ไป ช่วย เช่น มาไฟรี

บัด นั้น ทั้ง สอง เสนาบดี ศรี รับ สั่ง แล้ว รีบ จรลี มา
ตรวจ เสรี่ยม โยธรี พล

กรม ข้าง ผูก ข้าง ชนะ งา กรม ม้า ผูก ม้า โกลาหล เหล่า
ทหาร จัด แจง แต่ง ตน แต่ ละ คน แขง ชัน เคย พันคู่ มา เข้า
กระบวน ทัพ คับ คัง ซ้าย ขวา หน้า หลัง เปน หมวก หมู่ บ้าง
ถือ เสนา เกา ทันท์ ทวน ธนู โล่ เขน หอก คู่ บั้น ไฟ พร้อม พรัง
ตั้ง พยุห โยธา ตาษตา ตั้ง สาย น้ำ ไหล ตำมะหงง เสนา นั้น
รีบ ไป ยัง กรุง ไกร ลำ ลำ อาณ

เมื่อนั้น ระตุ จรกา เรือง ศรี ครัน ไกล พิชัย ฤกษ์ ดี
ก็ จรลี มา สรง คงคา

ขัต ตี สาร พางค์ ลำอาจ องค์ บรรจง ทรง สุกุนธ โอ้อำ
ผัต ภัคตร์ ลุย ได้ ไป มา ให้ กลบ ผิด ภัคตรา พระ ภูมิ ได้ สนับ
เพลา ทรง ภูเขา งาม วิจิตร รจนา ระบาย ดี นลอง องค์ ทรง
กระสัน อินทรีย์ ซึ่ง พ่วง พื ให้ เห็น เปน ทรวด ทรง ห้อย หน้า
ผ้า ทิพย์ ขลิบ สุวรรณ ทับ ทรวง ดวง กุดัน ดอก ตัน หยง ทอง
กร กาย กิ่ง ยิง ยง อามรงค์ เรือง รุ่ง พา หุรัต ทรง ชฎา เดิน

ทน กุณ ชล ทอง เรื่อง รวง ดอกไม้ ไหว สะบัด ห้อย อุบะ
บรรจง ทรง ทัด พระ หัตถ์ กุม กฤษ แล้ว จรจร

เสด็จ ขึ้น ทรง คอ คชสาร

ลอด ชนิก หน่วง พาน ผูก มั่น

ได้ ฤกษ์ ยิ่ง ขึ้น เป็น สำคัญ ให้ เคลื่อน พล ชันธ มี ท้น นาน

ช้าง เอย ช้าง ตัน

ชาญ ชน ชนระงา กล้า หาญ

ใหญ่ หลวง

พ่วง พี่ พัน ประมาณ

เคย เป็น คชาธาร ที่ นั่ง ทรง

ทน ขึ้น ขึ้น

สู้ศึก ใหญ่

เข้า ไทน์ ไล่ ลุย เป็น ผุยผิง

สำเนียง โกญจนาท

อาจ อิง

งาน อน ดั่ง จะ สั่ง สอย ดาว

ผูก เครื่อง เรื่อง รัตน์

ราย อร่าม

ห้อย หู พู่ จามรี ขาว

ปก กระ พอง กรอง แก้ว

แพรว พราว

กระวิน วาว ชะนิก ถัก ทอง

เครื่อง สูง ชุม สาย

ราย เรียง

แซ่ เสียง ประ โคม คึก กัก ก้อง

ช้าง ม้า รนร่าน

ทะยาน ร้อง

ยก กอง ทัพ รียบ คลาไคล

เดินทาง ค้าง ทิวา ราตรี

หมาย จะ ล้าง ไฟ ให้ ตัก ษัย

รียบ เร่ง บทจร ไม่ นอน ใจ ถึง พิษัย ตาหา อาณิ

เมื่อนั้น

ผ้าย ระเด่น มนต์รี เรื่อง ศรี

ไสยาศน์ ใน ราชราตรี

แสน ทวี เทวศ ใน วิญญา

ม่อย หลับ แล้ว กลับ ผวา ตื่น

คิด แต่

จะ คืบ ไป หมันหยา

ปาน นี้ โฉมงาม สาม สุกา

จะ ละ ห้อย

คอย หา ทุก คืบ วัน

เวลา ตึก เตือน ตก นก ร้อง

ระวัง ไฟ ไก่

คึก กะหมัง กุหนิง

๘๓

ก้อง กระชั้น ชัน เสียง ดูเหวว่า เรา เรียก หา กัน พัง หวน ว่า
เสียง ทรามวัย พระ ลูก ขึ้น เหลือบ แล ชะเง้า หา เจ้า ตาม มา
ร้อง เรียก หรือ ไฉน ลม ช่วย รวย รด ลูมาลัย หอม เหมือน
กลืน สะไบ บังอร ยิ่ง เคลั้ม คลุ้ม กลุ้ม จิตร พิศวง ทอด องค์
ลง กับ บรรจจุรณ กลิ้ง กลับ ลับสน หุน ร้อน กร ตระกอง
กอด หมอน ถอน ฤทัย

ครั้น รุ่ง ราง สว่าง เวหน สุริยน แยม เยี่ยม เหลี่ยม ไคล
จิ่ง อ่า องค์ ทรง เครื่อง อ่าไฟ ภูไฉนย เสด็จ ออก หน้า พลับ พลา

ไต้ ยืน เสียง แตร สังข์ ม้อง กลอง ครั้น ครึก กึก ก้อง มา
หนักหนา จิ่ง ดำรัส ตรัส สั่ง ปุณตา จง ให้ โยธาไป ถาม ตู
ใคร ยก ทัพ มา แต่ เมือง ไหน เหตุใด จิ่ง ช้าล่า อยู่ หรือ พวก
อริราช ศัตรู จะ มา พันตุ ต่อ ตี

บัด นั้น พระ พี่ เสียง ประนต บทศรี ออก มา สั่ง กัน ทัน ที่
ตาม มี พระราช บัญชา

บัด นั้น ประหัต กะติกา ใจ กล้า คำนับ รับ คำ แล้ว อ่าลา
เผ่น ขึ้น ม้า คอบ ขับไป หนีไฉ

ครั้น ถึง จิ่ง ถาม ถ้วน ถี่ ทัพ ยก มา นี้ จะ ไป ไฉน อยู่ยัง
ถิ่น ฐาน บ้าน เมือง ไต คือ ใคร เป็น จอม จตุรงค์ ระเด่น มนตรี

ครัล ไซ้ มาถามไถ่ให้แจ้งโดยประสงค์ จงบอกเนื้อความ
ตามตรง จะได้ไปทูลองค์พระทรงธรรม

บัดนั้น นายทมวต ชุนพลคนขยัน จึงตอบคดีที่ถาม
นั้น พระผู้ผ่านเขตรัชนันท์จรรกา รู้ข่าวว่า ท้าวกะหมัง กุหนิง
มารบชิงพระบุตริดาหา จึงเตรียมทัพสรรพเสรีจเล็ดจิ มา
หวังว่าจะช่วยชิงชัย

บัดนั้น ประหัต กะตีกา อัจฉมาลัย ได้ฟังจะแจ้งไม่
แคลงใจ ก็เร่งรีบกลับไปไม่รอรั้ง
ครั้นถึงจึงตรงเข้าไปหา ปุนตาพี่เลี้ยงผู้รับสั่ง จึง
แถลงแจ้งความให้ฟัง โดยตั้งคดีทุกประการ

บัดนั้น ปุนตาฟังคำว่าขาน มายังพลับพลาพลันมีทัน
นาน กราบกรานแล้วทูลพระทรงธรรม ว่าทัพนี้คือท้าว
จรรกา ซึ่งมาขอพระธิดาคุณาหงัน แจ้งว่า บัจจามิตรติดพัน
จึงมาช่วยป้องกันเวียงชัย

บัดนั้น ประสันตาทได้ฟังไม่นิ่งได้ จึงว่าเราลำบากยาก
ใจ สู้ทนปืนไฟแทบตาย ท่านมาซุ่มมือเอาทรัพย์ นั่งกิน
ล่ำรับเล่นง่าย ๆ เมื่อมีชัยท่านได้พลอยสบาย แม้นแพ้ก็
จะตายแต่พวกเรา

เมื่อนั้น พระผู้เกิด โคมะ ยง องค์ อีเหนา จึง ว่า อย่า พูต
 มาก ปาก เบา ใคร เขา ได้ ยิน จะ นิินทา ครัด พลัง ทาง เรียก
 อัศตร เห็น ทินกร เรื่อง แรง แสง กล้า จะ เข้าไป ถวาย บังคมลา
 ลัง เสรีจ เลติจ มา อ่า องค์

ทรง สุนันธ รวย วิน กลิ่น เกลา สนับ เพลา เชิง กระหนก
 วิหคหงส์ ภูสิต วิจิตร บรรจง ทรง นลอง องค์ ดวง กุดัน
 รังแตน อินทนู ติต ตัน พระ พาหา รั้ว ทอง บัตหว่า ปลาย แขน
 ผ้า ทิพย์ ขลิบ ริม หัษ ทิม แทน ชาย ไหว หั่ว แหวน ลังวาล วา
 ตาม ประดับ หัษ ทรวง ลาย สร้อย เฟื่อง ห้อย พลอย แดง เขียว ขาว
 ทอง กร วิเชียร ช่วง ตั้ง ดวง ดาว อามรงค์ เพ็ชร พราว ไป ทุก นั้ว
 ทรง มงกุฏ กรรเจียก จอน จรัส ผัด ภักตร นวล ลอย ผ่อง ผิว
 ห้อย อุมะ ลม ชาย ปลาย ปลิว ดู ตั้ง จะ เลื่อน ลีว ลอย พ้า

พระ หัตถ์ กุม กฤต ฤทธิรอน กราย กร อ่อน ระหวาย ทั้ง
 ซ้าย ขวา ลง จาก ที่ ประทับ พลับ พลา เสติจ มา ขึ้น ทรง พาชี
 ม้า เขย ม้า ตัน ผ่าน ดำ ขำ ขน ลอง ลี สูง ระหง ทรง
 งาม พ่วง พี ท่วง ที่ ชี ขัษ เรียบ ร้อย เยื้อง ออก ยก เท้า สอด ซ้า
 ติต พยด ย่อง ย่ำ ทำ ถอย เปลี่ยน ขวา มา ซ้าย ซ้า รอย ถูก
 น้อย ซอย เดินไป ตาม ทาง ผูก เครื่อง สุนทรณ วาว ดาว จำลัก

หมอน กำมะหยี่ บัก หัก ทอง ขวาง สอด สาย ง่อง ง้า ประจำ คาง
 ผนัง ข้าง อย่าง เทศ โกลน ทอง ม้า ทหาร แห่ หน้า ส่ง่างาม
 ม้า กิดาหยัน ตาม เปน แฉว ท่อง อนุชา ชี ม้า ที่ นั่ง รอง
 ม้า พี่ เลี้ยง เคียง สอง ข้าง ไป

บัด นั้น ประชา ชน ชาย หลึง น้อยใหญ่ รู้ว่า เสด็จ เข้า
 เวียง ชัย เขม้น ใจ คอย ตู ด้วย โกรธา คับ คั่ง นั่ง แน่น ริม ถนน
 ผู้ตี ปณ เชิญใจ ก็ ไม่ ว่า ครั้น เห็น พระองค์ ทรง ม้า มา ที่ แค้น
 ชัด อัยยา ก็ ลืมไป บ้าง คั่ง ตา พินิจ พิศวง ดลิ่ง แล รูป ทรง
 หลง ไหล บ้าง บังคม ชมโฉม ภูวไนย ความงาม กระไร เหมือน
 เทวา บรรดา ประชา ชาว พระ นคร หลึง ชาย ถวาย พร ถ้วน หน้า
 ให้ ได้ ครอง กับ พระ ธิดา ไพร่ พ้า จะได้ พึ่ง สืบไป

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี ศรี โล ครั้น ถึง พระ โรงคัด ทนโต
 ภูวไนย ลง จาก พาชี จึง ชวน สังคา มาระตา อนุชา มา ไป เปน
 เพื่อน พี่ ตรัส พาลง ย่าง เยื้อง จวลี เสด็จ ขึ้น ยัง ที่ มณเฑียร ทอง
 ครั้น ถึง จึง ถวาย บังคม องค์ บรม กษัตริย์ ทั้ง สอง ฤทัย
 ระทึก ตรึก ตรอง ให้ระคาง หมาง หมอง วิญญา
 เมื่อ นั้น พระ บัน ภพ พิชัย ตาหา ทั้ง ประโหม สุธรี ศรี โลภา
 เห็น อิเหนา เข้า มา บัง คมคัล ต่าง แค้น เคือง ชัด ไม่ ตรัส ทัก

มัน เมิน พระ ภักตร์ ผิน ผัน แล้ว ชับ สียะ ตรา ลูก ยานัน จง
ไป อภิวันท์ พระ พี่ยา เรา พัน เปน เซลย ก็ เพราะ เขา คุณ
อยู่ แก่ เรา หนักหนา แม้น หา ไม่ พ่อ จะ มรณา เจ้าจะ
ไป เปน ข้า ไพร่

เมื่อ นั้น สียะตรา หนึ่ง หรด เรือง ศรี ลูก เล่น ไป พลัน
ทัน ที่ ถึง ระเบิด มนตรี ก็ บังคม

เมื่อ นั้น พระสุริย์ วงษ์ ทรง ลักษณะ งาม สม ชุ่ม องค์
อนุชา เขย ชม แล้ว ปรารมภ์ ว่า พึง คำนึง ใน แต่ กุมาร ยัง งาม
ถึง เพียง นี้ ถ้า บุตรี จะ งาม สัก เพียง ไทน ชม พลาททาง ข้า เลื่อง
แล ไป ดู ที่ ท้าว ไท เห็น โกรธา ยิ่ง คิด ครั้น คร้าม ขาม เขิน
ทั้ง กลัว ทั้ง สะเทิน เมิน หน้า ม่อย เมียง เอียง แอบ อนุชา มิ ได้
จำ นรรจา พา ที่

เมื่อ นั้น โคมยง องค์ ประ โทม สุหรี จึง มี พจนาด ถ์ เสาวนี
สง คราม ครั้ง นี้ ไม่ ควร เปน เพราะ ลูก เจ้า กรรม ทำ แค้น ชัด
จน วิบัติ บ้าน เมือง ได้ เคือง เขียว ทั้ง ทกซ์ ทั้ง ฮาย ไม่ วาย เว้น
เลือด ตา จะ กระ เต็น อยู่ เปน นิตยี่ มัน ข้าง อาภัพ อประ ลักษณะ
ไม่ ได้ พึง ฟ่านัก แด่ สัก หนิด ให้ ข้า เสีย วงษา สุราฤทธิ เจ็บ
ข้า น้ำ จิตร เปน พัน ไป นี่ หาก ว่า มี นิดา ได้ เปน ที่ พึง พา
อาศรัย ลังหาร คัดรุ กุ เวียง ชัย ภาคี มี ใจ ช่วย เจ็บ แค้น

จึง มิได้เป็น เมือง ขึ้น เขา บุญคุณ ของ เจ้า เหลือ แดน ไม่มี ของ
 สิ่ง ไต จะ ตอบ แทน ถ้า แม้น บุชบา ธิดา เรา ยังมี ได้ ให้ แก่
 จรกา จะ ยก ให้ เป็น ขั้ ของ เจ้า นี่ กว่า วิบาก กรรม ก็ ทำ เนา
 ลูก คน หนึ่ง เรา ไม่ เสีย ตาย

เมื่อ นั้น ระ เเด่น มนตรี เรื่อง นาย ได้ พัง เสาวนี อภิปราย
 ให้ ระคาย ระคาย หมาง ใจ กราบ บาท บัง คม แล้ว ก้ม หน้า
 จะ สนอง พจนา ก็ ทำ ไม่ ใน ออ ร้อน รุ่ม ดัง สุ่ม ไฟ ฤๅ ทัย
 ไหว ห้วน พัน ทวี

เมื่อ นั้น องค์ ท้าว ดาหา เรื่อง ศรี จึง ตรัส แก่ ระ เเด่น
 มนตรี บัด นี้ เสรี จัก สังคราม เจ้า สิ มี รุระ ร้อน รน จะ
 รับ รัน กลับ ไป เรา ไม่ ห้าม หรือ จะ อยู่ ยั้ง นคร ก่อน ก็ ตาม
 สุด แต่ ความ คิด ของ นั้ดา

เมื่อ นั้น อิเหนา นบ นั้ว เหนือ เกษา จึง บ่าย เบี่ยง เลี่ยง ทูล
 พระ ราชา เมื่อ มา รับ รัน พล ไกลุส เดินทาง กลาง คีน กลาง วัน
 จะ ได้ พัก พลชนัธ นั้น หา ไม่ จะ ยับ ยั้ง อยู่ ยั้ง เวียงชัย ลัก
 ตาม วัน จึง จะ ได้ บังคม ลา

เมื่อ นั้น พระ บัณ บัก นครเรศ ดาหา จึง มี สิ่งหนาท บัญชา
 ตรัส สั่ง ยาสา เสนา ใน จงแต่ง ที่ ประ เสนัน อากง ให้ องค์ นั้ดา
 อาครัย โภชนา สาลี จง ส่ง ไป กว่า จะ ได้ กลับ คีน ธาณี

บัด นั้น ยาสารับสั่งใส่เกี้ยว ก้มเกล้า กราบงาม สาม ที่
ไปจัดแจงแต่งที่ตงบัณฑูชา

เมื่อนั้น พระทรงภาพลบลอกนาถา จึงสั่งสาวสรวรกลียา
จงไปบอกบุษบา มาบัดนี้

บัดนั้น นวลนางกำนัลสาวศรี รับสั่งพระองค์ทรงธรรณ
แล้วรีบจรลีลงไป

ครั้นถึงปราสาทนางโฉมยง กราบลงแล้วทูลแถลงไข
องค์ศรี บัดหว่าบัณฑูชาไซ้ ให้เชิญอภัยเสด็จจร

เมื่อนั้น ระเด่นบุษบาตวงสมร ได้แจ้งรับสั่งพระบิต
ยังอรฉวิลจินดา อืหนากระเบ้นมาเฝ้า จะให้เราไปไหว
กระมังหนา คึกแล้วเข้าที่ไลยา มิได้จำนรรจาประการใด

บัดนั้น พระพี่เลี้ยงผู้มีอัชฌาสัย จึงชวนกันโลมเล่า
เอาใจ แม่มาแปโรดังนี้ พระบิดาให้หาขึ้นไปเฝ้า เหตุผล
หนักเบาไม่รู้ที่ ไปฟังดูให้รู้ว่าร้ายดี ทูลเท่าไรเทวไม่ล้า

เมื่อนั้น องค์มะตืหัวเส้นทา แต่คอย ๆ อะหนะบุษบา ไม่
เห็นขึ้นมาเข้าไป พรวนจิตรคิดถลึงสองกษัตริย์ จะเคื่องขัด
วิญญา อัชฌาสัย จึงยุบายตราคลาไคล ลงไปปราสาทพระบุตร

เผยม่านสุวรรณซึ่งกันทาง เห็นนางบรรทมอยู่ในที่
พี่เลี้ยงโลมไล่ไม่โยตี มะตืหัวจึงเข้าไปว่าวอน พระบิตเรศ

คอยท่า อยู่ ช้า นาน เขามาเลย แม่ จง ขึ้น ไป ก่อน จะ ปลอบ
 ปลุก เท่าไร ก็ นิ่ง นอน จึ่ง อุ้ม องค์ บังอร จาก ไสยา แล้ว เขา
 ลุคนธามา ทรง ให้ อรทัย กวด เกล้า เกษา พี่ เลี้ยง ทั้ง สี่ ก็
 ปรีดา ช่วย แต่ง กายา ให้ ทรามวัย

ให้ ทรง ภูษา ยก ขึ้น ทอง ห่ม สะไบ ตาด ทอง ผ่องใส สด
 สีส ห่ม ชับ ใน แล้ว ใส่ สร้อย สร้อย สักวาฬ ทรง ตาม ประดับ
 ดอก ดวง พวง เพ็ชร ทอง กร แก้ว กาย เก็จ ก่อง ก่ง เข็ม ชัด
 รัต รอบ สะเอว องค์ อามรงค์ เพ็ชร เรือง รุจี ทรง ประทัด ผัด
 ภาคร ปลั่ง เปล่ง ดั่ง บุหลัน วัน เพ็ญ ผ่อง ศรี ทรง มงกุฎ สำหรับ
 พระ บุตรี เสร็จ แล้ว เทวี ไม่ ลีลา

องค์ มะตีหวี จึ่ง ว่า ไป จิตร ใจ กระต้าง หนักหนา ว่า พลง
 ผลักไล่ ให้ ไคล คลา ขึ้น มา ยัง ปราสาท พระ ทรง ธรรม์

เมื่อ นั้น ระเด่น บุชบา ลาว สวรรค์ ชุต องค์ ลง แฝง ม่าน
 สุวรรณ สะเทิน จิตร บิด ผัน ไม่ ออกไป
 เมื่อ นั้น องค์ ประไหม สุทรี ศรี ไฉ จึ่ง ตรัส แก่ ธิดา

ยา ใจ หา มา จะ ให้ ไหว พี่ยา จะ ได้ รู้ จัก กัน ว่า พี่ น้อง
 เกลือก มี เหตุ เกต พ้อง ไป ภาย หน้า ยาก จน จะ ได้ ไป พี่ พา
 มิใช่ จรกา จะ ชาย โย

เมื่อ นั้น บุษบา แค้น ชัด อัสมาลย์ สะบัด ภักตร์ ผืน ผัน
เสียด หน้ใจ ไม่ ออกไป ตาม คำ พระ มารดา นาง นิ่ง นิ่ง แผลง
ม่าน อยู่ คิด ละลาย อด สู้ หนัก หนา ชนนี้ ช้ำ เตือน ให้ เคลื่อน

คลา ก็ ผูก คิ้ว หน้า ไม่ พาที
เมื่อ นั้น โนม ยง องค์ มะตีหวี จึง ปลอบ บุษบา นารี มารศรี

อย่า ประทวน พรัน ใจ ไป เกิด จง พัง แม่ ว่า พระ พี่ ยา จะ ตี
โทษได้ ปลอบ พลง ผลักไล่ ให้ ออกไป บุษบา ก็ ไม่ ไคล คลา

เมื่อ นั้น พระองค์ ทรง พิภพ ดาหา จึง ว่า เจ้า จง ไป วันทา
จะ ละลาย เซษฐาไป ว่าไร หาบุญไม่มี ได้ เลี้ยง กัน แล้ว ลูกแก้ว
อย่า พรัน ทวน ไหว แต่ จะ ให้ รู้ จัก กัน ไว้ ด้วย ได้ มา ร่วม
เรียง วงษ์

เมื่อ นั้น บุษบา แฉ่ง น้อย นวลหงส์ กลัว พระบิดุเรศฤทธิรงค์
ก็ เฝย ม่าน คลาน ทรง ออก มา

ครั้น ถึง จัง ฉาย อัญชลี พระชนก ชนนี้ นาคา ให้ ขวยเขิน
ละเหิน วิญญา ก้ม หน้า นิ่ง อยู่ ไม่ ตูไป

เมื่อ นั้น ลังคามาระตา อัสมาลย์ ค่อย กระซิบ ทล องค์
พระ ทรงชัย เปน ไฉน ไม่ ตู กลัยา อัน นาง โนม ยง องค์ นี้
เล็ด ล้า นารี ใน แหล่ง หล้า นวล ถอง ผ่อง ภักตร์ โดภา เพียง

จันทรา ทรง กอด หอม ราศี งาม ดัง โกสุม ประทุม ทอง
 บาน อยู่ใน ท้อง ตรีศรี แต่ พร่ำ ทูล ระเด่น มนตรี ภูมิ อีก ให้
 ไม่ แล ไป

บัด นั้น พระ พี่ เลี้ยง กำนัล น้อย ใหญ่ ทั้ง เหล่า ท้าว นาง
 ข้างใน บ้างไป เบียด เลียด กัน ดู ชมโฉม ระเด่น มนตรี ไม่มี
 ผู้ใดใคร ควร คู่ บ้าง ว่า พระ บุตรี โฉม ตรู งาม ดู ดัง แก้ว
 แกม สุวรรณ บ้าง ว่า เหมือน อลัญญ์ แดหวา กับ นาง เทพธิดา
 กระยาหั้น บ้าง ว่า เหมือน สุริยา กับ พระจันทร์ ถ้า ได้ ครอง
 กัน จะ สมควร สม ทั้ง รูป ทรง และ บศ คักดิ์ เลี้ย ดาย นัก พระ
 มา คิด หัก หวน ต่าง คน ก็ต่าง รัญจวน คร่ำ ครวญ ไป ทุก
 หน้า นารี

บัด นั้น นวล นาง บาหยัน ลาวศรี จึง ห้าม ฝูง กำนัล ไป ท้น ที่
 อย่า พุด เล่น เช่น นี้ ไม่ ชอบ กล เจ้า เรา หรือ จะ ควร เปน คู่ เคียง
 ถึง จะ เลี้ยง ก็ ไม่ เปน ผล คำ คักดิ์ อย่า ชัก เข้า ไป ปน ฝูง คน
 เขา จะ เย้ย โย โไพ

เมื่อนั้น องค์ ประไหม สุหรี ศรี ไฉ จึง ว่า เขา มา ช่วย
 ซิงชัย จึง พัน ภัย ไม่ เลี้ย ภารา เจ้า ก็มี คู่ ผู้อื่น แล้ว จะ
 ภาย ไย ลุก แก้ว เสน่หา เปน พี่ แล้ว ก็มี คุณ มา วันทา เลี้ย เกิด
 นะ มังกร

เมื่อนั้น ระเด่น มุขบา ทรง สมร พัง พระ มารดา ว่า วอน

ยิ่ง กัด กัด รุ่ม ร้อน หลุ่ย คิต ถึง ความ หลั่ง คั่ง แค้น นัก
 นงลักษณ์ มิ ใคร จะ ไหว้ ได้ จำ เปน ด้วย กลัว ก็ จน ใจ จำ
 ไหว้ นึก หนึ่ง พอ เปน ที่

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี เรือง ศรี เหลียว ไป รับ ไหว้ นาง เทวี
 ภูมิ์ ดุ นาง ไม่ วาง ตา งามจริง ยิ่ง เทพ นิมิตร ให้ คิต เสีย ตาย
 หน้า หน้า เลโท ไหล หลัง ทั้ง กายา สะบัด ปลาย เกษา เนื่อง ไป
 กร กอด อนุชา ก็ ตก ลง จะ รู้ สึก พระ องค์ ก็ หา ไม่ แต่ เวียน จวบ
 ลีละ ตรา ยา ใจ สำคัญ พระทัย ว่า เทวี ความ รัก รุ่ม จิตร
 พิศวร จน ลืม องค์ ลืม อาย นาง โคม ศรี ไม่ เปน อารมณ์ สม ประที
 ภูมิ์ หลง ชับ ชื่น ชับ พลัน

เจ้า เขย เจ้า ดวงยิหาว ตั้ง หยาด พ้าม้า แต่ กระยา หั้น พี่ ได้
 เห็น โคม ฉาย เสีย ตาย ครัน ชุก ใจ ไม่ ทน คิด เขย

ตั้ง คามาระตา โคม เฉลา ค่อย ลั่น พระ เพลา พลาท ทาง สกิด
 หยิก เอา บาท พงศ์ พระ ทรง ฤทธิ ภาวนาย ได้ คิด ก็ หนึ่ง ไป

เมื่อ นั้น บุษบา เขาวยอด พิสมัย ถวาย บัง คมลา คลาไคล
 แล้ว คลาน เข้า ไป ใน ม่าน ทอง

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี ยิ่ง หม่น หมอง แล ตาม ทวาม วัย
 ด้วย ใจ ปอง พลาท ร้อง ครวญ ชับ ชื่น ชับ ไว

เจ้า ดวงยิหาว พี่ เจ้า จะ จรลี ไป ไหน พี่ จะ อ้อม ไป ส่ง นะดวง ใจ
 ภาวนาย ก็ เคลื่อน องค์ เขย

ลังคามาระตา ลอบ สกิด เห็น ทรง ฤทธิ์ เคลิ้ม คลั่ง กำลัง หลง
 จึ่ง ยึด ข้อ พระบาทไว้ มั่น คง พระ ฐองค์ ได้ คิด ก็ คั่น มา
 เมื่อ นั้น พระโหม ยง บอก องค์ ขนิษฐา เท้า พี่ นี้ เปน เทนิษชา
 จะ กลับ กายา อย่า ยึดไว้

บัด นั้น ฝูง นาง กำนัล น้อย ไหญ่ เห็น อิเหนา กุเรบัน
 พัน เพื่อน ไป นางใน สรวล แล้ว ก็ บอก กัน เมื่อ ก็ พระ ขัษ
 ชม นาง ได้ ยิน บ้าง หรือ ไม่ นะลาวรร พระจิต ก็ ผิด ไป
 ทุก อัน พระภักตร์ นั้น ก็ ชีต สลด ไป กร กอด พระ กุมาร ก็
 เลื่อน ลง เสโท ไทรม องค์ หลั่ง ไหล ดุ ที่ ทำนอง จะ ต้อง ใจ
 จึ่ง เคลิ้ม ใดได้ ไม่ เปน สม ประที

เมื่อ นั้น ฝ่าย ระตุ จรกา เรื่อง ศรี ครั้น มา ถึง ตาหา ธาภิ
 ลง จาก พาชี คลาไคล

รีบไป จะ เฝ้า พระ ราชา พอ พบ เสนา ผู้ ไหญ่ จึ่ง ว่า ท่าน
 จง ทูล ภูวไนย ว่า เรา จะ เข้าไป บังคมคัล

บัด นั้น ตำมะหงง เสนา คน ขยัน รับ สั่ง แล้ว รีบ จร จรัล
 มา ยัง พระโรง คัล ท้น ที่ บังคม ก้มเกล้า กราบ ทูล พระ ผู้ ผ่าน
 ไอสุรย์ เรื่อง ศรี บัด นี้ จรกา อธิบตี จะ มา เฝ้า ถูลี พระ บาทา

เมื่อ นั้น พระองค์ ทรง พิราพ นาถา จึ่ง บรรหาร ให้หา จรกา
 เข้า มา ยัง ท้อง พระโรงชัย

บัด นั้น ตำมะหงง เลณา ผู้ใหญ่ รับสั่ง บังคม ฎวโนย
แล้ว รับ ออกไป ทันที จึง แดลง แจ้ง ความ ตาม กิจจา ว่า พระ
บัน ตาหา กรุงศรี ให้มา เชิญ เสด็จ จรลี เข้าไป ยัง ที่ พระโรงคล
เมื่อ นั้น จรกา ได้ พัง เกษมสันต์ ลง จาก อาชา นัย พลัน
แล้ว เสด็จ จรจรลี เข้า มา

เมื่อ นั้น ระเด่น มนตรี คิด อัจฉา แต่ ได้ ยิน ออก ชื่อ จรกา
ดัง เอาไฟ พ้า มา จูตใจ ครั้น จะ อยู่ จน ระตุมา เม้า จะ แล ตู
หน้า เขา กระไร ได้ จึง บังคม ลา คลาไคล ออกไป จาก พระโรง รุจี
กับ สังคามาระคำลีลาศ เสด็จ มา โดย ราชวิถี พอ พบ
จรกา อธิปัตย์ ยัง ที่ หน้า พระลาน โอฬาร ระตุชุด นั่ง ลง บังคม
พระ กัม ลง รับ หัตถา พलग ขยับ จับ กฤษ ฤทธา อนุชา ก็
ยึด พระกรไว้ สดุ้ง จิตร คิดได้ แล้ว เดิน หนี แกล้ง กล่าว ว่า ที่
แก้ไข กฤษ เคลื่อน จะ เลื่อน ตก ไป พี่ จิ้ง กุม ไว้นะน้อง รัก
ศรี พलग ย่าง เยื้อง ยุรยาตร แล่น สวรรค์ วิดก เพียง ออก หัก คณิง
ถึง โคมยงนงลักษณ์ ตรง มา ยัง คำหนัก ห้องใน

ทอด องค์ ลง บน ที่ บรรจรรณ จะ เปลื้อง เครื่อง อาภรณ์
ก็ ทำไม่ ให้ ระทวย ระทต สลด ใจ แต่ ตรี ตรึก นึก ใจ ไม่ ไป มา
โอ้อ่า โคม เฉลา เขาวลักษณ์ เสีย ตาย คักดิ์ อดัญ แดหว่า จะ

ระคน ปนคักดี จรกา อนิจจา พี่ จะ ทำ ประการใด จะ คิดไฉน
 ดี นะอก เอ๋ย จะ ได้ เชย ชม ชิด พิลมัย พระเร่ง ร้อน ร้อน
 ทยานใจ ตั้งเพลิง กาลไหม้ทั้ง กายา มา ชุกใจได้ คิด ลีการ แล้ว
 ตั้ง ดวงแก้ว ตก ต้อง แผ่นผา ร้าว ระบาย ช้ำ จิตร เจ็บอร่า ประ
 หนึ่ง ว่า จะ วาย ชีวี่ นิ่ง นอน ถอน ฤทัยไหล หลง คั่น องค์กร บุษบา
 ยาทย์ ลืม ลาม ลุค นารี ภูมิ สร้อย เคร่าโคกาลัย

เมื่อ นั้น ฝ่าย ระตุ จรกา อชฌาลัย ครั้น ถึง ที่ เผ้า ท้าว ไท
 ก็ เข้าไป อภิวัต วันทา

เมื่อ นั้น พระองค์ ทรง พิกพ ดาทา ทั้ง สอง มเหสี โสกา
 เห็น ระตุ เข้า มา บังคม คัล พิศุรุ ปรู ร้าง เหมือน อย่างไฟเร่ เียบ
 ไทใหญ่ กำยำ ล่ำสัน นำ ชั่ง ชั่ว ช้ำ สาระพัน ไม่ คู่ ควร กัน
 กับ บุตรี ลาม กษัตริย์ เคร่า เสีย พระทัย นั้ก เสีย ตาย ลูก
 รัก และ คักดี ศรี จะ ผ่อน ผัน ผันใด ก็ ไช้ ที่ จำเเน จึง มี บัญชา
 เจ้า ค่อย อยู่ สุข สำราญ ครอบ ครอบ ศฤงคาร เปน สุขา หรือ
 ทุกข์ โศกโรครภัย พาทา แต่ ค่อย ๆ เห็น ช้ำ ปรารมภ์ใจ

เมื่อ นั้น จรกา กราย ทูล แดงไช เดชะ พระเดช ปกเกษไป
 สำราญใจ เปน สุข ทุก นิรันดร์ ครั้น รู้ ข่าว ว่า ท้าว กะหมัง กุหนึ่ง
 ยก มา ชวง ชิง ตูนา หงัน ก็ กะ เกณฑ์ กอง ทัพ ญับ พลัน รีบ มา

สิบห้าวันถึงภารา พระเชษฐาจะตามมาภายหลัง ข้าสั่งเสนา
ให้คอยท่า อนึ่งพวกไพร่ที่ยกมา ม้วยชีวาแล้ว หรือพระภูมิ
เมื่อนั้น องค์ศรีบัตหาวเรื่องศรี จึงตรัสตอบ จรกา อธิบดี
อันไพร่พ่อลูกนั้น ม้วยมิต ยังแต่ระตุผู้น้อง ทั้งสองไม่รอ
ต่อคิด ขอออกแก้แค้นหาเรื่องฤทธิ บัจามิตรเล็กทัพกลับไป

บัดนั้น ผูลงม นารีศรีไล ทั้งเก้าแม่กำนัลใน
ต่างไปชิงช่องมองเมียง ครั้นเห็นจรกาเข้ามาเผ้า บรรดา
เหล่าชะแม่แซ่เสียง บ้างดำหนิติว่าหน้าเพรียง ดูดำดัง
เหนียงหน้าซังนัก ไม่มีทรวงทรวงองค์เอวอ้วน พิศไหนดแล้ว
ล้วนอัปมงคลชน ไล่ชฎาก็ไม่รับกันกับภักตร์ งามบาดตา
นักชีคร้านดู บ้างว่าเสียงเพราะเสนาะเหลือ แหบเครือเบื่อ
ฟังรำคาญหู รูปร่างอย่างไรไซ้ระตุ ไม่ควรเคียงคู่พระบุตร
กระนั้นหรือช่างมาตุนาหงัน เห็นเกินหน้าไกลกันทั้งศักดิ์ศรี

ตั้งเอาบัดนี้ร้ายราศี ปณณีนินดาคำเมือง บางคน
ว่าระตุจะคู่ครอง ตั้งเพ็ชรผูกเรือนรองด้วยทองเหลือง
เหมือนทองคำธรรมชาต รุ่งเรือง มาอยู่กับกระเบื้องไม่ควรกัน
บางนางบ้างโกรธแล้วพาที เลี้ยตายพระบุตร ลาวลวรรค์

ถ้าได้กับอิเหนากุเรขัน นำชมสมกันข้าชอบใจ อันระตุ

ผู้นี้ บัดนี้ นัก จะร่วม เรียง เคียง รักใคร่ หา ควโม บ้าง ห้ามว่า
 อย่า อ้อ อังไป บ้าง บ่น พิโร ไป มา
 เมื่อ นั้น พระ องค์ ทรง พิภพ ดาหา จึง มี พระราช บัญชา
 ครัส แก่ จรกา ทนไต่ เจ้า จงไป คอย เชษฐา ถึงให้ เข้า มา ที่
 อาศรัย สิ่ง เสรีเจ็ดสี คลาไคล เข้าใน ปราสาท แก้ว แพรว พราย
 เมื่อ นั้น ระ เต้น มน ตรี เรือง ฉาย แน่นนอน ถอนใจ อยู่ไม่
 วาย กร ก่าย รักใคร่ แล้ว ตรึง ไตร ซึ่ง ทูลไว้ ว่า จะ อยู่สาม วัน
 จะ ผ่อน ผันให้ นาน ออก จงได้ ด้วย อุบาย สาย ส่น กลใน คិត
 แล้ว ลุกไป จากไสยา จึง ดำรัส ตรัส สิ่ง เลื่อน พรั่ง นี้ จง คุม พล
 อาศา ไป กะ หมิง กุหนิง ภารา ตรวจ ตรา สิ่ง ของ ทั้ง ปวง
 แต่ บรรดา พวก เฝ้า เหล่า ระ บาทร จง รีบ ราช กวาด สิ่ง มา เปน
 หลวง ทั้ง เสนาโยธา ทุก กระ ทรวง ให้ เข้า ควม รัต ราช บาญชี มา
 บัด นั้น เสนี รับ สิ่ง ใส่ เกษา มา กะ เกณฑ์ กัน ตั้ง บัญชา
 แล้ว ออก จาก ภารา รีบ ไป
 เมื่อ นั้น ระ เต้น มน ตรี ครี โส ครั้น รุ่ง ร้าง ล้าง แสง โน
 ทัย ภู ไนย สระ ตรง คง คา ทรง เครื่อง เรือง จำรัส พราย
 พรณ ลง จาก ประ เสน ที่ ข้าง หน้า ขวน ระ เต้น สิ่ง คามาระตา
 ลีลา ขึ้น เฝ้า พระ ภูมิ

คึกกะหมังกูหนิง

๔๔

เมื่อนั้น ฝ่ายสุหรานากง เวียงศรี ทั้งองค์กะหรัตติปาตี
จรกาธิปัตติชาญชัย ต่างเข้าที่สงทรงเครื่อง เนาวรัตน์
จำรัสเรืองแสงไส แล้วเสด็จลีลาคลาไคล เข้าไปเฝ้าองค์
พระทรงธรรม

ครั้นถึงหน้าตำหนักที่นั่งเย็น พบระเด่นมนตรีอยู่ที่นั่น
ถามกษัตริย์ก็ถวายบังคมคัล แล้วจรรโลงตามเสด็จเข้ามา

จึงน้อมเศียรเกล้าอภิวาท เบื้องบาทองค์ศรีบัตหรา
พร้อมกษัตริย์สามนต์นา ๆ ต่างถวายวันทาทุกองค์

เมื่อนั้น พระผู้ผ่านไศศุรย์สูงส่ง ครั้นเห็นสุหรานากง
อีกองค์กะหรัตติปาตี ทั้งกรุงกษัตริย์ถ้วนหน้า เข้ามา
ประนตบทศรี พระขึ้นชมภิรมย์ยินดี ภูมิอำนาจอวยชัย
จงเจริญในราชสมบัติ เสวยสุขศรีสวัสดิ์ผ่องใส ให้มี
อานุภาพปราบไป ทั้งในแผ่นดินภูตล

แล้วมีมธุรสพจนา ขวนสุหรานากงเป็นต้น กับกะหรัต
ติปาตีสองคน ชุระร้อนรนเจ้าไม่มี จงขยับไปใช้บนด้วย
กันก่อน อย่าเพื่อคั่นนครทั้งสองศรี อันวิไลมาหราชศรี
แสนสนุกพื้นที่จะพรรณนา แล้วสั่งเสนาให้จัดแจง พระ
ตำหนักตำแหน่งที่ข้างหน้า ให้แก่สองราชันดา เร่งเร็วอย่า
ช้าบัดนี้

บัด นั้น กรม วัง รับ สั่ง ไล่ เกษี ไป จัด แ่ง แต่ง ตำแหน่ง
 ทัน ที่ แล้ว เสร็จ ดัง มี พระ บัญชา

เมื่อ นั้น พระ องค์ ทรง พิภพ ตาหา ให้ จัด สรร เครื่อง
 ทรง อลง การ เอา มา ปูน บำ เหน็จ กอง ทัพ อัน ระ เเด่น มนตรี
 กุเร บัน เปน จอม พล ชน ธิ์ เคียว ชัย มี ชัย ไพรี ระ ยำ ยับ
 กะ หมัก กุหนิง นาย ทัพ ม้วย มุต ให้ ประ ทาน สัง วาล เพ็ชร รัตน์
 จอน จำ รัส ชำ มรงค์ มงกุฏ สังคามา ระ ตา ยง ยุทธ วิหยาสะกำ
 บุตร บรรลัย์ เครื่อง ษะ ดับ ทับ ทิม ทั้ง นั้น สร้อย สัรวรรณ
 สัง วาล ประ ทาน ให้ อัน สุธรา นางง ทรง ชัย ได้ คุม ทัพ ไหญ่
 ยก มา ทั้ง ระ เเด่น กะ หรัตติ ปาตี ล้วน มี ความ ชอบ ได้ อาศำ
 ประ ทาน เครื่อง ประ ดับ องค์ อลง การ มรกฎ รจนา เหมือน กัน
 พวก พิ เลียง เสนี ทั้ง ลี กอง ให้ เจียด เงิน พาน ทอง เปน หลั่น ๆ
 ทั้ง เงิน ตรา ผ้า เลื้อ แพร พรณ จัด สรร ประ ทาน ทั่ว ทุก ตัว นาย

บัด นั้น แม่ ทัพ นาย กอง ทั้งหลาย ได้ ของ ประ ทาน มาก มาย
 ต่าง ถวาย ประ นม บัง คม คัล

เมื่อ นั้น พระ ผู้ ผ่าน นคร เสด เชตร ชน ธิ์ ครั้น ปูน บำ เหน็จ
 เสร็จ พลัน ก็ จรจรล เข้า สู่ ปราสาท ชัย

แก้ คำผิดเสียให้ ถูกตามนี้แล้วจึงใช้

ยก	หน้า	บรรทัด	คำผิด	คำถูก
๑๐	๓๓	๑๖	ริม ผู้ สระสง	ริม ผู้ สระสง
๑๐	๘๐	๒ แต่ ล่าง	ให้ กร้อธา	ให้ กร้อธา
๑๑	๘๑	๑ แต่ ล่าง	กาบกิ่ง	กาบกิ่ง
๑๑	๘๓	๑๖	แป่นิตร์	แป่นิตย์
๑๑	๘๘	๑๔	พลไกล	พลไกร
๑๒	๘๒	๓ แต่ ล่าง	จะ อายไ	จะ อายไ
๑๒	๘๓	๔ แต่ ล่าง	ทวาม วัย	ทวามวัย
๑๓	๑๐๐	๒	ันที่	ันที่

กรมการ
การ